

DEGER

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

SAYI: 140

AĞUSTOS 2025

GÜVEN

30 AĞUSTOS *Zafer Bayramı*

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Yayınıdır

[ctedegerdergisi](#)

[cte.adalet.gov.tr](#)

DEPREM

**HAZIRLIKLI OL
GÜVENDE KAL**

DEPREM ANINDA YAPILMASI GEREKENLER

Deprem Anında Panik Yapmayın

Sağlam Bir Nesnenin
Yanında **ÇÖK-KAPAN-TUTUN**
Hareketlerini Yapın.

Pencereler ve Kişiyi Zarar Verebilecek Eşyalardan Uzak Durun

Sarsıntı Bitmeden Dışarı Çıkmaya Çalışmayın

Asansörleri ve Merdivenleri Kesinlikle Kullanmayın

Açık Alandaysanız Bina, Üst Geçit, Ağaç ve Elektrik Tellerinden uzak Durun

Hasarlı Binalardan Uzak Durun

17 AĞUSTOS

1999

**GÖLCÜK
DEPREMİ**
Anıttımadık

DEGER

SAHİBİ

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adına
Enis Yavuz YILDIRIM
Genel Müdür

YAYIN KURULU

Fatih GÜNGÖR
Genel Müdür Yardımcısı
Yayın Kurulu Başkanı

Alperen ÖZTÜRK

Kurumsal İletişim
Daire Başkanı

Hakan ERDEM

Şube Müdürü

GRAFİK TASARIM & MİZANPAJ

Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Kurumsal İmaj Bürosu
Ümit ÇETİNER-Memur
Okan KETEN-Memur
İrem GÖKDEMİR-Memur

YAZARLAR

A. Gül AŞIK DÖNERGÖZ - Abdullah KAYA
Baycan ALTINGÜN - Dr. Burçin İŞİM
Celal CEYLAN - Dilek DEREBAŞI
Ersin KAYA - Ferhat ÇELİKER - Hamdi ÖLMEZOĞLU
İsmail EVCİN - Kamil KIRATLI
M. Recep KOLCU - Melike AKCURA YULDAŞ
Muhammed Emin GEYLANİ - Mustafa GÜNAY
Nevriye Sinem TOSUN - Nurgül AÇIKGÖZ - Onur KAYA
Özlem YILDIRIM - Reyhan ÖZTÜRK - Samet YURTTAŞ
Şirin Ceren GÖMLEKSİZ - Tuğçe DEMİRKIRAN - Tuba ELİBOL
Ümmü GÖKDEMİR - Yasin YILMAZ

KONUK YAZARLAR

Mehmet Akif KARAKAYA-Mehmet YİĞİT-Simge Sirilay OKTAY

REDAKTÖRLER

Ayşe GÖKCE - Celal CEYLAN
Murat Ali KIRBIYIK - Umut Tugay YÜCEL

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER - Halil İbrahim GÜNEŞ
Hayri TURHAL - İlke GÜLER

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Agah Efendi Caddesi
No:12/1 Altındağ/ANKARA
Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
e-posta: ctedeger@gmail.com

BASKI

Ankara Açık ÇiK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz/Ankara
Tel: (0312) 278 76 10
Faks: (0312) 278 25 68

MATBAA - BASKI ŞEFİ

Zafer KARAKAYA

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIM TARİHİ

18.08.2025

EDİTÖRÜN NOTU**Hakan ERDEM**

Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Ağustos ayı, Türk milletinin varoluş mücadelesini zafere dönüştürdüğü, irade ve cesaretin tarihe mühür vurduğu aydır. Malazgirt'ten Büyük Taarruz'a uzanan bu tarihi çizgide her bir zaferin ardında sarsılmaz bir inanç, inançtan doğan bir güven vardır. Güven; bir milletin varlığını sürdürebilmesinin en temel taşıdır. Bu ayki sayımızda da tam olarak bu gerçeğin izini sürdük.

Toplumların ayakta kalabilmesi için bireylerin birbirine ve kurumlara güvenmesi çok önemlidir. Güven, davranışla teyit edilen büyük bir erdemdir. Din Hizmetleri Uzmanı İsmail Evcin'in kaleme aldığı maneviyat yazısında ifade edildiği gibi güvenilir insan olmak imanla bağlantılı bir kimlik meselesidir. Hz. Peygamber'in "emin" sıfatı, bizim bugün her alanda özlem duyduğumuz güven duygusunun özüdür.

Psikolog ve Yazar Prof. Dr. Acar Baltaş ile gerçekleştirdiğimiz röportajda ise güven kavramını bireyin iç dünyasıyla buluşturan derinlikli bir sohbet gerçekleştirdik. "İnsan değerleriyle var olur; düşmek hayatın parçası, kalkmaksa karakterin göstergesidir." diyor Baltaş, kişisel gelişimin temelinde yatan değerleri ve bireyin bu değerlerle inşa ettiği karakterin önemini vurguladı. Özellikle şu sözü çok kıymetliydi:

"Her insan hata yapar. Her insan başarısız olur. 'Ben hayatımda hiç başarısız olmadım.' diyen insanlar doğruyu söylemiyordu. Dolayısıyla mesele 'ne öğrendim?' sorusuna cevap vermektir. En azından hayata bugün daha farklı bakıyorum diyebiliyorsan bu bile bir kazançtır." Röportaj boyunca Baltaş'ın bilgi birikimiyle yoğrulmuş bu derinlikli bakış açısı siz değerli okurlarımıza önemli bir yol haritası sunuyor.

Değerle öğrenme yolculuğuna bilimle ışık tuttuk. Simge Sirilay Oktay'ın kaleme aldığı İbni Sinâ yazısı, güvenin yalnızca kişiler arasında olmadığını, bilime ve bilgiye duyulan güvenle de şekillendiğini gösteriyor. Geçmişin bilgeleri geleceğin ilham kaynağı olmaya devam ediyor.

Tarihin arka sokağı sayfamızda ise Gaziantep'in efsane ismi Şahin Bey'in hayatını mercek altına aldık. "Din için namus için hürriyet için ölüme atılmak bize ağustos ayı sıcaklığında soğuk su içmekten daha tatlı gelir." diyor Şahin Bey'in bu sözleri, vatan sevgisinin güvenle nasıl iç içe geçtiğinin en sarsıcı göstergesidir.

Elbette doğayla ilişkimizi ele alırken güvenlik boyutunu da göz ardı etmedik. Nevriye Sinem Tosun'un "Doğaya Kaçışta Görünmeyen Tehlike: Keneler" başlıklı araştırması doğa sevgimizin yanında bilinçli bir korunma ihtiyacını da hatırlatıyor.

Değerler üzerine inşa edilmiş bir hayat geleceği güvenli kılar. Ağustos ayı bize bunu tekrar hatırlatır: Güven; zaferin, zafer de millet olmanın asli unsurudur. Tıpkı o meşhur dizelerde söylendiği gibi:

"Her taşı yakut olan bu vatan,

Can verme sırrına erenlerindir."

Güvenle, kararlılıkla ve değerlerle nice yeni zaferlere...

İÇİNDE

Kişisel Gelişim-27

Kötülüğün Gölgesinde
İyiliği Seçmek

Sağlık-28

Bağımlılık Nedir?

Kitap Analizi-30

Kelimelere Sığmayan
Destan

Foto Değer-32

Bir Fotoğraf Bir Hikâye-40

Akyaka'nın Ruhuna Yolculuk

Eğitim-42

Okulda Sağlık, Güvenlik ve
Eğitim Bütünlüğü

Tarihin Arka Sokağı-44

Şahin Bey

Başyazı-5

İSTİKLAL HARBİNİN SON CEPHESİ

BÜYÜK TAARRUZ

AYIN ÖNEMİ-06

GÜVENİLİR Mİ?

MANEVİYAT-08

DOĞAYA KAÇIŞTA GÖRÜNMEYEN TEHLİKE KENELER

ARAŞTIRMA-12

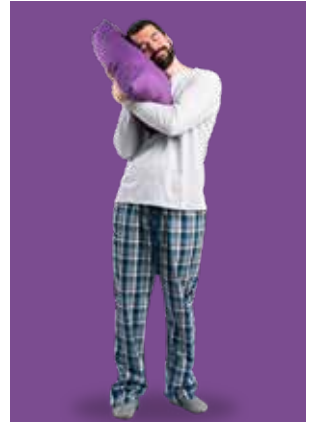
UYKUSUZ GEÇEN

HER GECE

SAĞLIĞINDAN EKSİLEN

BİR HECE

AİLE-14

EKİLER

Gezi-34
Kanada

Tarihi Eserler-46
Şam'ın Hazinesi
Emevi Cami

Sinema-48
Hay

Tarihi Cezaevleri-52
1920 Yılı Dersaadet (İstanbul)
Cinayet, Üsküdar ve Beyoğlu
Tevkifhaneleri Memurin Kadro Cetveli

Kurumsal-56
Kurumsal İmajın İnşası

Etimoloji-59
Aklıma Düştü

Spor-60
Uluslararası Spor

Trafik-62
Tehlikeli ve Davetsiz Misafir
Yol Hipnozu

Canlılar Alemi-64
Yaban Arısı Yararası

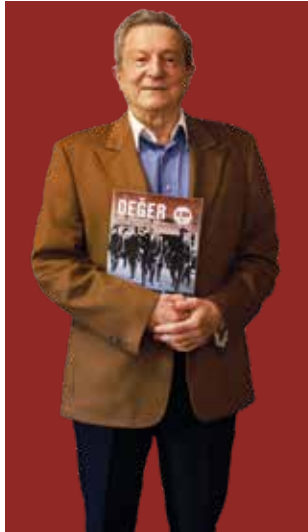
BİLİMİN İŞİĞİNDA
ASIRLIK BİR MİRAS

ÖNEMLİ ŞAHSİYETLER-16

**HER İNSAN DÜŞER,
MESELE
NE ÖĞRENDİĞİNDİR**

RÖPORTAJ-18

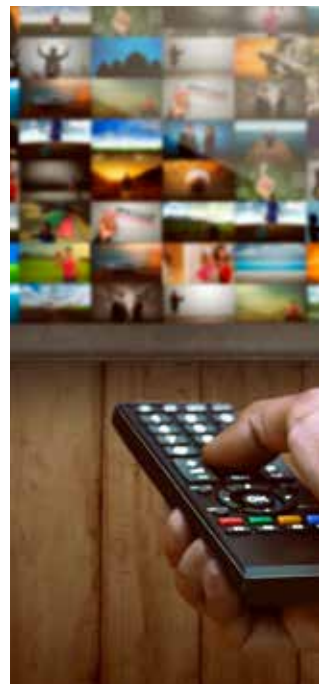
ÇEROFOBİ:
MUTLULUĞA DUYULAN
KORKU

HAYATIN İÇİNDEN-22

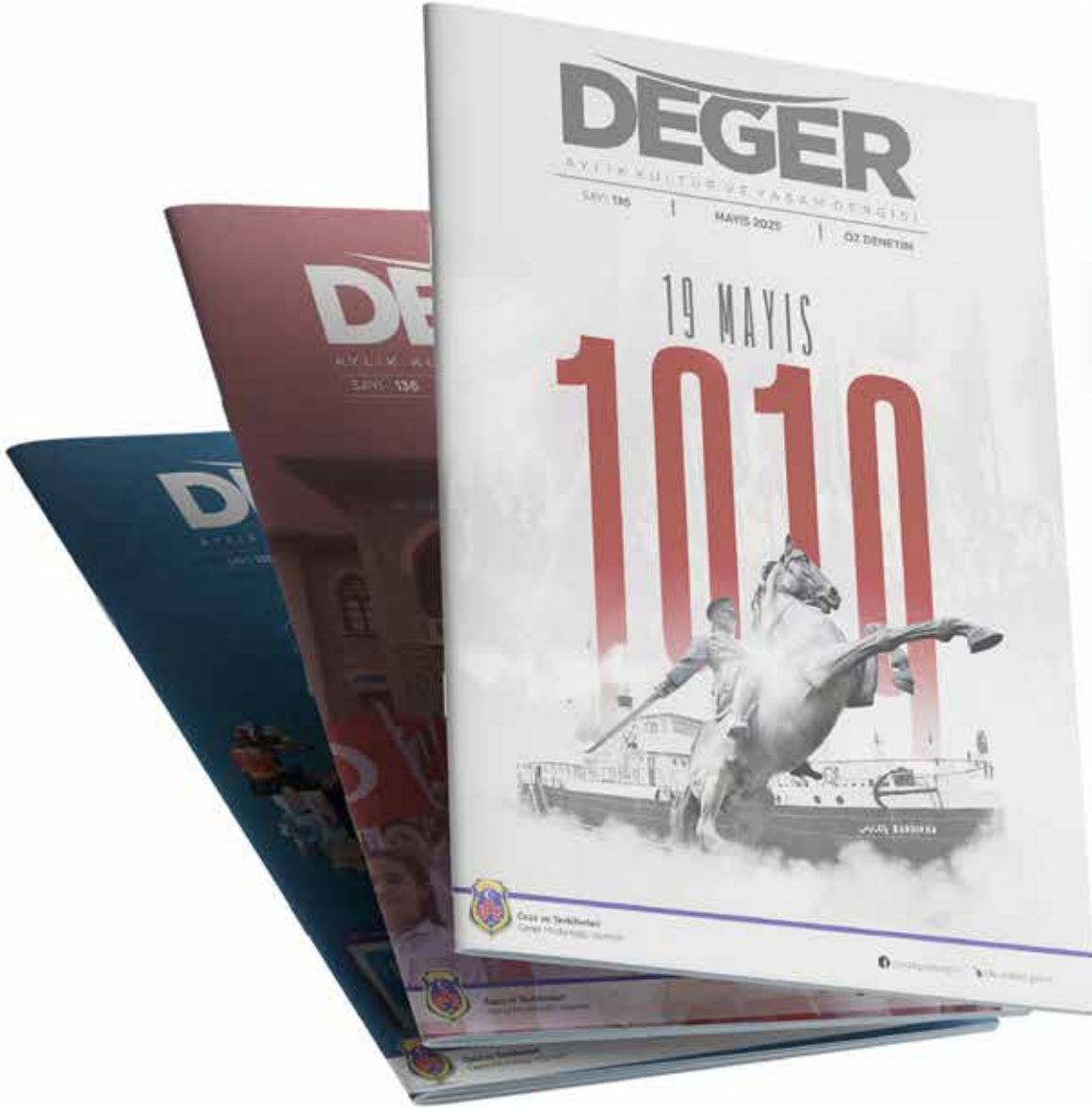

TV GÜNDÜZ KUŞAKLARI
VE MEDYA OKURYAZARLIĞI

MEDYA VE İLETİŞİM-24

Yayınlarımızda **YER ALMAK İSTER MİSİN?**

Değer dergisinde yayınlanmak üzere siz **Değerli** personelimizin yazılarını bekliyoruz. Toplumumuza rehberlik eden içerikler üretmek, düşüncelerinizi ve fikirlerinizi geniş kitlelere ulaştırmak için katkıda bulunabilirsiniz.

Siz de yazılarınızla dergimize **Değer** katmak istiyorsanız bize ulaşın.

ctedeger@gmail.com

CEZA VE TEVKİFELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

@ctedeger

ctedeger

ctedeger

ctedeger

ctedeger.gov.tr

**İNSANA DOKUNUYOR
İNSANI DOKUYORUZ**

Merhaba Değerli Okurlar,

Güven sadece kelimelerle kurulmaz; emekle örülür, sadakâtle büyür, özveriyle yerleşir. Güven; bir devletin temeli, bir milletin istikameti, bir insanın karakteridir. Aynı zamanda; bir annenin gözyaşında dua, bir askerin bakışında cesaret, bir çocuğun tebessümünde yarın demektir. Ağustos sayımızda bu yüce değeri, milletimizin makûs talihini değiştiren bir dönüm noktasıyla, “30 Ağustos 1922 Büyük Taarruz Zaferi” ile buluşturuyoruz.

Bu zafer yalnızca askeri bir başarı değildir. Bu kutlu zafer; bir milletin kendi varlığına ve geleceğine duyduğu güvenin destanıdır. Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün, “Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir, ileri!” emrinde yankılanan şey stratejik bir hedef olmakla beraber arkasındaki milletin sarsılmaz inancı, Mehmetçiğin tereddütsüz yürüyüşü ve bağımsızlık ve inançları uğruna can verenlerin ruhuyla beslenen güvenin de haykırışıydı.

Yokluklar içinde, imkânsızlıkların gölgesinde verilen bu mücadelede ne cephaneye tamdı ne de zaman vardı. Ama milletin kalbinde gizli bir şey hep vardı: Güven. Her nefer yanında savaşan kardeşine, arkasındaki komutanına, uzaktaki ailesine ve en çok da hürriyetin kutsallığına güvendi. Her siper bir umut kalesiydi. Her yürüyüş bir kader birliğiydi. Bu yüzden 30 Ağustos sadece toprakların değil bir milletin benliğinin, onurunun ve ruhunun da özgürleştiği gündür.

İnsanlar arasındaki güven ise toplumun görünmeyen çimentosudur. Bir dostun verdiği sözü tutması, bir kom-

şunun kapıyı gönül rahatlığıyla çalabilmesi, bir meslektaşın işini emanet edebilmesi güvenin hayatımıza kattığı değerlerin somut örnekleridir. Güven; ortak bir sofrada paylaşılan ekmekte, zor günde uzatılan elde, bir bakışta anlaşılan samimiyette saklıdır. Ne para ile satın alınabilir ne de zorla kazanılabilir. Güven ancak yürekte gelen bir niyet ve istikrarlı bir duruşla inşa edilebilir.

Adaletin tesisinden kamu hizmetine, aileden iş dünyasına, eğitimden sağlık sistemine kadar her kurumun haricinde güvenin izleri vardır. Çünkü güven varsa aidiyet vardır, sadakat vardır, umut vardır. Güven varsa zor dönemler dayanılır hâle gelir, yollar kısılır, sorunlar paylaşılır, yarınlar yeşerir. Bu noktada bizlere düşen güveni bir yaşam biçimi olarak içselleştirmektir. Çünkü güven; kazandıkça büyür, ihmal edildikçe zayıflar, kırıldığında ise iz bırakır. O yüzden güven korunması gereken en kıymetli manevi hazinemizdir.

30 Ağustos Zafer Bayramı vesilesiyle geçmişin zaferlerini yalnızca anmakla kalmayıp o zaferleri mümkün kılan değerleri bugünle buluşturmak da bizlerin sorumluluğudur. Tıpkı 1922’de olduğu gibi bugün de güvenle yürüyecek, kararlılıkla yükselecek ve birlik içinde geleceği inşa edeceğiz.

Çünkü biz biliyoruz ki: Güven varsa gelecek vardır. Güven varsa zafer daima milletindir.

Nice zaferlerle dolu, güvenle örülü yarınlara...

Samet YURTTAŞ

Öğretmen

Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

26 AĞUSTOS 1922

İSTİKLAL HARBİNİN SON CEPHESİ

BÜYÜK TAARRUZ

Bulunduğu konumu itibarıyla üç tarafının denizlerle çevrili olması, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarına sahip olması, Avrupa ve Asya kıtalarını birbirine bağlaması, yıllarca büyük medeniyetlere ev sahipliği yaparak tarihsel ve kültürel zenginlikler barındırması, verimli tarım arazilerinin bulunması Anadolu topraklarını her zaman cazip bir yer haline getirmiştir. Bu özellikle-riyle dünya devletlerini kıskandıran Anadolu toprakları nice kanlı savaşların yaşandığı bir coğrafya olmuştur.

1071 Malazgirt Zaferi ile Anadolu'nun kapısı Türklere açılmış Büyük Taarruz Zaferi'nden sonra ise Türklerin bu topraklardan atılma-yacağı anlaşılmıştır. İstiklal Marşı "Korkma!" nidasıyla başlayan bir millet hangi savaştan korkar ki... Bir de bu milletin, vatani ve bağımsızlığı için seve seve can verdiğini düşünün. Dünyanın en büyük kara ordularıyla, en gelişmiş teknolojik silahlarıyla, gemileriyle ve bombalarıyla savaşa gireceksiniz; karşınızdaki ülke silahsız, topraklarının bir kısmı işgal altında ve farklı farklı cephelerde savaşıyor elbette böyle

bir durumda zaferin kesin olduğuna inanırsınız. Ancak karşınızdaki Türk milleti ise hiçbir zaman savaşı kazanacağınızın garantisi yoktur. Kanının son damlasına kadar ölümden korkmadan kahramanca savaşan bir milleti hiçbir düşman korkutamaz. Nitekim Türk İstiklal Harbi bunun en güzel örneğidir.

I. İnönü Savaşı ile cephe kısmı başlayan ve Büyük Taarruz ile sona eren Türk İstiklal Harbi dünya tarihinin görüp görebileceği en büyük zafer ve destandır. Bütün imkânsızlıklara rağmen küllerinden yeniden doğmaya çalışan, ellerindeki cephaneliklere ve silahlara el konulan, genci ve yaşlısıyla yediden yetmişe herkesin cepheye koştuğu İstiklal Harbi her anlamda bir dönüm noktasıdır. Sömürgeci ve işgalci devletlere karşı başkaldıran ve bağımsızlığını kazanan bir millet diğer milletlere de örnek olmuştur.

Büyük Taarruz Zaferi

Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde Sakarya Meydan Muhaberesi kazanılmış ancak ordu ağır kayıplar vermiş-

“ Mustafa Kemal'in amacı tam hazırlıklı bir taarruz yaparak düşmanı tamamen yurttan atmaktır. Bu amaçla Doğu Cephesi'nde yer alan tüm birlikler Batı Cephesi'ne çekilmiştir. İstanbul depolarındaki silahlar buraya taşınmıştır. Hazırlıklar tamamlandıktan sonra 26 Ağustos tarihinde Kocatepe'de tahrip ateşiyle Büyük Taarruz başlamıştır.

tir. Cephanelik azalmış, ordunun toparlanması için zamana ihtiyaç olduğu açıkça ortaya çıkmıştır. Zira Mustafa Kemal Atatürk meclisin gizli oturumunda yapmış olduğu konuşmada bu durumu şu sözlerle dile getirmiştir: “Hazırlığın tamamlanması için zamana ihtiyaç vardır. Yarım tedbir yarım hazırlıkla yapılan taarruzlardan fayda beklenmez. Duygulardan ve hayallerden sıyrılmak gerekir. Düşmana karşı üstünlük sağlamak için millete taze maneviyat vermek, mecliste birlik kurmak, orduyu hazırlamak lazımdır.”

Mustafa Kemal’in amacı tam hazırlıklı bir taarruz yaparak düşmanı tamamen yurttan atmaktır. Bu amaçla Doğu Cephesi’nde yer alan tüm birlikler Batı Cephesi’ne çekilmiştir. İstanbul depolarındaki silahlar buraya taşınmıştır. Hazırlıklar tamamlandıktan sonra 26 Ağustos tarihinde Kocatepe’de tahrip ateşiyle Büyük Taarruz başlamıştır. Mustafa Kemal taarruz başlangıcını şu şekilde anlatmaktadır: “26 Ağustos sabahı Kocatepe’de bulunuyorduk. Sabah saat 05.30’da topçu ateşimizle saldırı başladı. 26 ve 27 Ağustos günlerinde yani 2

gün içinde Afyon’un güneyinde 50 km, doğusunda 20-30 km uzunluğunda berkitilmiş bulunan düşman mevzilerini ele geçirdik. 57. Tümen Komutanı Albay Reşat Bey hedefi olan Çiğiltepe’yi düşman ateşinin bu bölgede yoğunlaşması üzerine söz verdiği saatte ele geçiremediği için tabancasıyla intihar etmiştir. Bıraktığı notta ‘Yarım saat içinde size o mevzileri almak için söz verdiğim halde sözümü tutamadığım için yaşayamam’ yazılıydı. Çok geçmeden yarım saat sonra hedef alındı. Yenilen düşman ordusunun büyük kuvvetlerini 30 Ağustos’a kadar Aslıhanlar yöresinde çevirdik. 30 Ağustos’ta yaptığımız savaş sonunda düşmanın ana kuvvetlerini yok ettik. Düşman ordusunun başkomutanlığını yapan General Trikopis de tutsaklar arasındaydı. Demekki tasarladığımız kesin sonuç 5 günde alınmış oldu.”

30 Ağustos 1922 tarihinde sona eren Büyük Taarruz Türk milletinin kesin zafere sonuçlanmıştır. Bu zaferle birlikte Türklerin Anadolu’dan atılamayacağı da kesinleşmiş oldu.

Kaynak: Kılıç, M (2022)

İsmail EVCİN

Din Hizmetleri Uzmanı

Bolvadin Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

Güvenilir mi?

Yüklenildiği sorumluluklar karşısında dirayetiyle, verilen emanetlerle ilgili sadakatiyle, ahdine vefalı, sözü doğru, başkalarına zarar vermeyeceğine itimat edilen ve güven duygusunu yeşerten insanlar güvenilirlerdir. İçinde bulunduğumuz çağ maalesef haz ve hızın, şovmen tavırlarla yapılan faaliyetlerin, görünür olma çabalarının zirvede olduğu bir zaman dilimidir. Bu rekabet ortamı sadece kendini düşünen narsist tiplerin, egoist tavırlarını meşrulaştırma zemini olmaktadır.

İnsanın kıymeti kendisine duyulan itimatla ilgilidir. Doğan Cüceloğlu'na göre: "Güvenilir olmak hayatı boyunca gelinecek en yüksek merteye hayat boyu kendimize kattığımız ya da kendimizden çıkardığımız her şeyle biraz bu duruma yaklaşıyoruz." kendisine güven duyulmayan birisiyle hangimiz komşu olmayı, iş arkadaşı olmayı, aynı ortamlarda bulunmayı düşünürüz ki? Sosyal hayatta insan güvenilirliği kadar itibar görür. Güvenilmez insanlarla bir bardak çay bile içmeyi istemeyiz.

Güven kavramını üç katmanlı bir örüntüyle değerlendirmek mümkündür:

- Öz güvenli olmak,
- Başkalarına güvenmek,
- Başkaları tarafından güvenilir olmak.

Kendisine güvenmeyen başkalarına da güvenemez. Başkalarına güvenemeyen kişiye toplum da kimse güven duygusu beslemez. İslam, insana

her üçü için de itidalle yaklaşım sergilenmesini salık verir. Öz güvende megaloman olmak, başkalarına güvende saf dillilik yapmak, güvenilir insan olmak durumunda suistimal edilecek kadar karşı tarafa tepkisiz kalmamak önemlidir. Bu açıdan bakıldığında suistimale açık en yaygın hasletlerden birisi güven duygusudur.

Peygamberi Duruştur Emin Olmak

Bir Müslümanın kimliği gereği, inancı gereği, temsil ettiği itikad gereği güvenilir olması elzemdir. Müslümanın güvenilmez olmasını düşünmek/söylemek; "suyun boğmayacağı, ateşin yakmayacağını iddia etmekle" aynı derecede safsatadır. Peygamberliğin sıfatlarından birisidir emin olmak. Hiçbir peygamber hayatında yalana tevessül etmemiştir. İnsanlara tevhibi tebliğ ederken bedeli ne olursa olsun haktan taviz vermemişlerdir. İnsanlara davalarını anlatırken kınayıcının kınamasından çekinmemişlerdir. Hak davalarına ve şahsiyetlerine beşer algısıyla leke süremeyen inançsızlar, peygamberlerin haklı davalarına, toplumdaki emin-güvenilir olmalarını gölgelemek için "bu delidir, büyücüdür, mecnundur" vb. iftiralara yönelmişlerdir.

Doğruluk bir iddiadır. Dü-

“ Bir Müslümanın kimliği gereği, inancı gereği, temsil ettiği itikad gereği güvenilir olması elzemdir. Müslümanın güvenilmez olmasını düşünmek/söylemek; "suyun boğmayacağı, ateşin yakmayacağını iddia etmekle" aynı derecede safsatadır.

rüstlük ağır bir imtihandır. İnsanların hayatlarında yürüdükleri yolun iniş ve çıkışında şaşırmadan, sarsılmadan, karşılarına çıkan her durum için güvenilir ve doğru olmayı seçmeleri büyük bir iradenin sonucudur ancak. İradenin adanması için inanca ve istikamete muhtaçtır insanlar. Ahiret inancı, kişinin yapıp ettiklerinden yahut yapması gerekirken yapmadıklarından dolayı hesap vereceği bir güne tekrar diriltileceği gerçeğidir. İnkâr edenlerin de in-

nanların da kaçama-ya-

cağı ölüm gerçeği ortadadır. Ölüm bir yok oluş, hesap vermekten bir kurtuluş değildir asla. İnsanın ahiret yolculuğunda bir durak olan kabir için geçiş kartı mesabesindedir ölüm. “Hepimiz cennete gitmeyi isteriz ancak hiç birimiz ölmeyi istemeyiz.” şeklinde aktarılan bir kelam-ı kibâr vardır. Ölüm kaçıttığımızı zannettiğimiz gerçeğe yüzleştığımız andır. Kocaman evler bir kamyonla taşınır, asra yakın ömürler tabutun kapağı altında sessizce yolcu edilir. Hiçbir ölünün “Durun kalabalıklar! Beni nereye götürüyorsunuz?” dediğine zâhiren şahit değiliz. Ancak yaşadığı hayatın karşılığında korkan, adaletsizlikleri ve yapageldiği zulümlerle yüzleşmekten korkanlar için ölüm acı bir sonudur.

Güvenilir bir insan olmak maalesef insanlar için zor bir uğraş, otantik bir tavır, dudak bükerek izlenen bir duruş haline gelmiş/getirilmiş durumdadır. Halbuki Hz. Peygamber Efendimiz güvenilir kişi ile kalbinde iman bulunmanın arasındaki bağdan bize haber vermiştir: “Mü'min, insanların kendisine güvendiği kimsedir. Müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların salim olduğu kişidir. Nefsim kudret elinde bulunan Allah'a andolsun ki kötülüklerinden komşusunun emin olmadığı kimse cennete giremez.” (İbn Hanbel, III, 54). Öyleyse gündelik hayatımızdan başlayarak hayatın her safhasında ve her durumda güvenilir olmayı tercih etmeliyiz. Tercihlerimiz bizim hayatımızı şekillendirir. Hayatımızı

“Mü'min, insanların kendisine güvendiği kimsedir. Müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların salim olduğu kişidir. Nefsim kudret elinde bulunan Allah'a andolsun ki, kötülüklerinden komşusunun emin olmadığı kimse cennete giremez.”

Hz. Peygamber

“İnsanlar arasında güven veren, güven duyulan olmak paha biçilmez derecede değerlidir. Güvenilmez ve güven duyulmaz bireylerden teşekkül eden toplumların tarih sahnesinde devam etmesi muhaldir. Güvenilir insan şüphe barındıran her türlü işten uzak durmayı şiar edinir. Şüphe, insanların vicdanlarını kemiren bir kurttur. İnsanların karşılıklı işlerinde şüphe ettiklerine güvenmesi mümkün değildir.

doğru yaşamak, güzelce son bulmasını ummak ve ahiret saadetine talip olmak güvenilir olmakla doğru orantılıdır.

İnsanlar arasında güven veren, güven duyulan olmak paha biçilmez derecede değerlidir. Güvenilmez ve güven duyulmaz bireylerden teşekkül eden toplumların tarih sahnesinde devam etmesi muhaldir. Güvenilir insan şüphe barındıran her türlü işten uzak durmayı şiar edinir. Şüphe, insanların vicdanlarını kemiren bir kurttur. İnsanların karşılıklı işlerinde şüphe ettiklerine güvenmesi mümkün değildir. Önünde haşyet duyulacak ve korkulacak yegâne gücün Allah olduğunu bilmek, insanların şüphelilerden ve şüpheye yol açacak işlerden geri durmasına sebeptir. Riya ve gösterişe prim vermeyen toplumlar bu tavırlarıyla güvenin ve güvenilir olmanın ödülünü fertlerine aksettirebilirler.

Güvenilir Olmanın Önündeki Engeller

Güvenilirliği bozan davranışlar vardır. İnsanların manevi özelliklerini gölgeleyen kötü hasletlere karşı dikkatli olması ve bunların ıslahı için çaba sergilemesi gerekir:

1. Münafıklık: İçi dışı bir olmayanlara karşı söylenen bir sıfattır. İnandığı ile söylediği, yaşadığı ile

dillendirdiği çelişen herkese yakıştırılan bu sıfat ıstılahta, inanmadığı halde insanlara karşı diliyle inandığını söyleyen kişidir. Sosyal çevrede menfaat için inanç ve değerlerini zıddıyla ifade eden kimselere yakıştırılan kötü haslettir. Hz. Peygamber Efendimizin lisanıyla münafığın alametleri üçtür: “Üç huy vardır ki bunlar kimde bulunursa o kimse katıksız münafık olur. Kimde bunlardan bir şey bulunursa -onu bırakıncaya kadar- kendisinde nifaktan bir haslet var demektir. Bunlar: Konuştu mu yalan söyler, söz verirse sözünde durmaz. Vaat ederse vaadinden döner.” (Buhari, İman, 24)

2. Hile ve Aldatmak: İslam ahlak anlayışında doğruluk ve dürüstlük imandan hemen sonra gelen değerlerdir. Toplumların sağlıklı olması için hile ve aldatmadan uzak olunmalıdır. Ebu Hureyre (r.a.) şöyle demiştir:

Peygamberimiz bir defa ekin pazarına uğramış, hoşuna giden bir buğdayı eli ile yoklayınca eline ıslaklık isabet etmişti. Buğday sahibine:

- Ey ekin sahibi bu ne? diye sordu. Ekin sahibi:

- Ey Allah'ın Resûlü, yağmur altında kaldı ve ıslandı, deyince Peygamberimiz:

“O ıslak kısmı insanların görmesi için ekinin üstüne koysaydın ya. Bizi aldatan benden değildir.” buyurdu (Müslim, İman, 43).

3. Fasıklık: Istılahta; “İlâhî emirlere itaatten ayrılıp âsi olan mümin veya kâfir anlamında terimdir. Günahında ısrarcı olmak kişiyi fasıklığa götürür. Toplumda günahıyla mağrur olanlar yahut günahlarıyla şöhret bulanlar sessizce toplumun ifsadına katkı sunarlar. Tıpkı bir kıvılcımın hafife alınmasıyla koca ormanları yakan yangınlara evrilmesi gibi.

4. Zulüm ve Adaletsizliğin

Yayılması: İnsanların haklarına riayetsizliğin ve hak gasplarının kolaylaştığı toplumlar dejenere olmaya başlayan toplumlardır. Değerlerinden ve birikimlerinden beslenmeyen toplumlar zamanla güçlünün adaletine teslim olmaya ve despotluğun, zorbalığın, hak yemenin meşrulaştığı zeminlere kayarlar. Böylece kendi sonlarını hazırlamış olurlar.

Güvenilir olmak Müslüman olmanın temel taşıdır. Her türlü şüpheden ve şüpheli işten uzak durmalıyız. Allah’a ve Peygamberine iman mükellefiyetimiz var. İman ettiğimiz kaideleri hayatımızın tanziminde söz sahibi kılmalıyız. Başkalarının ne dediğinden çok Allah’ın ne emrettiğine odaklanma-

lıyız. Bugün uhdemizde olan her türlü nimetin emanetçisi olduğumuzu bilmeliyiz. Mülkün ancak Allah’a ait olduğunu idrak etmeliyiz. Bu vesileyle Allah’ın kudretini ikrar ile ölümden sonra hesap vereceğimiz merci olduğu inancıyla hayat sürmeliyiz. İnsanlara güven vermeli, toplumda güvenin tesisine katkı sunmalıyız. Böylece bizden sonraki nesillere yaşanabilir bir toplum miras bırakabiliriz.

Ağustos ayı Türk’ün zaferler ayıdır çünkü 1071’de Malazgirt, 1473’te Otlukbeli, 1514’te Çaldıran, 1516’da Mercidabık, 1521’de Belgrad, 1526’da Mohaç, 1571’de Kıbrıs, 1921’de Sakarya Meydan Muharebesi ve 1922’de Büyük Taarruz Türk’ün cihangirliğinin, İstiklal Mücadelesi’nin ve varoluş temelinin timsali olan savaşlardır. Şairin dediği gibi:

“Tarihin dilinden düşmez bu destan,

Nehirler gazidir, dağlar kahraman,

Her taşı yakut olan bu vatan

Can verme sırrına erenlerindir.”

Malazgirt’ten Çanakkale’ye, 15 Temmuz’dan günümüze vatan, millet, mukaddesat için canlarını feda eden şehitlerimize rahmet, kahraman gazilerimize minnet ve şükranlarımızı arz ederim.

“Güvenilir olmak Müslüman olmanın temel taşıdır. Her türlü şüpheden ve şüpheli işten uzak durmalıyız. Allah’a ve Peygamberine iman mükellefiyetimiz var. İman ettiğimiz kaideleri hayatımızın tanziminde söz sahibi kılmalıyız. Başkalarının ne dediğinden çok Allah’ın ne emrettiğine odaklanmalıyız. Bugün uhdemizde olan her türlü nimetin emanetçisi olduğumuzu bilmeliyiz.

Nevriye Sinem TOSUN

Sağlık Memuru

Karaman M Tipi Kapalı/Açık Ceza İnfaz Kurumu

DOĞAYA KAÇIŞTA GÖRÜNMEYEN TEHLİKE: KENELER

Doğa, yaz aylarında insanı çağıran bir kucaklayıcılıkla yeşerir. Kuşların civıltısı, güneşin altın sarısı ışıkları ve serin meltemler şehirlerin boğucu kalabalığından kaçan insanları kırsala, yaylalara ve ormanlara doğru sürükler. Ancak bu pastoral manzaranın ardında çoğu zaman fark edilmeyen, sessiz ve ölümcül bir tehdit gizlidir: Keneler. Bu küçük eklem bacaklılar yalnızca bir böcek türü olmanın ötesinde taşıdıkları hastalıklarla insanların yaşamını tehdit eden birer biyolojik ajana dönüşürler.

Kenelerin Doğadaki Rolü ve Anatomik Yapısı

Keneler, “Arachnida” sınıfına ait parazit canlılardır ve genellikle memelilerin, kuşların hatta sürüngenlerin kanını emerek beslenirler. İki ana gruba ayrılırlar: Sert keneler (ixodidae) ve yumuşak keneler (argasidae). Özellikle sert keneler yaz aylarında insanlarla daha sık temas hâline geçmektedir. Çoğu zaman çimenlik alanlarda, ağaç altlarında veya nemli bölgelerde pasif olarak bekleyerek bir konağın (insan veya hayvanın) geçişini sabırla kollayan bu canlılar, vücut yapılarına uygun kanca benzeri uzuvları sayesinde konaklarına sıkıca tutunurlar.

Anatomik olarak kenelerin baş kısmında kan emmeye yarayan “hipostom” denilen bir yapı bulunur. Bu yapı, tutundukları deriye derinlemesine girerek keneyi âdeta görünmez hâle getirir. Salgıladıkları antikoagülan sıvı kanın pıhtılaşmasını engellerken ağrıyı da bastırır. Bu nedenle kenenin tutunması çoğu zaman fark edilmeden ilerler.

Yaz Mevsimi ve Risk Artışı

Yaz aylarında artan sıcaklık kenelerin hem yaşam döngüsünü hızlandırmakta hem de aktiflik düzeylerini artırmaktadır. Özellikle nisan-eylül ayları arasında keneler, kırsal alanlarda kamp yapanları, çiftçileri, çobanları, yürüyüşçüleri ve doğaseverleri tehdit eder hâle gelmektedir. Türkiye’de özellikle Orta Anadolu, Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde yoğun olarak görülmektedir.

Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi Virüsü (KKKA)

Kenelerin en bilinen ve ölümcül hastalık taşıyıcısı olarak tanınmasının temel nedeni, Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi (KKKA) virüsünü yaymalarıdır. Özellikle “hyalomma marginatum” türü keneler aracılığıyla taşınan bu virüs 3 ile 10 gün süren bir kuluçka döneminden

“Anatomik olarak kenelerin baş kısmında kan emmeye yarayan “hipostom” denilen bir yapı bulunur. Bu yapı, tutundukları deriye derinlemesine girerek keneyi âdeta görünmez hâle getirir. Salgıladıkları antikoagülan sıvı kanın pıhtılaşmasını engellerken ağrıyı da bastırır.”

Kenelerin en bilinen ve ölümcül hastalık taşıyıcısı olarak tanınmasının temel nedeni Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi (KKKA) virüsünü yaymalarıdır.

sonra yüksek ateş, kas ağrısı, mide bulantısı, kanamalar ve bilinç kaybı gibi semptomlarla kendini gösterir. Hastalığın ölüm oranı %5 ile %40 arasında değişmektedir. Türkiye'de ilk kez 2002 yılında tanımlanmasına rağmen sonraki yıllarda vaka sayılarında ciddi artış gözlemlenmiştir.

KKKA dışında Lyme hastalığı, tularemi (tavşan ateşi), babesiosis ve ehrlichiosis gibi diğer zoonotik hastalıklar da keneler aracılığıyla bulaşabilmektedir. Bu hastalıkların bazıları uzun vadeli nörolojik ve kalp damar hastalıkları gibi sorunlara yol açarak yaşam kalitesini ciddi şekilde düşürmektedir.

Sağlık Sistemi ve Kırsal Topluluklar Üzerindeki Yansımaları

Kene kaynaklı hastalıklar bireysel bir sağlık sorunu olmakla beraber toplumsal sağlık sistemleri üzerinde de ciddi bir yüküdür. Özellikle kırsal bölgelerde yeterli sağlık alt yapısının bulunmaması, KKKA gibi hastalıklarda erken teşhis ve tedaviyi geciktirmekte, ölüm oranlarını artırmaktadır. Sağlık Bakanlığının yürüttüğü bilgilendirme kampanyalarına rağmen birçok birey hâlâ kene ile temas hâlinde nasıl davranılması gerektiğini bilmemektedir.

Kırsalda yaşayan hayvancılıkla uğraşan topluluklar, kenelerle mücadelede en çok etkilenen gruplar arasındadır. Süt ve et üreticilerinin hayvanlarında görülen kene istilaları, hem üretimi hem de hayvan sağlığını tehdit ederken kene ısırması sonucu çiftçilerin iş göremez hâle gelmesi ekonomik kayıplara da neden olmaktadır.

Keneye Mücadelede Koruyucu Önlemler

Kene tehlikesiyle başa çıkabilmek için bireysel ve toplumsal ölçekte alınması gereken önlemler bulunmaktadır. Açık alanlara çıkıldığında uzun kollu kıyafetler giyilmesi, pantolon paçalarının çorap içine sokulması, açık renkli giysilerin tercih edilmesi ve vücut kontrolünün düzenli yapılması bu önlemler arasındadır. Ayrıca doğa yürüyüşleri sonrası vücudu kontrol etmek, kene varlığı durumunda hemen sağlık kuruluşuna başvurmak gerekmektedir. Keneyi bilinçsizce çıkarmaya çalışmak virüsün kana daha hızlı karışmasına neden olabilir.

Devlet destekli eğitim programları ve köylere dağıtılan bilgilendirme broşürleri kene ile mücadelede farkındalık yaratmakta önemli rol oynamaktadır. Bununla birlikte yerel yönetimlerin ilaçlama faaliyetlerini düzenli olarak gerçekleştirmesi ve veteriner hizmetlerinin yaygınlaştırılması da sürecin bir parçasıdır.

Bir Doğa Gerçeğiyle Yüzleşmek

Keneler, tabiatın parçası olan ama doğa-insan dengesinde tehdit unsuru hâline gelen canlılardır. Onlarla mücadele yalnızca biyolojik değil sosyolojik, ekonomik ve kültürel bir çabadır. Doğayla barış içinde yaşamamızın yolu onun görünmeyen yüzünü de anlamaktan geçer. Keneler bu anlamda bize sadece doğanın güzelliklerini değil aynı zamanda onun ne kadar acımasız olabileceğini de hatırlatır.

Kaynaklar

1. T.C. Sağlık Bakanlığı. Kırım Kongo Kanamalı Ateşi (KKKA) Hastalığı Rehberi, Ankara: 2023
2. Özkan, Murat ve Leblebicioğlu, Hakan. "Kene kaynaklı zoonotik hastalıklar ve Türkiye'deki durumu." Mikrobiyoloji Bülteni, 48(3), 2014, ss. 409-422
3. Kar, Sedat. Keneler ve Taşıdıkları Hastalıklar, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi, 2020
4. Aksoy, Sibel. "Türkiye'de KKKA hastalığının epidemiyolojik analizi (2002-2022)." Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi, 81(1), 2024, ss. 17-32

Onur KAYA

Psikolog

Marmara 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

UYKUSUZ GEÇEN HER GECE SAĞLIĞINDAN EKSİLEN BİR HECE

Uyku, sağlıklı bir biçimde yaşayabilmemiz için gereken en temel ihtiyaçlardan biridir. Çocuklar ve gençler düzenli ve yeterli bir biçimde uyuyabilirken yaşlı bireylerin uyku problemi yaşadıkları, yeteri kadar uyuyamadıkları tespit edilmiştir. Yaşlılık döneminde uyku bozukluğunun görülme oranı %35 ile %52 arasında değişmektedir. Yaş ilerledikçe ortaya çıkan fiziksel rahatsızlıklar, psikolojik durumdaki hassasiyet, kullanılan ilaçlar ve kişinin sosyal hayatındaki değişiklikler uyku problemlerini tetiklemektedir. Bu yazının amacı yaşlı bireylerde ortaya çıkan uyku bozukluğunun çeşitleri, nedenleri ve çözüm önerilerine dair bilgi aktarımıdır.

Düzenli uyuyan kişiler gün içinde daha enerjik olurken düzensiz uyuyan kişilerin günlük yaşam aktiviteleri olumsuz yönde etkilenmekle birlikte fiziksel ve psikolojik sağlıkları da bozulmaktadır. Uyku, uyanıklığın tersi gibi görünmektedir. Ancak uyku aktif bir süreçtir. Uyku esnasında bilişsel işlevler yavaşlasa da fizyolojik işlevler etkin bir şekilde devam etmektedir.

Yaşlılarda Görülen Uyku Bozuklukları

Yaşlı bireylerde sıklıkla gözlenen uyku problemlerinin başında insomnia (uykusuzluk) ve hipersomnia (aşırı uykululuk) gelir. Bu uyku bozuklukları bazen tek başına bir hastalık olurken bazen de başka bir hastalıkta görülen semptom niteliğinde olmaktadır. Yaşlılarda görülen diğer uyku bozuklukları;

sirkadyen ritm uyku bozukluğu, solunumla ilişkili uyku bozukluğu, periyodik bacak hareketleri ve huzursuz bacak sendromudur.

İnsomnia (Uykusuzluk)

Kişinin uykuya dalmakta ve uykuyu sürdürmekte problem yaşadığı, yeterli uyku olmadan uyandığı ve tekrar uyuyamadığı uyku bozukluğuna insomnia (uykusuzluk) denilmektedir. İnsomnia problemi yaşayan kişiler gece sıklıkla uyanırlar ve uyandıktan sonra fiziksel olarak yorgun hissederler. Yaşadıkları bu durum herhangi bir hastalık ya da ilaçtan kaynaklanmaz. Kişilerin gün içinde yaşadığı stres ve kaygı düzeyi ile ilgilidir.

Hipersomnia (Aşırı Uykululuk)

Hipersomnia (aşırı uykululuk), insomnianın tam tersidir. Hipersomnia problemi yaşayan kişilerin yeterli sürede uyumalarına rağmen gün içinde sürekli uykuları gelmektedir. Uzun süre uyumalarına rağmen sabah uyanmakta problem yaşarlar ve gün boyu hiç uyumamış gibi yorgun hissederler. Hipersomnianın tam sebebi bilinmemektedir.

Sirkadyen Ritm Uyku Bozukluğu

Uyku-uyanıklık düzen bozukluğu olarak da adlandırılmaktadır. Sirkadyen ritm uyku bozukluğu olan yaşlılar uyumaları gereken zamanda uyuyamazlar. Sabaha karşı uykuya geçip öğlene doğru uyanırlar. Bu nedenle yaşlılarda gün içinde insomnia ve hipersomnia durumları da ortaya çıkmaktadır. Özellikle hastanede, yoğun bakımda kalan

yaşlılar ile demans rahatsızlığı olan yaşlılarda bu uyku bozukluğu sıklıkla görülmektedir.

Solunumla İlişkili Uyku Bozukluğu

Uyku esnasında nefes alıp verme problemi yaşayan bireylerde görülmektedir. Solunum sebebiyle uyuyamayan yaşlılarda bu durum ayrıca insomnia hastalığına da yol açmaktadır. Bu hastalık özellikle erkeklerde, yaşlılarda, kilolu kişilerde ve alkol bağımlılarında sıklıkla görülmektedir. Solunumla ilişkili uyku bozukluğu yaşayan kişilerde yüksek horlama, sabahları uyana-mama, yorgunluk, dikkat eksikliği ve gece terlemeleri gibi belirtiler görülmektedir.

Periyodik Bacak Hareketleri

Genellikle bacaklarda kasılma ve seyrime olarak görülmektedir. Kişi bacak hareketlerinin kimi zaman farkında olurken kimi zaman olmaz. Periyodik bacak hareketleri kişinin uyku kalitesini ve derinliğini olumsuz etkilemektedir. Yaş ilerledikçe periyodik bacak hareketinin görülme ihtimali artmaktadır. Antidepresan kullanımı, üremi, demir eksikliği ve romatoid artrit bu rahatsızlığın ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Periyodik bacak hareketleri genellikle huzursuz bacak sendromuyla birlikte görülmektedir.

Huzursuz Bacak Sendromu

Yaşlılarda sıklıkla görülmektedir. Bacaklarda uyuşma, karıncalanma ve huzursuzluk gibi belirtiler gösterir. Bacak kramplarından farklılık gösterir. Kişinin derin bir uyku uyumasını engeller. Bu rahatsızlık hissi, bacakları hareket ettirme isteğiyle azalmaktadır. Uzun süre hareketsiz kalınca şiddetlenmektedir. Genellikle akşam ya da gece saatlerinde görülmektedir.

Yaşlılarda Uyku Bozukluklarının Nedenleri

Yaş ilerledikçe ortaya çıkan kar-

diyovasküler rahatsızlıklar, metabolik rahatsızlıklar, kas ve iskelet sistemi ile ilgili rahatsızlıklar, solunum yolu rahatsızlıkları ve diğer fiziksel rahatsızlıklar yaşlı bireylerin kaliteli uyuyabilmelerini engellemektedir.

Fiziksel rahatsızlıkların yanı sıra ruhsal rahatsızlıklar da yaşlıların uyku kalitesini olumsuz etkilemektedir. Özellikle depresyon, anksiyete ya da demans problemi yaşayan yaşlılar gün boyunca uykusuz kalmakta, geceleri sürekli uyanıp tekrar uyuyamamaktadır. Fiziksel ve ruhsal problemlerinin tedavisi için ilaç kullanan yaşlılarda uyku bozukluğu yaşanma ihtimali gençlere nazaran daha fazladır.

Yaş ilerledikçe ortaya çıkan hastalıklar, eşin ve sevilen insanların vefatı, emeklilik, hastaneye ya da huzurevine yatırılma, çocuklarla yaşanan problemler ve ekonomik nedenler de yaşlılarda uyku bozukluğuna yol açan psikososyal nedenlerdendir.

Neler Yapılabilir?

Uyku problemi yaşayan yaşlı bireylerin yapması gerekenler şunlardır:

- Gün içinden bir kereden fazla öğlen uykusuna yatmamalı
- Gün içinde egzersizler yapmalı
- Uyku saatlerini sabitlemeli
- Akşam yemeğinden sonra kafein ve nikotin tüketmemeli
- Akşam hafif yemekler yemeli
- Rahat pijamalar giymeli
- Yatağa sadece uyumak için girilmeli

Kaynak: Özgür, G. ve Baysan, L. (2005). Yaşlılarda Uyku Sorunları. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 21 (2) : 97-105

“Düzenli uyuyan kişiler gün içinde daha enerjik olurken düzensiz uyuyan kişilerin günlük yaşam aktiviteleri olumsuz yönde etkilenmekle birlikte fiziksel ve psikolojik sağlıkları da bozulmaktadır. Uyku, uyanıklığın tersi gibi görünmektedir. Ancak uyku aktif bir süreçtir. Uyku esnasında bilişsel işlevler yavaşlasa da fizyolojik işlevler etkin bir şekilde devam etmektedir.”

Simge Sirilay OKTAY

Sağlık Memuru

Maltepe 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

İBN-İ SİNA

Büyük Türk Düşünürü İbni Sina'yı Saygıyla Anıyoruz.

BİLİMİN IŞIĞINDA

Asırlık Bir Miras

İbni Sînâ, 980 yılında bugün Özbekistan sınırları içinde yer alan Buhara yakınlarındaki Efşene köyünde dünyaya gelmiştir. İslam'ın Altın Çağı'nda yaşamış olan İbni Sînâ yalnızca dönemin değil tüm zamanların en önemli bilim insanlarından biridir. Tıp, astronomi, felsefe, edebiyat ve mantık gibi birçok alanda eserler vermiş; doktor, düşünür, yazar ve bilgin kimliğiyle öne çıkmıştır.

Çocukluk yıllarından itibaren bilim ve felsefeye büyük bir ilgi duyan İbni Sînâ, 10 yaşına geldiğinde Kur'an-ı Kerim'i ezberlemiş, dil, edebiyat ve fıkıh eğitimi almıştır. Babasından geometri, aritmetik ve felsefeye dair temel bilgileri edinmiş ardından babasının yönlendirmesiyle Hint aritmetiği üzerine de eğitim görmüştür.

İbni Sînâ özellikle tıp alanındaki keşif ve gözlemleriyle bilim dünyasında kalıcı bir iz bırakmıştır. Kanın besinleri taşıyan bir sıvı olduğunu ilk kez ifade etmiş ve idrarla şeker hastalığının teşhis edilebileceğini ortaya koymuştur. İdrarda kan görülmesi, enfekte idrar ve hepatit gibi hastalıkları tanımlamış ve kızıl, şarbon, karaciğer hastalıklarını incelemiştir.

Hastalıkların kaynağının gözle görülmeyen mikroplar olduğunu ilk kez öne süren bilim insanlarından biri olan İbni Sînâ bu yönüyle **mikrop kavramını tıp literatürüne kazandırmıştır**. Hacamat tedavisini uygulamasının yanı sıra ameliyat sırasında hastayı uyuşturarak acıyı azaltan yöntemlerin geliştirilmesine de katkı sağlamıştır.

İbni Sînâ yaklaşık 450 makale ve 200 kadar kitap kaleme almıştır.

Bunlardan 240 kadarı günümüze ulaşmıştır. Eserlerinin büyük çoğunluğu dönemin bilim dili olan Arapça ile yazılmış bir kısmı ise Farsça kaleme alınmıştır. En önemli eserlerinden biri Avrupa tıp geleneğini derinden etkileyen Kitabü's-Şifa (İyileşme Kitabı)'dır. Bir diğeri ise El-Kanun fi't-Tıbb adlı çalışmasıdır.

El-Kanun fi't-Tıbb, Antik Yunan, Bizans ve Süryânî tıp literatürünü sistemli bir şekilde bir araya getirip kişisel gözlem ve deneyimlerle güncelleyen bir tıp ansiklopedisidir. İbni Sînâ bu kitabını 10 yılı aşkın bir sürede yazarak 1025 yılında tamamlamıştır. Bu eser tıbbi, tutarlı, sistematik ve kapsamlı bir bilim dalına dönüştürmüştür. Başarısının ardında da bu ansiklopedik ve bilimsel yaklaşımı yatmaktadır.

İbni Sînâ'nın bu eseri ölümünden kısa bir süre sonra Latinceye çevrilmiş ve Avrupa üniversitelerinde yüzyıllar boyunca ders kitabı olarak okutulmuştur. Öyle ki El-Kanun fi't-Tıbb'ın erken dönem Latince baskılarından birinin kapağında İbni Sînâ bir tahtta oturmuş, başında taç ve elinde asa ile resmedilmiştir. Yanında ise Hipokrat ve Galen gibi Antik Yunan hekimleri yer almaktadır.

Tıp alanındaki başarılarının yanı sıra İbni Sînâ dönemin önde gelen filozoflarından biri olarak da tanınır. Tanrı'nın varlığına dair geliştirdiği ve "Doğruların Kanıtı" (Arapça: Burhan al-Siddikîn) olarak bilinen argüman Orta Çağ felsefesinde büyük yankı uyandırmış ve felsefe tarihinde önemli bir yer edinmiştir.

İbni Sînâ hayatının son yıllarını Hamedan'da geçirmiştir. Bir Hamedan

seferi sırasında şiddetli bir kolit atağına yakalandığı, önerilen tedavileri reddedip kendini hastalığın kaderine teslim ettiği, ölüm döşesinde tüm mal varlığını yoksullara bağışladığı ve son günlerine kadar üç günde bir Kur'an-ı Kerim'i hatmederek ibadetlerine devam ettiği rivayet edilmektedir. İbni Sînâ, 1037 yılının Haziran ayında 57 yaşında hayatını kaybetmiştir. Mezarı Hamedan'da yer almaktadır.

“Hastalıkların kaynağının gözle görülmeyen mikroplar olduğunu ilk kez öne süren bilim insanlarından biri olan İbni Sînâ bu yönüyle mikrop kavramını tıp literatürüne kazandırmıştır. Hacamat tedavisini uygulamasının yanı sıra ameliyat sırasında hastayı uyuşturarak acıyı azaltan yöntemlerin geliştirilmesine de katkı sağlamıştır.”

Röportaj: Hakan ERDEM
Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü
Fotoğraf: Bünyamin ÇALIŞKAN

Her İnsan DÜŞER

Mesele ne öğrendiğindir.

“İnsan değerleriyle var olur; düşmek hayatın parçası, kalkmaksa karakterin göstergesidir.” diyen, uzun yıllardır insan davranışları, değer eğitimi ve psikolojik sağlamlık üzerine çalışmalar yapan Psikolog ve Yazar Prof. Dr. Acar Baltaş Değer dergisine verdiği özel röportajda; değerlerden ceza infaz kurumunda görev yapan personele, evrensel ilkelerden kişisel gelişim yolculuğuna kadar birçok çarpıcı konuya ışık tutuyor.

Uzun yıllardır insan davranışları üzerine yaptığınız çalışmalar, değerlerin bireysel ve toplumsal yaşamdaki rolünü ön plana çıkarıyor. Sizce değerler eğitimi neden bu kadar hayati ve bu eğitimin bireylerin karakter gelişimindeki yeri nedir?

Karakter dediğimiz kavramı değerler oluşturur. Bu değerler aile çevresinde, mahallede, okulda kişinin ilişki içinde olduğu sosyal çevre içerisinde gelişir ve bir insanın hayatı boyunca neden belirli davranışları gösterdiğini işaret eder. Bu nedenle çok önemli bir yere sahiptir.

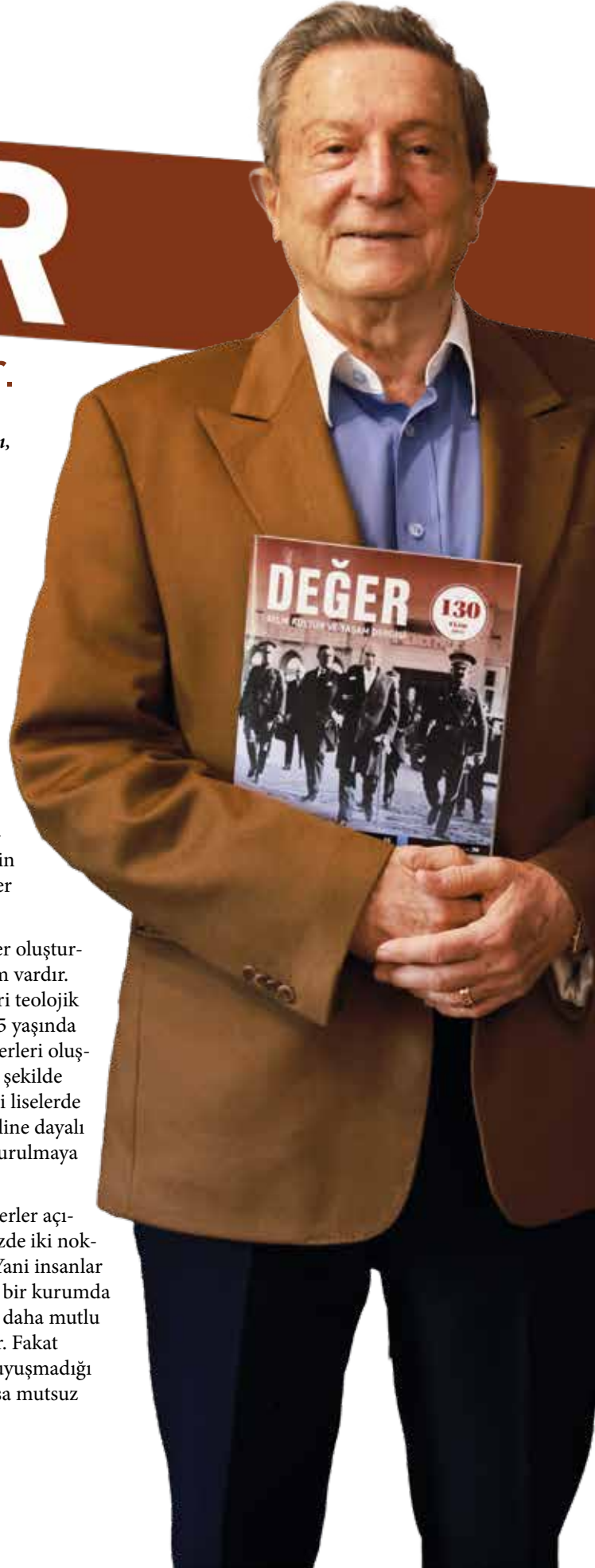
Değerler sadece ailede mi şekillenir? Okul, iş hayatı ve medya gibi kurumların bu süreçteki rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Değerlerin aile içerisinde temeli atılır ve çok etkilidir. Yani insan hayatında ailedeki değerler derisinin altına işler. Bunlar düşünmeden yerine getirilen doğrulardır. İnsanların aile içindeki inançlarını da oluşturur. On bir, on iki yaşından sonra düşünerek oluşturulan değerler başlar. Çünkü insan on iki yaşından sonra soyut düşünmeye

başlar. Adalet, özgürlük, hak gibi kavramlar çocuk için soyut kavramlardır ama on iki yaşından sonra soyut düşünce süreci başladığı zaman çocuk bunlara anlam yüklemeye başlar. On iki yaşına kadar bu soyut kavramlara ailesinin yüklediği anlamı yükler düşünmeden.

Ayrıca ülkemizde değer oluşturmaya çalışan iki kurum vardır. Biri askeri sistem diğeri teolojik sistemdir. Dolayısıyla 5 yaşında Kur'an kursları bu değerleri oluşturmaya amaçlar. Aynı şekilde askeri okullarda, askeri liselerde eğitim verilirken disipline dayalı bir değer sistemi oluşturulmaya çalışılır.

Kurum kültürü ve değerler açısından düşündüğümüzde iki noktadan bahsedebiliriz. Yani insanlar değerlerinin uyduğu bir kurumda çalışıyorsa o kurumda daha mutlu ve daha verimli olurlar. Fakat insanlar değerlerinin uyumadığı bir kurumda çalışıyorsa mutsuz

olurlar. Bedenleriyle işe gelseler de ruhları onlara eşlik etmez.

Bu durumu ceza infaz kurumu için düşünürseniz orada görev yapan infaz ve koruma memurlarımız zor bir görev yerine getiriyorlar. Onlara neler önerirsiniz?

Psikolojik sağlamlık... En başta esas olarak kişinin içinde bulunduğu çevreye ne kadar uyum sağladığı ve ne kadar yardımlaşma gördüğü çok önemli. Psikolojik sağlamlık için umut önemli, olumlu düşünce önemli yani tutum önemli ve en önemlisi kendilerini değerli hissetmeleri. İnfaz ve koruma memurlarının çalıştığı alanda genellikle değer sistemi güçlü olmayan, kendi menfaatlerini öne çıkartan insanlarla yakın olmaktan kaynaklanan sorunlarla baş edebilmeleri için çok güçlü bir kişilik ve değer sistemi geliştirmeleri gerekiyor. O kolay değil. Neden? Çünkü etrafındaki insanlar kuralları çok kolay ihlal eden insan-

lar. Cezasını infaz edenler arasında psikolojik olarak zorlayanlar da var. Bu insanlarla bir arada olmak yani sürekli bir iletişim halinde olmak ve sağlam durmak kolay değil.

Yani umut önemli. Umut gelecek ile ilgili olumlu beklentiler içinde olmaktır. Görevini iyi şekilde ve doğru yaptığı zaman bu insanların takdir mekanizması çalışıyorsa motivasyon ve çalışma isteği de artacaktır. Çünkü çok zor bir yerde çalışıyorlar. Yani dünyanın en zor dört-beş tane işi var. İşte hava trafik kontrol memurluğu ağır sorumluluk gerektiriyor. İşte bir tanesi madende çalışmak, yer altında çalışmak bir diğeri de infaz ve koruma memurluğu.

Değer dergisi ismini de yansıtan şekilde değerleri önceleyen yayın politikasıyla öne çıkıyor. Siz bir okuyucu ve bir değer eğitmeni olarak dergimizin yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

“ Karakter dediğimiz kavramı değerler oluşturur. Bu değerler aile çevresinde, mahallede, okulda kişinin ilişki içinde olduğu sosyal çevre içerisinde gelişir ve bir insanın hayatı boyunca neden belirli davranışları gösterdiğini işaret eder.

Güzel, ben derginizi daha önce de gördüm, takip ediyorum. Hakkaten emek verildiği belli. İşte bu emeğin karşılığını da siz insanların gösterdiği teveccühle alıyorsunuz.

Özenle hazırlanmış, içindeki her yazı ilgi çeken, ilgisi olan insanları derinleştiren, memnun eden nitelikte, nitelikli bir yayın. Özellikle hedef kitlesi tarafından ilgi gördüğünü duymak da çok memnun etti beni.

5. Bugün bir genç ya da bir kamu çalışanı size gelip “Hayatta hangi değerleri asla bırakmamalıyım” diye sorsa ona ne söylerdiniz?

Değerleri ikiye ayırmamız lazım. Birincisi evrensel değerler. Evrensel değerler dediğimiz şeyler aslında dünya var olduğundan beri bütün kutsal kitaplarda yer alan değerlerdir. Yalan söyleme, çalma, başkasına zarar verme, insan hayatına değer ver gibi. Bunlar olmazsa olmaz değerlerdir. Ondan sonra insanın kendi aile çevresinde oluşturduğu ikinci gruptaki değerler geliyor. Mesela benim için başarı çok önemli. Bir başkası için aile çok önemli. Bir başkası için güç çok önemli. Bir başkası için topluma katkı önemli. Yani bu ikincil değerler insanların kişisel olarak geliştirdikleri değerlerdir.

Biz eğer birincil değerleri iyi geliştirebilirsek yalan söyleme, çalma veya başkasına ait olan bir şeyi alarak hakkına girme, insan hayatına değer ver, insanlara zarar verme. İşte bunları geliştirebilirsek ve bunları sorgulamadan hayatımıza yansıtabilirsek ve nezaket, kibarlık gibi ikincil değerleri de bunların etrafına koyabilirsek harika olur. Çünkü nezaket, kibarlık her yerde fark edilmeyi sağlar ve bunlar aslında okul öncesinde öğretilir. Bir şey alıyorsan ‘lütfen’ demelisin, bir şey veriyorlarsa ‘teşekkür’ etmelisin. İşte nezaket bu kadar kolay.

Hayatınız boyunca sizi en çok etkileyen, yönünüzü belirleyen temel değer ne oldu?

Çok büyük bir ihtimalle yaptığım işi iyi yapma çabası olmuştur. Hayatımda çok şey yaptım; spor, yüzme, su topu, rehberlik, öğretmenlik gibi.. Bütün bu süre içerisinde hep yaptığım şeyi çok iyi yapmaya gayret ettim.

Üniversitede bir tıp fakültesinde nöroloji kliniğinde doktora yaptım. Orada fark edilmeye çalıştım. Yani öne çıkmaya çalıştım. Alışılmış bir şey değil çünkü. Dolayısıyla belki beni çok belirleyen değer başarı olabilir. Hani bugün aynı yola çıksam aynı şeyi yapar mıydım o şüpheli. Bugünkü aklımla o ayrı konu.

7. Neden böyle düşünüyorsunuz-hocam?

Şimdi hayatım boyunca yazdığım

kitapların her biri iki senemi almıştır. İki sene sosyal ölümdür bunları yazmak. Ama ne oluyor? O zaman bu zamanı çocuklarınızdan çalıştırabilirsiniz. Bir bedeli var yani. Mesela bu “*Üstün Başarı*” adlı kitabım. Bu kitap on senede yazıldı. Tabii on sene masa başında oturmam ama bunlar ikişer sene üçer sene masa başında oturarak yazdığım kitaplar. Kitaba ayırdığın zamanı maalesef çocuklarına ayırman gereken zamandan alıyorsun.

Zor koşullarda dahi insanın kendini yeniden inşa edebileceğine inanan bir bakış açınız var. Bu çerçevede ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların içsel gelişimlerini desteklemek, düşünsel derinlik kazanmalarını sağlamak amacıyla okunmasını özellikle önereceğiniz üç kitap hangileri olurdu?

Şimdi tabii seviyeyi düşünmek lazım ama üç, dört kitap önerebilirim. Mesela bir tanesi psikolojiye ilgi duyuyorlarsa Irvin D. Yalom'un "Günübirlik Hayatlar" adlı eseri- dir. Öbürü Selçuk Şirin'in "İnsanı Anlamak İçin On Deney" ve yine okumayı seviyorlarsa Ercan Kesal'ın "Peri Gazoza."

Peki, sizin kitabınızdan bir tane önerecek olsanız hangisi olurdu?

Benim kolay okunacak olan iki tane kitabım var. Biri "Akılsız Duyguların Cezasını Kararlar Çeker" diğeri "Hayalini Yorganına Göre Uzat" bir de belki "Hayat En Çok İyileri Kırar."

Son olarak bir hayat dersi bağlamında hükümlü-tutuklara ne söylemek istersiniz?

Her insan hata yapar. Her insan

başarısız olur. "Ben hayatımda hiç başarısız olmadım." diyen insanlar doğruyu söylemiyordur.

Dolayısıyla mesele aradan zaman geçtikten sonra "Ne öğrendim?" sorusuna cevap vermektir.

Pişmanlık iyidir. Bazı deyişler, özdeyişler var insanı yanlış yere yönlendiriyor. "Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın." gibi, "Babana bile güvenmeyeceksin." , "Karşındakinin anladığı dilden konuşacaksın." gibi.

Yani olgun bir insan karşısındakini kendi diline çekmeye çalışır. O dili konuşmaz. Karşımdaki küfür edince ben de küfür ediyorsam ilişkiyi karşı taraf kontrol ediyor demektir. Yani ne öğrendim sorusunu çıkartmak, bir hata varsa da bunun pişmanlığını yaşamak, bu pişmanlığın sonunda da en azından diye düşünmek önemli. En azından bu benim gelişmem için bir fırsat. En azından burada şunları kazandım. En azından hayata bugün daha farklı bakıyorum. En azından diyecekleri bir şey bulmak, o olumsuz olan durum, onları oraya götüren yaşantılarıyla ilgili olarak olumlu bir sonuç çıkartmak en azından. Burada da rehber olacak olan odur.

“Psikolojik sağlamlık için umut önemli, olumlu düşünce önemli yani tutum önemli ve en önemlisi kendilerini değerli hissetmeleri. İnfaz ve koruma memurlarının çalıştığı alanda genellikle değer sistemi güçlü olmayan, kendi menfaatlerini öne çıkartan insanlarla yakın olmaktan kaynaklanan sorunlarla baş edebilmeleri için çok güçlü bir kişilik ve değer sistemi geliştirmeleri gerekiyor.

A. Gül Aşık DÖNERGÖZ

Psikolog

Kayseri Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

çerofobi mutluluğa duyulan korku

Bazen insan mutlu olduğunda içinde hafif bir huzursuzluk belirir. Gülerken duraksar, kalbi sevinçle çarparken zihninde bir cümle gezinir:

“Çok güldüm, kesin başıma bir şey gelecek.”

Mutluluktan, sevinçten korkmaktır bu. Sanki mutluluk fazla gelirse hayat hemen dengeyi bozacak gibi hissedilir. Peki, siz hiç kendinizi çok mutlu hissettiğiniz bir anda durup bu mutluluk sonrasında başınıza kötü bir şey geleceğinden endişelendiniz mi? Muhtemelen olmuştur. “Çok güldük, kesin başımıza bir şey gelecek.” cümlesi size de tanıdık geliyor olabilir. Çok mutlu olduğunda başına kötü bir şey gelecek fikri, kişiyi yaşayacağı birçok olumlu duygudan uzaklaştırır. Mutlu olduğunda bu mutluluğun arkasından kötülük geleceğine inanılır.

Çocukluktan beri bu tür davranışları deneyimlediğimiz için farkında olmasak da bazı inançlar ediniriz. Çoğu zaman bu anlar gelip geçici olsa da bazen bu endişenin içimizde büyüdüğünü, anı yaşamaktan bizi uzaklaştırdığını görürüz. Zaman zaman yaşanabilen bu durum sürekli hale geldiğinde ise bir fobiye dönüşebilir. İşte insanı mutlu olmaktan alıkoyan bu sessiz korkunun adıdır “çerofobi”. İnsanı negatif düşüncelere ve mutsuzluğa sürükleyen bu durumdan kurtulmak için neler yapılabilir? Bu yazıda büyük bir mutsuzluğa neden olan çerofobinin ne olduğu ve onunla nasıl başa çıkılacağından bahsedeceğim.

Mutluluk Korkusu (Çerofobi) Nedir?

Çerofobi; basit anlamda mutlu olmaktan korkmak anlamına gelir. Bir insanın mutluluk hissinden ve mutlu anlara girmekten kaçınması ve korkması, onu mutlu edecek şeylere karşı endişe duyması ve çoğu zaman kötü şeyler düşünerek mutsuz olması durumudur. Çerofobi, sevinmek anlamına gelen Yunanca “chairō” kelimesinden türetilen bir ifadedir. DSM-5 tanı kriterleri kitabında ve literatürde tanımlanmış çerofobi hastalığı diye bir kavram tam olarak yoktur. Yani mutluluktan korkmak resmi bir fobi olarak tanınmıyor. Ama bu korkunun farklı insanlarda görüldüğü biliniyor. Geniş çaplı bir şekilde araştırılmasa da birçok ruh sağlığı uzmanı tarafından kabul görmüş bir kavram. Temelinde ise mutlu olduktan sonra gelebilecek mutsuzluk anı ya da kötü tecrübelerden korkmak yatıyor denebilir.

Mutluluk Korkusunun (Çerofobi) Nedenleri

Bir kişi hayatında her şeyin güzel gittiği bir dönemin sonunda başına kötü bir şey geleceğine inanabilir. Bu toplumsal normlarla da kişinin yaşadıkları ile de ilgili olabilir.

“Mutluluktan, sevinçten korkmaktır bu. Sanki mutluluk fazla gelirse hayat hemen dengeyi bozacak gibi hissedilir. Peki, siz hiç kendinizi çok mutlu hissettiğiniz bir anda durup bu mutluluk sonrasında başınıza kötü bir şey geleceğinden endişelendiniz mi? Muhtemelen olmuştur. “Çok güldük, kesin başımıza bir şey gelecek.” cümlesi size de tanıdık geliyor olabilir.

Örneğin, bizim toplumumuzda her güzel şeyin bir sonu olduğuna işaret eden birçok inanış ve davranış biçimi vardır. Çok gülünce çok ağlayacağının düşünülmesi çerofobiye zemin hazırlayabilir. Bu durum yaşanılarak öğrenilmiş olabilir. Örneğin, kişi çok mutlu ve keyifli bir akşamın ardından kaza yaşamak gibi bir durumla karşılaşınca mutlu olmaktan aşırı derecede korkmaya başlayabilir. Bazı insanlar mutluluklarını başkalarına yansıtmanın kötü ya da yanlış olduğunu düşünebilir. Mutlu olduklarını gören insanların onları kıskanacağına, zarar vereceklerine inanabilirler ya da bir başkası acı çekerken mutlu olma fikri rahatsız edici olabilir. Bu durumda da mutluluk hissini sürekli olarak baskılarlar. Bu da zamanla çerofobiye dönüşebilir. Çocuklukta yaşanan zorlayıcı olaylar çerofobinin önünü açabilir. Çok mutlu bir çocukluk

geçiren çocuğun aniden önemli bir rahatsızlık yaşaması ve uzun dönem tedavi olması mutluluk korkusuna sebep olabilir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzı çocukluktan itibaren mutluluktan korkmaya yöneltebilir. Evde her zaman sessizlik olmasını isteyen, eğlenceli aktivitelere izin vermeyen ve aşırı kontrolcü ve cezalandırıcı davranan ebeveynler çerofobiyi tetikleyebilir.

Mutluluk Korkusu (Çerofobi) İle Nasıl Başa Çıkılır?

Eğer siz de mutlu olduğunuz anların arkasından kötü bir şeylerin geleceği endişesi duyuyorsanız bu durumla baş edebilmek ve yaşadığınız andan keyif alabilmek için aşağıdaki stratejileri uygulayabilirsiniz.

İlk olarak mutluluğu hak ettiğinizi, mutlu olmanın herkesin doğal bir hakkı olduğunu kabul etmelisiniz. Çerofobi öğrenilmiş bir korunma tepkisi olduğu için öncelikle mutlu eden durumlarda yaşanan düşüncelerin fark edilmesi yanlış öğrenilmiş inançların sorgulanması gerekir. “Mutluluk tehlikeli midir, gülmeyince daha mı az acı yaşıyorum?” gibi düşünceleri sorgulayarak değiştirilmesi öğrenilmelidir. “Mutlu olursam kötü bir şey olur.” cümlesi “Mutluluk da üzüntü de insan olmanın bir parçasıdır.” cümlesi ile değiştirilebilir.

Farkındalık ve Anda Kalma: Mutluluktan neden korkulduğu fark edilmelidir. Sizi mutlu eden şeyleri fark edip ardından gelen düşünceleri not alabilirsiniz. Meditasyon teknikleri ile geçmiş ve geleceği düşünmeden sadece o anın yaşattığı hislere odaklanabilirsiniz.

Gevşeme Egzersizleri

Uygulama: Çerofobinin yol açtığı kaygı ve buna bağlı gelişen stresi azaltmak hem bedeni rahatlatır hem de ana odaklanmanızı sağlar. Nefes egzersizi, gevşeme egzersizi gibi egzersizleri uygulayarak vücudunuzun strese karşı verdiği tepkiyi azaltabilirsiniz.

Eğer kendi başınıza mücadele edemediğinizi düşünüyorsanız psikoterapiye başvurabilirsiniz. Unutulmamalıdır ki çerofobi ile baş edebilmek ve onun üstesinden gelebilmek kaygıları azalttığı gibi kişinin kendisi, sevdikleri ve hayatla kurduğu bağı da yeniden inşa edecektir. Her birey mutluluğu suçluluk duymadan yaşamayı, huzuru hak ettiğini bilmeyi öğrenebilir. Çünkü mutluluk kaçınılmazı gereken bir tehlike değil yaşanması gereken güzel bir gerçektir.

“Çerofobi; basit anlamda mutlu olmaktan korkmak anlamına gelir. Bir insanın mutluluk hissinden ve mutlu anlara girmekten kaçınması ve korkması, onu mutlu edecek şeylere karşı endişe duyması ve çoğu zaman kötü şeyler düşünerek mutsuz olması durumudur.

Dilek DEREBAŞI

İnfaz ve Koruma Memuru

Karabük T Tipi Kapalı Ceza infaz Kurumu

TV GÜNDÜZ KUŞAKLARI VE

MEDYA OKURYAZARLIĞI

Televizyon, hayatımızda önemli bir yer kaplayan, etkin ve yaygın bir kitle iletişim aracıdır. Evde günlük hayat akıp giderken televizyon evin merkezinde konumlanır ve günlük rutininize eşlik eder. Bazen kayıplar aranır bazen bir ailenin üzüntü veren hikâyesi anlatılır bazen de kriminal olayların çözülmesi için çaba harcanır.

Televisyonda yayınlanan gündüz kuşağı programları özellikle evde daha fazla vakit geçiren, geniş bir kesim üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır. Aile içi sorumlukları olanlar, emeklilik hayatı sürenler, evden çalışanlar ve işsiz bireyler bu programların başlıca izleyicileridir. Bu programlarda gerçeklik ve kurgu arasındaki sınırların belirsizleşmesi, duygusal manipülasyon, mahremiyet ihlalleri ve tüketim kültürünün teşviki gibi unsurlar dikkat çekmektedir.

Bu yazımızda gündüz kuşağı programlarını medya okuryazarlığı açısından ele alarak, eleştirel medya tüketim bilincinin önemini vurgulayarak farkındalık yaratmaya çalışacağız.

Gündüz Kuşağı Programlarının Özellikleri

Gündüz kuşakları genellikle dikkat çekici, heyecanlı, şaşırtıcı konuları seçerek izleyicileri ekran başına çekmeyi hedefler. Olayları abartılı bir şekilde izleyiciye sunmanın yanı sıra canlı bağlan-

tılar, sosyal medya etkileşimleri, stüdyo konukları gibi yöntemlerle izleyenleri aktif bir şekilde programa dâhil ederek daha geniş izleyici kitlesine ulaşmayı hedefler. Bu programlarda toplumsal sorunlar derinlemesine incelenmez ve çoğu zaman etik sınırları aşan biçimde ele alınır. Bu nedenle medya tüketimi konusunda eleştirel olmamız hem bireysel değer sınırlarının korunması hem de toplum normlarının yıpranmaması açısından büyük önem taşımaktadır.

Medya Okuryazarlığı Yöntemleriyle Değerlendirme

1. Gerçeklik ve Kurgu Ayrımı

Gündüz kuşağı programları genellikle gerçek olayları ele alıyor olsa da olayların dramatize edilmesi, gerçekliliğin ötesinde bir hassasiyet oluşturmaktadır. İzleyici bu olayları tüm yönüyle gerçekmiş gibi kabul ettiğinde algı yanılsamaları ortaya çıkar. Örneğin, kayıp bir kişinin arandığı bir programda dramatik bir anlatım ve duygusal bir fon

müziği kullanılması, izleyicinin duygusal yönünü hedef alır. Medya okuryazarı birey, bu içeriğin yapay müdahaleler içerdiğini ve her anlatının kurgu içerebileceğinin farkındadır.

Uzmanlar medya okuryazarı bireylerin sunulan içeriğin mutlak bir gerçeklik taşımadığını, belirli bir anlatı kurgusu içinde inşa edildiğini kavrayabileceklerini bildirirler.

2. Duygusal Manipülasyon

Televizyonda yayımlanan gündüz kuşağı programlarında duygusal manipülasyona çok sık rastlanır. Örneğin, ailenin hayat karşısında yaşadığı maddi zorluklar veya sağlık sorunları gibi sıkıntılarla karşı karşıya kalması dramatik bir şekilde izleyiciye sunulur. Ailenin yaşadığı zorlukların detaylı anlatılması, aile üyelerinin duygusal konuşmaları, kameranın bu esnada yakın çekimler yapması, bu görsellerin acıklı bir müzik eşliğinde sunulması izleyiciye empati yapacağı alanlar açar. Bu durum gerçeğin ötesinde

izleyiciyi manipüle eden bir ortam oluşturur. İzleyici artık duygusal bir baskı altındadır. Arka planda yapılan hiçbir şeyin farkında değildir. Bu programlarda duygusal yoğunluk üst seviyelerdedir. Uzmanlar eleştirel düşünme becerisi zayıf bireylerin, medya tarafından sunulan ürünlerin ve yaşam

tarzlarının sorgulanmadan kabul etme eğiliminde olduğuna dikkat çekmiştir. Medya okuryazarlığına sahip bireyler ise bu tür içeriklerin yalnızca bireyin duygusal tarafına dokunmayı hedeflediğini ve her gösterimin arkasında bir amaç olduğunu bilir.

3. Mahremiyet İhlalleri

Mahremiyet ihlalleri, gündüz kuşağı programlarının en çok tartışılan yönlerinden biridir. İnsanlarının yaşantısındaki özel bilgiler gündüz kuşağı programlarında izleyicinin karşısında açıkça ifade edilir. Bu durum, mahremiyetin açığa çıkmasıyla birlikte onun derin yaralar almasına neden olur.

Özellikle kayıp arama, aile içi şiddet, aldatma gibi hassasiyeti olan konuların işlendiği programlarda bireyin rızası olsun ya da olmasın isimleri, yüzleri ve özel hayatlarına ilişkin çok fazla detaylı bilgiler izleyici ile paylaşılmaktadır.

Uzmanlar aile içi şiddet, kayıp kişilerin aranması gibi konular işlenirken bireylerin özel yaşamlarının medya aracılığıyla ifşa edilmesi hem kişilik haklarını hem de medya etiği ilkelerini ihlal ettiklerini

bildirmektedir. Örneğin, bir kayıp ilanı sırasında annenin daha önce yaşadığı ev içi şiddet geçmişi detaylıca anlatılabilir ya da boşanma davasında taraflardan biri hakkında ileri sürülen iddialar henüz hukuki süreç sonuçlanmadan ekrana taşınabilir. Bu durumda kişi hem toplum önünde yargılanmış olur hem de mahremiyet ihlaline maruz kalmış olur.

Uzun vadede bu programların bireyler üzerinde etkisi çok büyük olacaktır. Duygular üzerine yoğunlaşan izleyici eleştirel bakış açısını kaybederken kişisel hayatların ekranlara taşınmasıyla mahremiyet önemsiz bir konu olarak algılanacak, toplum önünde bu konuların konuşulması normalmiş gibi görünmeye başlayacaktır ki bu husus toplum için tehlikeli bir durumdur. Bu noktada medya içeriklerinin dikkatli izlenmesi, duygu sömürsü ve mahremiyet sınırlarına karşı bilinçlenmek büyük önem taşımaktadır. Medya okuryazarlığı, izleyicilerin bu tür ihlalleri tanımlayabilmesini sağlamaktadır.

4. Rol Model Etkisi

Gündüz kuşağı programlarında yer

“ Rol model etkisi özellikle genç yaştaki izleyicilerde derin etkiler bırakır. Araştırmalar, ekranda sıkça maruz kalınan davranışların zamanla taklit edilmeye başlandığını göstermektedir. Ekranlarda sürekli olarak öfkeli, tahammülsüz, mahremiyetini gizlemeyen bireylerin hikâyelerini izlersek sosyal hayatımızda da öfkeli, tahammülsüz, mahrem sınırlarına saygısız ilişkilerin yaygınlaşmasına ve bunların normalmiş gibi algılanmasına sebep olabiliriz.

alan kişiler, izleyiciler için zamanla rol model haline gelebilmektedir. İzleyiciler özellikle olayların merkezindeki kişileri ya da program sunucularını davranış örneği olarak algılayabilir. Özellikle eleştirel düşünme becerisi gelişmemiş bireylerde bu durum daha belirgindir. Örneğin, aile içi sorunların tartışıldığı bir programda tarafların birbirlerine ağır ithamlarda bulunması, özel hayatlarını tüm açıklığıyla kamuoyuyla paylaşmaları, öfke anında kontrolsüz tepki vermeleri izleyicilerde bu doğal izlenimi yaratacaktır.

Rol model etkisi özellikle genç yaştaki izleyicilerde derin etkiler bırakır. Araştırmalar, ekranda sıkça maruz kalınan davranışların zamanla taklit edilmeye başlandığını göstermektedir. Ekranlarda sürekli olarak öfkeli, tahammülsüz, mahremiyetini gizlemeyen bireylerin hikâyelerini izlersek sosyal hayatımızda da öfkeli, tahammülsüz, mahrem sınırlarına saygısız ilişkilerin yaygınlaşmasına ve bunların normalmiş gibi algılanmasına sebep olabiliriz.

Medya okuryazarlığı bilinci, izleyicinin ekrandaki karakterlerin her davranışını doğrudan model almamasına, ekranla gerçek hayat arasında sınır koymasına ve bu sınırı korumasına yardımcı olur.

5. Tüketim Kültürünün Teşviki

Gündüz kuşaklarında kişisel dramlar, sosyal meseleler ekrana taşınırken sessizce tüketim kültürünü de bizlere yani izleyiciye aşılamak-tadır. İzleyici farkında olmadan belirli ürünler ve yaşam tarzlarına özendirilmektedir.

Örneğin, aile içi şiddet konusu işleyen program sunucusunun üzerindeki marka kıyafetler, aksesuarlar ya da program sponsoru olan kozmetik ürünleri görünür şekilde kullanması, izleyici gözünde başarı ya da saygınlık göstergesi haline gelebilir. İzleyiciye “buna sahip

olursam değerli olurum.” düşüncesi yerleşir. Bu durum özellikle ekonomik açıdan kırılgan olan kesimler için ciddi baskı yaratır.

İzleyicinin tüketim alışkanlıkları, ürün yerleştirme ve dolaylı reklamcılık gibi yöntemlerle yönlendirilmektedir. Uzmanlar medya okuryazarlığı becerilerinin, bireylerin bu tür yönlendirmeleri fark etmelerine ve daha bilinçli tüketim tercihlerinde bulunmalarına yardımcı olduğunu belirtmektedir.

Televizyon gündüz kuşakları; toplumun değer yargılarını, normlarını ve bireylerin yaşam tarzlarını etkileme potansiyeline sahip önemli medya ürünleridir. Bu sebeple programları sadece izlemek ile yetinmeyerek eleştirel bir süzgeçten geçirip sorgulamak ve hikâyelerin arkasında hangi duygulara hitap ettiğini anlamaya çalışmak çok önemlidir. Eleştirel medya tüketimi, bireylerin hem kendi duygu ve düşünce yapısını koruyacak hem de başkalarının haklarına saygı duyan bir bilinç geliştirecektir. Aksi takdirde toplum gerçek ve kurgu ayırımını yapamayacak ve medya manipülasyonuna açık bir kitle ortaya çıkacaktır. Medya okuryazarlığı, bu etkilerle baş edebilmek için bireylerin geliştirmesi gereken temel bir yetkinliktir.

Sonuç olarak gündüz kuşağı programlarının izlenmesinde eleştirel medya okuryazarlığı bilincinin artırılması daha sağlıklı bir medya tüketim kültürünün oluşmasına katkı sağlayacaktır.

KÖTÜLÜĞÜN GÖLGESİNDE İYİLİĞİ SEÇMEK

“Dünya kötü bir yer.” bu cümleyi hepimiz bir noktada söylemiş ya da duymuşuzdur. Bazen bir haber bülteninde gördüğümüz savaş görüntülerine, bazen bir çocuğun sokakta yaşadığı haksızlığa, bazen kendi yaşadığımız bir kırılganlığa karşılık gelir bu söz. Dünya kötüdür çünkü acı vardır. Çünkü adaletsizlik, savaş, kıyım, açlık ve nefret vardır. Ancak bu kötülükleri “Dünyaya yüklemek ne kadar doğrudur?”

Dünya sonuçta üzerinde yaşadığımız fiziksel bir zemin. Ne vicdanı var ne iradesi. Onu iyi ya da kötü yapan üzerinde yaşayan bizleriz. Dolayısıyla kötü olan dünya değildir. İçindeki insan ilişkileri, tercihler ve düzenlemelerdir. Belki de en sarsıcı gerçek şudur: Kötülük, bir doğa olayı değil insan eliyle yaratılan, sürdürülen bir şeydir.

Kötülüğü hep dışarıda, ötekinde ararız. Kimi zaman uzak ülkelerdeki zalimlerde kimi zaman politikacılar, suçlularda, bizden olmayanlarda... Böyle yapınca kendimizi temize çıkarmış gibi hissederiz. Oysa insan hem iyiliğin hem kötülüğün taşıyıcısıdır. Bu, herkes için geçerlidir. Hiçbirimiz tamamen masum değiliz. Her gün yaptığımız her seçimle ya bir iyiliğin ya da bir kötülüğün parçası oluruz. Burada önemli olan kötülüğe karşı ne

yaptığımızdır. Sadece aktif kötülük değil kötülüğe karşı pasif kalmak da sonuç doğurur. Zaten kötülüğün en büyük besin kaynağı sessizliktir. Haksızlığa karşı susmak, zalime karşı tarafsız kalmak, acıya göz yummak... Bunların her biri kötülüğün büyümesine hizmet eder. Bir kitapta geçen şu satır çok anlam-

etmeyi, bireysel sorumluluk almayı beraberinde getirir.

İyilik bazen çok küçük bir yerde başlar. Bir çocuğa sarılmakta, yaşlı bir komşunun yükünü taşımakta, tanımadığın birinin acısını fark etmekte... Bu iyilik bireyin içinden başlar. Kendine karşı dürüst olmakla, kendi karanlık yanıyla yüzleşmekle, içinde büyüyen kibri, kini, öfkeyi fark edip onunla mücadele etmekle... Toplumu dönüştüren şeyler önce bireyin iç dünyasında filizlenir. Bu yüzden herkesin iyi kalmaya çalışması sandığımızdan çok daha büyük bir anlam taşır. Her birey kendi küçük çevresinde iyi olmayı seçtiğinde kötülüğün dili zayıflar. Duyarlılıkla, dürüstlikle, adaletle örülmüş bir yaşam başkalarına da ilham olur. Çünkü iyilik de tıpkı kötülük gibi bulaşıcıdır.

Bu yüzden dünyanın kötü olması kaçınılmaz değildir. Biz insanlar öyle olmak zorunda değiliz. Kötülüğü içimizden dışımıza taşıyan da iyiliği mümkün kılan da biziz. Belki de bu nedenle en büyük sorumluluk şurada başlıyor: Hiçbir kötülüğe ortak olmamak. Eğer elimizden bir şey gelmiyorsa bile asla ama asla yanında durmamak.

lıdır: “Dünya kötü bir yerdı ama insanlar öyle olmak zorunda değildi, öyle olmayı reddedebilirlerdi.” reddetmek; itiraz etmeyi, bir duruş sergilemeyi, bir şey yapamamak bile kötülüğün yanında durmamayı gerektirir. Bu da vicdanlı olmayı, etik değerler üzerinden hareket

Reyhan ÖZTÜRK

Sağlık Memuru

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Sağlık Daire Başkanlığı

BAĞIMLILIK NEDİR

Bağımlılık; bir maddenin ruhsal, fiziksel ya da sosyal sorunlara yol açmasına rağmen kullanımın sürdürülmesi, alınan miktar ve sıklığının artırılması, madde alınmadığında yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması sonucu günlük hayatın sürdürülmesini imkânsız hale getiren biyopsikososyal bir hastalıktır. Aynı zamanda bağımlılık iyileşme ve nükslerle seyreden, kronik bir beyin hastalığı olarak kabul edilmektedir. Bu açıdan bakıldığında bağımlılıklar; şeker hastalığı, kalp hastalıkları, astım, şizofreni veya demans gibi ilaç tedavileri ve koruyucu önlemlerle kontrol altına alınabilen ancak tamamen iyileşmeyen hastalıklar grubuna dâhil edilmektedir. Bu hastalık kişinin ruhsal özelliklerine, genetik yatkınlığına, çevresel faktörlerine, maddeye ulaşılabilirliğine, aile yapısına, toplumsal

çevre ve kültürel özelliklerine bağlı olarak gelişir. Madde kullanımında rol oynayan tüm bu sebepler kişinin bağımlı olma riskini artırmaktadır.

Bilimsel çalışmalar bilinen tüm bağımlılık yapıcı maddelerin, beyin işleyişini sinir hücrelerinin molekül salınımını değiştirerek etkilediğini göstermektedir. Beyinde yer alan ödül sistemindeki dopamin deşarjlarının haz verici etkisi olduğu ve haz alınan davranışı tekrarlama yönünde organizmayı motive ettiği bilinmektedir. Örneğin, kişinin sevdiği takımın maç kazanması, uzun süreli açlık sonrası yemek yeme ya da susuzluk sonrası su içme gibi durumlar ödül sistemindeki dopamin aktivitesini artırır. Madde kullanan kişilerde ise bu ödül bölgesinde çok hızlı ve yüksek miktarda dopamin artışı gözlemlenir. Bu durum madde kullanma davranı-

şını pekiştirir. Madde kullanımının ilk denemelerinde haz alma öncelikliken uzun süreli ve yoğun kullanımlarında haz almaktan çok yoksunluk belirtilerinin giderilmesi asıl motivasyon kaynağı olmaktadır. Beyindeki bu değişiklikler bağımlılık davranışının kronik bir beyin hastalığı olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Etkileri

Bağımlılık yapıcı maddelerin kimyasal yapıları birbirinden farklıdır ancak hepsi kullanıldıklarında fiziksel ve psikolojik tahribata yol açar. Fiziksel tahribatlar arasında bulantı, kusma, karın ağrıları, kabızlık, ishal, mide ve bağırsak spazmları ve kanamalarını sayabiliriz. Madde kullanımı; sarhoşluk, yoksunluk ve psikozla seyreden bozukluklar, iki uçlu bozukluklar,

depresyon, kaygı bozuklukları, takıntı-zorlantı bozuklukları, uyku bozuklukları, cinsel işlev bozuklukları, deliryum ve nörobilişsel bozukluklar gibi birçok psikiyatrik soruna neden olabilir.

Madde kullanım bozukluğu olan kişilerde düşünce ve davranışlarda çeşitli problemler ortaya çıkar. Beynin yapısındaki ve işlevlerindeki değişiklikler; yoğun istek duygusuna, kişilik değişikliklerine, alışılmadık hareketler ve diğer davranış bozukluklarına yol açar. Beyin görüntüleme çalışmaları madde kullanımının yargılama, karar verme, öğrenme, hafıza ve davranışsal kontrol alanlarındaki değişikliklere neden olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca bağımlı kadınların bebeklerinde “yenidoğan yoksunluk sendromu” görülebilmektedir. Fiziksel sağlık sorunları olarak ise madde kullanan kişilerde sıklıkla akciğer veya kalp hastalıkları, felç, kanser ve zihinsel sağlık problemleri görülür. HIV, Hepatit C gibi bulaşıcı hastalıklar ve erken ölümler de madde bağımlılığıyla ilişkilidir.

Madde kullanım sıklığı, alınan miktar, kullanım şekli ve riskli davranışlar; fiziksel ve ruhsal sağlık sorunlarını artırmaktadır.

2021 yılı Dünya Uyuşturucu Raporuna göre son 10 yılda uyuşturucu madde kullanımına bağlı ölümler iki kat artmıştır. 2019 yılında madde kullanımına bağlı yaklaşık 500 bin kişi hayatını kaybetmiştir. Bu ölümlerin yarısından fazlası hepatit C'ye bağlı karaciğer kanseri, siroz ve diğer kronik karaciğer hastalıkları nedeniyle gerçekleşmiştir.

Bağımlılık, doğru tedavi ve müdahale ile iyileşebilen bir hastalıktır. Ancak iyileşme için zaman ve çaba gereklidir. Tedavi sürecinde kişinin iyileşmeyi istemesi ve kendini hazır hissetmesi en önemli aşamalardandır.

Bu süreçte yakınlarının bağımlı kişiyle sağlıklı iletişim kurması ve bağımlı kişinin yaşadıklarını yakınlarıyla paylaşması büyük önem taşır. Tedavi ve müdahale kullanılan madde türüne ve kullanım süresine göre değişiklik gösterir. Madde kullanım bozukluğu olan bir kişinin maddeyi bırakması tek başına zordur ve mutlaka uzman yardımı gerektirir.

Tekrar Başlamamak İçin Ne Yapılmalıdır?

Bağımlılıkta kullanımı bırakma süreci kadar kullanımı bıraktıktan sonraki süreç de önemlidir. Kişinin maddeden veya alkolden bir süre uzak durup kullanıma tekrar başlamasına “kayma” adı verilir. Tekrar başlamayı önlemek için kayma dönemlerini bilmek, kaymanın sinyallerinin far-

şey olmaz.” diyerek tek bir kez bile kullanım olursa kişi artık düzelme döneminden “deneme dönemi”ne geçmiştir. Kullanımın kontrol altında olduğunu düşünüp kullanıma devam etmesi “denemeye devam etme dönemi”dir. Bir süre sonra ilk kullandığı sıklığa ve miktarlara ulaştığında ise bu “eskisi gibi kullanma dönemi” olarak adlandırılır.

Bağımlılıkta iyileşme bazen uzun zaman alabilir. İyileşme dönemi içinde kayma yaşanması kişinin maddeyi veya alkolü bırakamayacağı anlamına gelmez. Önemli olan tekrar başlama riski doğduğu anda kişinin bu durumla tek başına başa çıkmaya çalışmayıp uzmanlardan yardım alması ve bunu durdurabileceğine inanmasıdır. Bu gibi durumlarda kişinin kendini suçlamaması ve eleştirmemesi gerekir. Bulunduğu ortamı değiştirip bu duruma gereken önem verilirse tekrar başlama riski de ortadan kalkmış olur.

Tedavi Olmak İstiyorum Ne Yapmalıyım?

Bağımlılık tedavisi AMATEM (Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlılığı Tedavi ve Araştırma Merkezi), ÇEMATEM (Çocuk Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi ve Araştırma Merkezi), ATM (Ayaktan Tedavi Merkezi) ve Psikiyatri Poliklinikleri aracılığıyla gerçekleştirilir.

Dilediğiniz zaman “Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı”nı arayarak size en yakın tedavi merkezleri hakkında bilgi alabilirsiniz. Ayrıca YEDAM aracılığıyla tütün, alkol, madde, internet ve kumar ile ilgili sorunlar yaşayan kişilere ücretsiz psikolojik ve sosyal destek hizmetlerinden faydalanabilirsiniz.

kına varmak gerekir. Kişinin alkol veya madde kullanmadığı dönem “düzelme dönemi”dir. Bu dönemde kullanım yoktur. “Bir kereden bir

Kaynaklar

1. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
2. Uyuşturucu Bağımlılığı ve Uyuşturucu Maddeler | Yeşilay

Tuğçe DEMİRKIRAN

Sağlık Memuru

Erzincan Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kelîmelerle Sığmıyayan Destan

Bazı kitaplar vardır, sizi içine çekmez sizi alır ve içinize işler. Cümlelerin üzerinden okuyarak geçmezsiniz. Her bir satırı kalbinizde duyarsınız. Yaşar Kemal'in İnce Memed'i işte bu tür kitaplardan biridir. Bir roman değil bir ses bir nefes bir memleket yangınıdır.

"Bir bakmışsın, ay dolunayken ortalık deniz kokuyor. Bir bakmışsın akşamüstü dağlardan kekik, yarpuz kokularına karışmış çam kokusu geliyor. Baharda limon, yazın sapsarı buğday kokar Çukurova, çok acı ekin kokar ortalık ekinler biçilirken. Bir de yağmur sonları toprak kokar Çukurova insanı deli divane eden. Bu toprakta doğan, buraya yerleşen bir daha dünyanın başka bir yerinde yaşamaz, yaşamaya mecbur kalırsa da ölür."

“Kitabı bitirdiğimde garip bir sessizlik kapladı içimi. Sanki Memed ile vedalaşmak istemedim. Hâlâ da istemiyorum. Çünkü bazı karakterler vardır yalnızca okuduklarınız olmaz. Onlar artık sizdendir. Yüreğinizde bir yer edinirler. İnce Memed işte tam da böyle bir kahramandı. Yaşar Kemal'in anlatımı tam da böyle bir anlatımdı. Elbette yazılmış hiçbir eser kötü değildir. Her kitap bir emek her cümle bir yolculuktur.

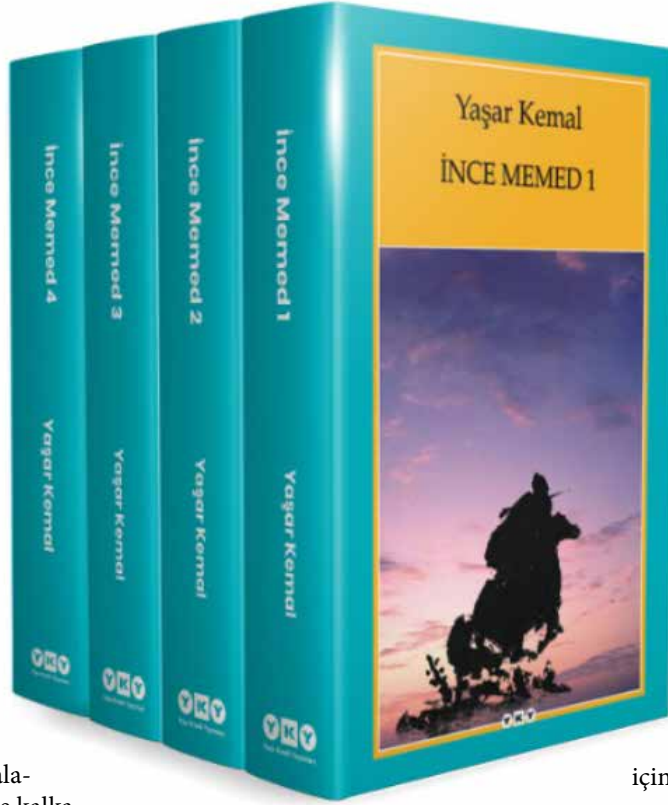
Ben bu romanı okurken Çukurova'nın yalnız sıcaklığını değil yüreğini de hissettim. Sıcaktan kavrulmuş toprakları değil sadece rüzgârı, karı, boranı, açlığı, korkuyu, sevinç, umudu da hissettim ve o umutla beraber gelen bir koku... Daha önce adını dahi duymadığım bir bitki: Yarpuz. İnsan hiç duymadığı bir bitkinin kokusunu hisseder mi? Hissettiren Yaşar Kemal. Öyle bir anlatıyor ki sanki burnuma geldi kokusu. Sanki taze taze dereden, çalılar arasında toplamışım da cebime koymuşum gibi. İşte böyle bir anlatım gücüne sahip Yaşar Kemal.

İnce Memed'in hikâyesi, ağalık düzenine karşı çıkmış bir delikanlının hikâyesi gibi görünür belki ilk bakışta ama bu eser yalnızca bir başkaldırının değil bir insanın büyürken kırılan kalbinin ve onun, susturulan sesinin, bastırılan hayallerinin yankısıdır. Onun içindeki isyan öyle kuru bir öfke değil toprağına, halkına, sevdiğine duyduğu sadakatin sonucudur.

Romanın bir bölümünde Memed ağır yaralanır. Kaçmaya çalışır, düşe kalka sürünür, aç kalır, korkar ama yine de devam eder. İşte o sayfalarda yalnızca bir karakterin acısına değil kendi içimdeki bir yaraya da dokundum. Onunla birlikte ben de yürüdüm onunla birlikte dizlerimin bağı çözüldü. Onun takatinin tükendiği yerde ben de kitabın başında dünyanın en bitkin en yorgun insanı oldum. Enerjim Memed'le bitti Memed'le yeniden canlandım. Memed köye sığınıp yaraları sarıldığında, karnı doyup yatağa

yatırıldığında belki de ondan daha huzurlu bir uyku çektim. Çünkü o uykuya o iyileşmeye en az Memed kadar benim de ihtiyacım vardı. O kadar sahici o kadar canlıydı her şey.

Yaşar Kemal'in anlatımı sizi bir okuyucu olmaktan çıkarıyor. Kalbiniz Memed'le atıyor, nabzınız Memed'le yükselip Memed'le azalıyor. Ben bir karakterle bu kadar bütünleştiğim başka bir eser hatırlamıyorum. Sayfalar çevrildikçe roman değil bir insan yaşıyor

gözlerinizin önünde. İnce Memed, Anadolu'nun bir eşkıya hikâyesi değildir sadece. O, adaletsizliğe karşı susturulamayan bir haykırıdır. O, dağlarda yankılanan bir sevdanın, bir annenin duasının, köylünün suskun direnişinin sesidir. Her şeyden öte insan olmanın ne demek olduğuna dair büyük bir sınavdır.

Çukurova'nın eşsiz doğası, Torosların çetin havası, köylerin çaresiz-

liği, insanların suskunluğu ve bir gencin yüreğindeki yangın. Bütün bunlar Yaşar Kemal'in kelimeleriyle birleşince ortaya öyle bir roman çıkıyor ki bitirdiğinizde bir boşluk çöküyor içinize. Roman sona eriyor belki ama İnce Memed sizde devam ediyor.

Kitabı bitirdiğimde garip bir sessizlik kapladı içimi. Sanki Memed ile vedalaşmak istemedim. Hâlâ da istemiyorum. Çünkü bazı karakterler vardır yalnızca okuduklarınız olmaz. Onlar artık sizdendir. Yüreğinizde bir yer edinirler. İnce

Memed işte tam da böyle bir kahramandı. Yaşar Kemal'in anlatımı tam da böyle bir anlatımdı. Elbette yazılmış hiçbir eser kötü değildir. Her kitap bir emek her cümle bir yolculuktur. Ama bazı eserler vardır sizi öyle derinden içine çeker ki onun dünyasından çıkmak istemezsiniz. İnce Memed benim için tam da böyle bir eserdir. Bazı romanları bir an önce bitsin diye hızlı hızlı okursunuz, cümleleri aceleyle geçer, sayfaları çabucak çevirirsiniz. Ama İnce Memed, her kelimesini sindire sindire, bazı satırları dönüp tekrar tekrar okuyarak bir yudum çay gibi yavaş yavaş tükettiğim bir seri oldu. Bitmesin diye

içime çeke çeke okudum. Çünkü o sadece bir hikâye değil bir hayat bir coğrafya bir köylünün sessizce attığı çığlıktı.

“İşte o sayfalarda yalnızca bir karakterin acısına değil kendi içimdeki bir yaraya da dokundum.”

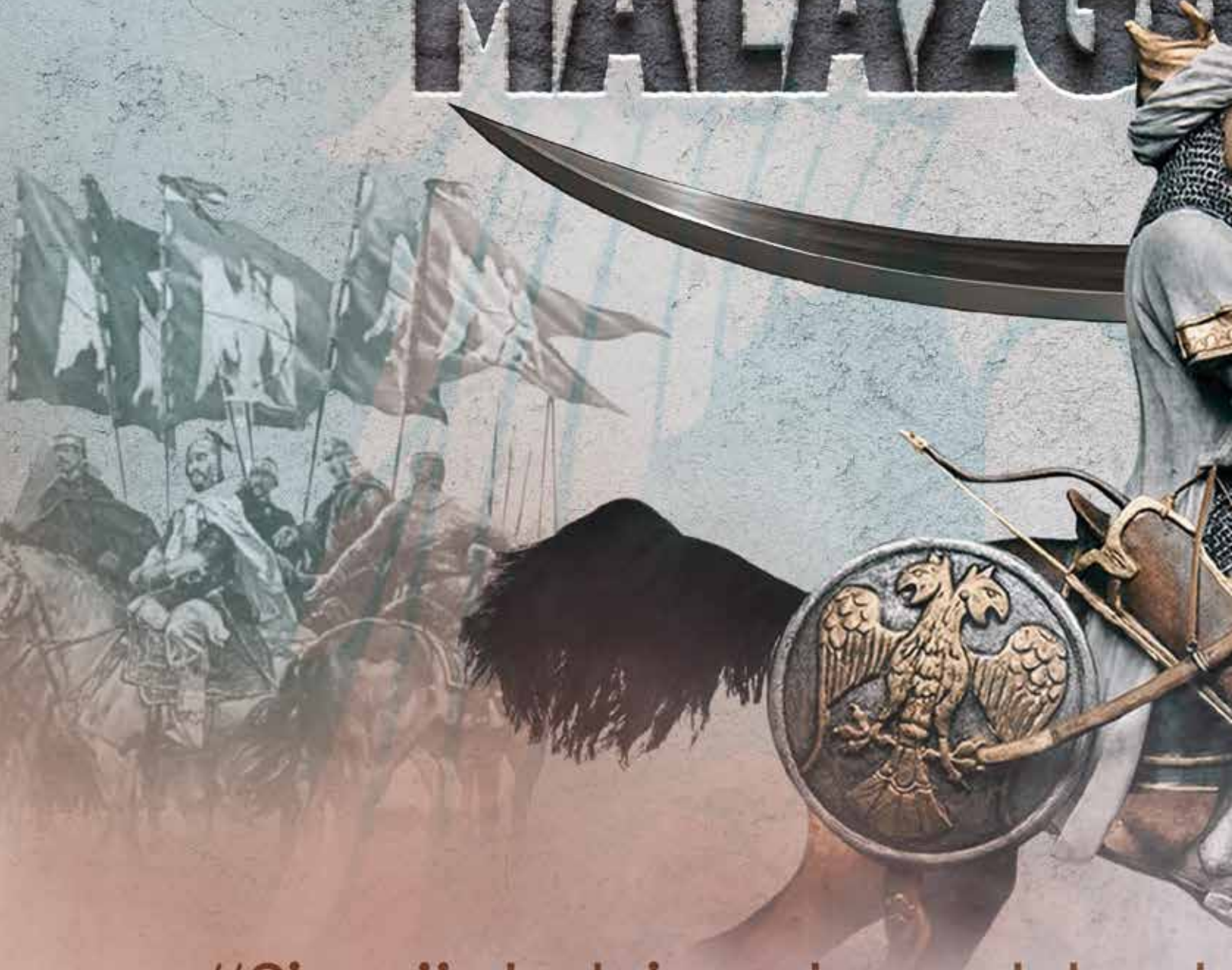

Tasarım : Okan KETEN

Memur

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı

MALAZGİT

“Size öyle bir vatan aldım ki

SULTAN A

DEĞER

26 AĞUSTOS 1071 MERT ZAFERİ

“İ; ebediyen sizin olacaktır.”

ALPARSLAN

GER

Celal CEYLAN

İnfaz ve Koruma Memuru

Devrek Açık Ceza İnfaz Kurumu

K A

KANADA

Dört mevsimin eşsiz renklerini, dağlarını, vadilerini, berrak göllerini ve muhteşem şelalelerini keşfetmek her turist için unutulmaz anılar kazandırır. Sessiz göllerin sisle dans ettiği, dağların gökyüzüyle bütünleştiği bir ülke... Bu doğa harikası coğrafyanın derinliklerinde binlerce yıl öncesine uzanan güçlü bir tarih yatar. Kanada yalnızca haritada kuzeyde duran soğuk bir ülke değil içinde sıcak gülümsemeler, sessiz doğa mucizeleri ve insanın içini yumuşatan anılar saklıyor.

Tarihi

Kanada coğrafyasının bilinen ilk yerleşimcilerinin MÖ 12.000'li yıllarda Sibiry coğrafyasından geldikleri düşünülmektedir. Bu dönemlerden itibaren binlerce yıl boyunca bölgede İnuitler ve Metisler yaşamıştır.

Bölgeye Avrupa coğrafyasından ilk göçler 10. yüzyılın sonlarında İzlanda ve Grönland'dan gerçekleşmişse de bu Viking göçleri kıtada kalıcı bir yönetime dönüşmemiştir. 15. yüzyılın sonlarından itibaren Avrupa'dan Amerika kıtasına yönelik sömürgeci keşif hareketleri kapsamında Kanada da İngiliz ve Fransızların 1496'dan itibaren yaklaşık yarım yüzyıl devam eden keşif seyahatlerine muhatap olmuştur.

Dışişlerinde İngiltere'ye olan bağımlılığı devam eden Kanada, Birinci Dünya Savaşı'nda İngiltere'nin safında savaşa girmiş ve 1919'da İngiltere'den ayrı olarak Milletler Cemiyeti'ne üye olmuştur. Kanada'nın bağımsızlığı İngiltere tarafından 1931 yılında tanınmış ancak ülke İngiliz Milletler Topluluğu üyesi olmayı sürdürmüştür.

II.Dünya Savaşı'nda da Almanya'ya karşı İngiltere'nin yanında savaşa giren Kanada savaşın ardından 20. yüzyılın ikinci yarısında hızlı bir gelişim süreci yaşamıştır. Özellikle petrol ve doğal gaz gelirleriyle refah seviyesi oldukça yükselen Kanada, 1960'lı yılların ardından hızlanan dış göçlerle dünyanın önemli göçmen ülkelerinden biri hâline gelmiştir. Göçmen alım kriterlerinde eğitim seviyesinin belirleyici rol oynaması Kanada'nın gelişimine önemli katkılar sağlamıştır.

İklimi ve Bitki Örtüsü

Kanada'da ülke genelinde çok farklı iklim ve hava koşulları görülür. Sahil kesimleri daha ılıman bir iklime sahipken iç kesimler daha sert (sıcak ve soğuk) iklim özellikleri gösterir. Aynı şekilde Kanada'nın bazı bölgeleri kuru bazı bölgeleri ise oldukça nemlidir.

Dünyanın en büyüleyici coğrafyalarından birine ev sahipliği yapan Kanada, iklim açısından da büyük bir öneme sahiptir. Doğal güzelliklerle dolu bu ülke, geniş coğrafi alanlar üzerinde yayılan benzersiz yer şekilleri ve iklim koşullarını bünyesinde barındırır.

Kanada'nın geniş ve çeşitli coğrafi yapısı, bir dizi farklı bitki ve toprak örtüsünün gelişimine zemin

hazırlamıştır. Topraklar, podzolik ve çöl toprakları gibi birçok farklı türde bulunurken özellikle Boreal ormanları ekolojik zenginlik açısından öne çıkar.

Boreal Ormanları, Kanada'da geniş bir alanı kaplayarak daha çok kuzey bölgelerde yoğunlaşmıştır. Bu soğuk iklim ormanları karaçam, sedir, kızılçam gibi dayanıklı iğne yapraklı ağaçlarla karakterize edilir ve soğuk koşullara uyum sağlama kapasitesiyle bilinir. Ilıman bölgelerde ise yaprak dökken ormanlar hâkimdir. Ayrıca bozkır ve çayırlar Kanada'nın önemli bitki örtüsü tipleri arasında yer alır. Prairies bölgesi geniş otlakları ve çayırlarıyla tanınır. Bu bölgeler tarıma elverişli topraklar sunar ve Kanada'nın bitki çeşitliliğine büyük katkıda bulunur. Kanada'nın bu zengin ve çeşitli bitki örtüsü ülkenin doğal güzellikleri-nin ve ekolojik kaynaklarının bir göstergesidir.

Ekonomik Durum

G-7 ve G-20 üyesi olan Kanada dünyanın en güçlü ekonomilerinden biridir. Refah seviyesinin oldukça yüksek olduğu ülkede yoksulluk oranı %7-8, işsizlik oranları da %10 seviyelerindedir. 20. yüzyılın ortalarından itibaren maden, imalat, ağaç ve petrol endüstrilerinde kaydedilen hızlı gelişme ülkeyi ekonomik açıdan önemli bir konuma yükseltmiştir. Endüstrinin yanı sıra son yıllarda hizmet sektöründe atılan adımlarla ekonomide çeşitlilik sağlanmıştır.

Kanada, 170 milyar varillik kanıtlanmış rezervi ile Venezuela ve Suudi Arabistan'ın ardından dünyada en çok petrol rezervine sahip üçüncü ülkedir. Aynı zamanda günlük 4,2 milyon varille ham petrol üretiminde beşinci, günlük 2,8 milyon varille ham petrol ihracatında dördüncü sırada yer almaktadır. Kanada, doğal gaz rezervleri ve üretiminde de başı çeken ülkeler

arasındadır. 2,056 trilyon metre-küplük kanıtlanmış rezervi ile 16. sırada yer alan Kanada, doğal gaz üretimi ve ihracatında da beşinci sıradadır. Petrol ve doğal gazın yanı sıra Kanada aynı zamanda dünyanın en büyük uranyum ve çinko üreticisidir.

Kanada'nın dış ticaretteki en önemli partneri toplam dış ticaret hacminin dörtte üçünü gerçekleştirdiği ABD'dir. Özellikle 1989 ve 1994'te imzalanan ticaret anlaşmalarının ardından iki ülke arasındaki ticaret hacmi hızla yükselmiştir. Bu alanda öne çıkan diğer ülkeler Çin, İngiltere, Japonya, Meksika ve Almanyadır.

Türkiye ile İlişkiler

Türkiye ile Kanada arasındaki ilişkiler 1943 yılında tesis edilmiş 1944 yılında Türkiye'nin, 1947 yılında Kanada'nın büyükelçilikleri hizmete açılmıştır. İki ülke NATO, AGİT, G-20 ve OECD gibi pek çok uluslararası platformda paydaş konumunda ve iş birliği içerisinde.

İki ülke arasındaki ticari ilişkiler 2000'li yılların başından bu yana yükselen bir ivmeyle gelişmeye devam etmektedir. Türkiye'den Kanada'ya ihraç edilen başlıca ürünler; inşaat demiri, otomobil, demir-çelik ürünleri, kabuklu yemişler, yolcu gemileri, seramik malzeme ve taş, halı, üzüm ve beyaz eşyadır. Kanadadan ithal edilen başlıca ürünlerse; altın, dökme ve hurda demir, kuru baklagiller, demir, taş kömürü, optik cihazlar, tıbbi ilaç ve ağaçtır. Öte yandan Türkiye'de enerji, bilişim, alt yapı ve madencilik alanlarında faaliyet gösteren yaklaşık 400 Kanada menşeli şirket bulunmaktadır.

CN Tower

● Tarihi ve Turistik Yerleri

Kanada'nın her şehri her gölü her dağı kendi hikâyesini fısıldar size. Kimi zaman bir şelalede tarihin gürleyişini kimi zaman yıldızlı bir gecede geçmişin sessizliğini duyarsınız.

Niagara Şelaleleri

Suların gökyüzünden yeryüzüne döküldüğü yer... Gücün, özgürlüğün ve doğanın ham güzelliğinin sembolü. Şelalenin karşısında durduğunuzda yalnızca bir doğa harikasını izlemezsiz; zaman durur, ruhunuz suyun çağlayan sesiyle arınır. Dünya üzerinde birçok şelale vardır ama Niagara bir başkadır.

ABD ve Kanada sınırını ayıran bu muazzam doğa harikası, saniyede 3.000 ton suyun döküldüğü devasa bir görsel şölen sunar. Gece ışıklandırılmalarıyla gökkuşağına bürünen sular gündüzleri gökyüzüne buğu gibi yükselen sis bulutlarıyla izleyeni büyüler. Hornblower teknesiyle şelaleye yaklaştığınızda suyun sesi yalnızca kulaklarınızda değil ruhunuzda da çınlar.

Québec City

Taş kaldırımlı sokakları, Orta Çağ'dan kalma kaleleri ve Fransız esintili mimarisiyle bu şehir, Avrupa havasını Kuzey Amerika'ya getirir. UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Québec City, Kanada'nın Avrupa'ya en çok benzeyen şehridir. Fransız kolonilerinden kalma kaleleri, taş döşeli daracık sokakları ve gotik yapılarıyla adeta 18. yüzyıl Avrupası'nda bir yürüyüşe çıkarır sizi.

Banff ve Jasper Ulusal Parkları

Yalnızca göreni değil düşüneni de büyüleyen bir güzellik... Turkuaz renkli Louise Gölü, Rocky Dağları'nın kalbinde bir mücevher gibi parıldar. Her taşın her ağaç gövde-

sinin ardında binlerce yıllık bir sır yatar. Kanada'nın kalbi doğadaysa, o kalbin en çok attığı yer Rocky Dağları'dır. Jasper ise karla örtülü zirveleri ve yıldızlarla dolu geceleriyle adeta masalsı bir yerdir. Jasper Ulusal Parkı, Kanada'nın en büyük ulusal parkıdır ve gece olduğunda dünyanın en temiz gökyüzüyle tanınır.

Banff Ulusal Parkı; göz kamaştıran mavi gölleri, çam ormanları ve karla örtülü dağlarıyla büyüleyicidir. Kartpostallardan fırlamış gibi duran turkuaz suyuyla ziyaretçilerine adeta bir tablo sunar.

Vancouver

Modern bir şehrin doğayla bu kadar iç içe olabileceğini görmek şaşırtıcıdır. Dağlar, okyanus ve gökdelenler burada dostça yan yanadır. Stanley Park'ta yürürken şehir hayatının gürültüsü değil doğanın ritmi duyulur. Vancouver, şehir hayatı ile doğayı en zarif biçimde birleştiren şehirlerden biridir. Stanley Park, içindeki yürüyüş yolları, bisiklet parkurları ve çevresini saran okyanus manzarasıyla doğanın şehirle nasıl uyum içinde olabileceğini gösterir. Vancouver'da sabah dağda kayak yapabilir öğleden sonra sahilde yürüyüşe çıkabilirsiniz.

Ottawa

Kanada'nın başkenti olan Ottawa sakın ama derin bir ruh taşır. Parlamento binası geçmişin ağırlığını, Rideau Kanalı ise şehrin zarafetini simgeler. Baharda lale festivaliyle kışın buz pateniyle Ottawa Kanada'nın ruhunu temsil eder.

Prince Edward Adası

Yeşilin bin bir tonuna bezenmiş bu huzur adası yalnızca doğasıyla değil "Yeşilin Kızı Anne" romanıyla da kalplere kazınmıştır. Edebiyat, manzara ve dinginlik burada iç içedir. Doğunun incisi olarak anılan Prince Edward Adası; yemyeşil tepeleri, kırmızı topraklı kıyıları ve

huzur veren atmosferiyle edebiyat-severlerin de kalbinde yer eder.

Toronto ve CN Tower

Kanada'nın en kalabalık şehri Toronto; gökdelenleri, kültürel çeşitliliği ve sanatla iç içe yapısıyla modern bir metropoldür. Şehrin simgesi CN Tower, 553 metrelik yüksekliğiyle sadece şehri değil insanın hayal gücünü de aşar. Cam tabanlı seyir terasında yürümek cesaret ister ama manzara her şeye değer.

Göğe uzanan CN Tower, Kanada'nın modern yüzünü simgeler. Toronto, kültürlerin bir araya gelip kaynaştığı, dünyanın küçük bir yansıması gibidir. Sanat galerileri, müzik festivalleri ve çok dilli sokakları burayı kozmopolit bir kalp haline getirir.

Mont-Tremblant

Ormanlarla kaplı dağlar ve göller arasında saklanan Mont-Tremblant, hem doğaseverlerin hem de macera arayanların kaçış noktasıdır. Renkli çatılı dağ köyü görünümü Avrupa Alp köylerini andırır. Sonbaharda yaprakların sarıdan kıızı dönüşmesiyle doğa bir tabloya dönüşür. Kayak, yürüyüş, kano ve golf gibi dört mevsim boyunca farklı aktiviteler sunar.

Yellowknife

Kanada'nın kuzeyinde, vahşi doğanın kalbinde yer alan Yellowknife sıradan bir şehir değil gökyüzünün en büyüleyici sırrının perdesini arayan eşsiz bir duraktır. Kuzeybatı topraklarının başkenti olan bu şehir adını altın madencilerinden alır ama bugün onun gerçek hazinesi gökyüzünde saklıdır. Kuzeyin derinliklerinde yer alan Yellowknife, kuzey ışıklarını izlemek için dünyanın en iyi şehirlerinden biridir. Kışın -40°C'lere kadar düşen hava sıcaklıklarına rağmen gökyüzünde ki o büyümlü dans her şeye değerdir.

KANADA

Yemek Kültürü

Poutine

Quebec kökenli Poutine, çıtır çıtır patates kızartmalarının üzerine taze eritilmiş peynir parçacıkları ve sıcak, yoğun et sosu dökülerek hazırlanır. Bu kombinasyon hem sade hem de son derece doyurucu bir tat sunar. Kanada'nın en popüler sokak yemeklerinden biri olan poutine her lokmada konfor ve mutluluk hissi verir.

Tourtière

Geleneksel bir Kanada yemeği olan Tourtière baharatlarla tatlandırılmış kıyma, soğan ve patatesin çıtır hamurla buluşmasıyla oluşan nefis bir etli turtadır. Özellikle yılbaşı sofralarında yerini alan bu yemek bölgeden bölgeye farklılık gösterir. Sıcaklık ve aromatik yapısıyla kış günlerinin vazgeçilmezidir.

Bannock

Yerli halkların yüzyıllardır hazırladığı geleneksel bir ekmek çeşidi olan bannock, hem fırında hem de kızartılarak pişirilebilir. Basit malzemelerle yapılan bu ekmek hem doyurucu hem de doğayla uyumlu bir besin olarak kabul edilir. Tarihi boyunca barbekülerin ve kampların vazgeçilmezi olmuştur.

Butter Tarts

Kanada'nın klasik tatlılarından butter tart, ince ve çıtır bir tart kabuğunun içine tereyağı, şeker, yumurta ve bazen kuru üzüm ya da ceviz karışımıyla doldurularak hazırlanır. Fırından çıktıktan sonra dışı gevrek, içi ise yumuşak ve karamelsi bir dokuyla ağızda erir. Her ısırıkta Kanada'nın ev sıcaklığını ve nostaljisini yaşatır.

Beaver Tails

Kanada sokak lezzetlerinin yıldızı olan beaver tails, uzun ve yassı kızarmış hamurun üzerine tarçın, şeker, çikolata veya akçağaç şurubu gibi çeşitli tatlı malzemeler serpilerek servis edilir. Hem pratik hem tatmin edici olan bu atıştırmalık Kanada gezilerinin olmazsa olmazıdır.

Nanaimo Bar

British Columbia bölgesine özgü bu tatlı üç katmandan oluşur: tabanında bisküvi, kakao ve hindistancevizi, ortasında tatlı ve kremsi bir vanilya dolgusu, üstünde ise parlak çikolata tabakası. Soğuk servis edilen nanaimo bar, Kanada tatlıları arasında benzersiz bir yere sahiptir.

Atlantik İstakozu

Doğu Kanada'nın serin sularından çıkan Atlantik istakozu, yumuşak eti ve doğal tatlılığıyla deniz ürünleri severlerin favorisidir. Genellikle haşlanarak ve tereyağı eşliğinde servis edilir. Kanada'nın deniz ürünleri kültürünün en değerli parçalarından biri olarak kabul edilir.

HAYRİ TURHAL

İnfaz ve Koruma Memuru

Marmara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

AKYAKA'NIN RUHUNA YOLCULUK

Muğla'nın Ula ilçesine bağlı Akyaka beldesinde Gökova Körfezi'nin kuzey ucunda yer alır Azmak Nehri. Halk arasında 'Kadın Azmağı' olarak da bilinir. Antik Çağ'da bu bölge Karia uygarlığının sınırları içindeydi. Karia halkı için su yolları hem kutsal hem de hayatın bir parçasıydı. Azmak Nehri de o dönemin küçük ama bereketli akarsularından biri olarak anılırdı. Nehrin suları yer altı kaynaklarından beslenir ve yıl boyunca sabit sıcaklıkta akar. Rivayete göre 8 derecenin üzerine çıkmamış. Bu özelliğiyle yüzyıllardır doğanın kendi ritmini koruduğu nadir alanlardan biri olarak kalmış. Günümüzde ise Akyaka'nın sakin ruhunu taşıyan bu nehir, ziyaretçilerine sadece eşsiz bir manzara değil huzur da vaat eder. Ben de Değer dergisi ekibimizle buraya yapmış olduğumuz ziyaret sonrası gördüklerimi size aktarmak istiyorum.

Sabah serinliğinde kıyıya yanaşan küçük tekneler... Hafif bir rüzgâr da esiyor. Tekneye binmeden önce uzaktan baktığınızda güneş suya yumuşak bir şekilde dokunuyor. Güneşle suyun dansı size görsel bir şölen sunuyor. Elimi suya uzattığımda su buz gibi ve tertemiz. Dibine kadar görünüyor her şey; yosunlar, taşlar, küçük balıklar... Sanki akvaryumdasınız.

İlerlerken teknenin arkamızda bıraktığı iz suda incecik bir dalga bırakıyor. Sonra yine duruluk. Motorun sesi yok. Çünkü bu tekneler elektrikli. Doğaya saygılı, sessiz, su gibi sessiz. Sazlıkların arasından süzülüyoruz. Kuşlar ara sıra ötüyor ama onlar bile bu sessizliğe uyum sağlamış adeta. Yosunlar birbirleriyle suyun içinde dans ediyor, güneşin temasıyla beraber gölgeleri yere değil suya düşüyor. Yazar arkadaşım Ayşe kıyıda bir ördekle sohbet ediyor. Teknede bir fotoğraf çekilme telaşı var. Bir tekneye sığamadık, iki tekneye ilerliyoruz.

Kıyıda güneşlenen iki kaz, biri gözlerini kırıyor diğeri kanatlarını çırpıyor.

“ Sabah serinliğinde kıyıya yanaşan küçük tekneler... Hafif bir rüzgâr da esiyor. Tekneye binmeden önce uzaktan baktığınızda güneş suya yumuşak bir şekilde dokunuyor.

Tekneci, “Bu su hep 8 derece!” diyor. O serinlik sadece suya değil içimize de işliyor. Düşüncelerim duruluyor. Her şey yavaş olması gerektiği gibi. Bazen bir yolculuk seni başka yerlere götürmez olduğun yeri hissetmeni ister. Nehrin üzerine düşen ağaç gölgeleri, yansımaları suyun içinde bir tablo misali. Ben de bakıyorum ama sadece gözlerimle değil makinem de bana eşlik ediyor. Ancak fotoğraf makinemi bir süreliğine indirip doğanın bu muhteşem hediyesini ruhuma işlemek istercesine kendimi bırakıyorum. Çünkü bazı anlar var yalnızca yaşanmalı. Bu gibi anlarda sadece fotoğrafa odaklanmak o anın büyüsunü bozar. Ne kadar geçmiş bilmiyorum ama kendime geldiğimde fark ediyorum. Bir balık sürüsü geçiyor yanımızdan. Göz açıp kapayana dek kayboluyorlar.

Turun sonuna yaklaşıyoruz. Tabii bu güzel yerde kıyıda bulunan birbirinden farklı kahve dükkânlarında bir kahve içmeden olmaz. Sert bir kahve, tahtadan masa ve arka planda nehrin serinliği. Kahvemi yudumlarken bir kez daha kendimi bırakıyorum bu doğa harikasına. Ayrılık vakti geliyor. Yeni hikâyeler yazmak üzere üzülererek hoşça kal diyorum bu eşsiz nehre...

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ
Uzman Öğretmen
Eskipazar Açık Ceza İnfaz Kurumu

OKULDA SAĞLIK, GÜVENLİK VE EĞİTİM BÜTÜNLÜĞÜ

Öğrencinin hayallerini korumak, gelecek ve kimlik inşasında rehber olmak ve tüm eğitim sürecini bütün bileşenleriyle genel olarak değerlendirmek sürecin işlevselliği için çok önemlidir. Bunların yanı sıra eğitim ortamlarının güvenli hâle getirilmesi ve öğrenenin kendini güvende hissetmesi pozitif şekilde süreci etkilemektedir.

Fiziksel Güvenlik Eğitimi Nasıl Etkiler?

Eğitim kurumlarında kapalı, yarı açık, açık öğrenme ortamları üzerine birçok akademik makale literatüre kazandırılmıştır. Uzmanlar tarafından mekân tasarımlarının güvenlik hissi ve öğrenme motivasyonu üzerindeki etkileri incelenmiştir. Güvenli ve istikrarlı eğitim ortamlarının öğrenende aidiyet hissinin geliştirdiği ve güvenli alanında eğitimsel etkinliklere daha kolay motive olduğu gözlemlenmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) İş Yerlerine mi Özel?

Yapılan birçok bilimsel çalışmada İSG uygulamalarının öğrenen kadar öğretmen ve yönetici üzerindeki etkileri de incelenmektedir. Öğrenen İSG uygulamaları ile kaza ve yaralanmalardan korunmaktadır. Öğretmenler, personel ve yöneticiler ise güvenli bir atmosferin varlığı ile oluşabilecek krizi yaşanmadan önleyebileceği için İSG uygulamalarını her geçen gün geliştirebilmektedir. Sürekli iyileşme sağlanan kurumlarda öğrenen kadar diğer personel de güvenlik hissini yaşamaktadır.

“Eğitim kurumlarında kapalı, yarı açık, açık öğrenme ortamları üzerine birçok akademik makale literatüre kazandırılmıştır. Uzmanlar tarafından mekân tasarımlarının güvenlik hissi ve öğrenme motivasyonu üzerindeki etkileri incelenmiştir.”

Eğitim Alanında Kendimi Nasıl Hissediyorum?

İncelemeler sonucu elde edilen bulgulara göre kendini güvende hisseden öğrenenlerin akademik başarılarında olumlu bir artış olduğu izlenmektedir. Psikolojik güvenlik; gelişimsel, eğitimsel, sosyal ve psikolojik gibi diğer birçok güvenlik alanında olduğu gibi öğreneni olumlu anlamda desteklemektedir.

Bir Bina Eğitimi Ne Kadar Etkiler?

Ulusal ve uluslararası bilimsel araştırmalar incelendiğinde fiziksel olarak iyi tasarlanan eğitim binalarının ve ortamlarının öğrenme sürecine pozitif yönlü etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Peki binalar, odalar, sınıflar, bahçeler, oyun alanları yani eğitim ortamlarının fiziksel boyutu bize ne kazandı-

rır? Sadece pedagojik alanda değil yetişkin eğitiminde bile önemi yadsınamaz bir etkiye sahip eğitim ortamları bizi nasıl etkiler?

Eğitim alanlarının ve bize etkilerinin birkaç önemli noktasını şöyle özetleyebiliriz:

- Fiziksel ortam güvenlik hissi ve aidiyet duyguları geliştirmemize yardımcı olabilir.
- İSG bilinci riskleri fark etme ve önlem alma becerimizi geliştirebilir.
- Psikolojik güven, başarı ve motivasyon düzeyimizi yükseltebilir.
- Eğitim alanlarının tasarımı zihinsel tasarım becerimize etki edebilir.

Örnekler çoğaltılabilir. Eğitim, hayatımızın her anında bizimle olan bir süreçtir. Ancak yapılandırılmış veya yapılandırılmamış olsun nerede öğrendiğimiz, nasıl öğrendiğimizi ve ne kadar öğrendiğimizi her zaman etkileyecektir.

Eğitim Alanı Bağlamında İSG Uygulamalarına Nasıl Başlamalıyız?

- Oyun alanları güvenlik standartlarının belirlenmesi ile oluşturulmalıdır. İSG alanında uzmanların yardımları ve önerileri dikkate alınmalıdır.
- Sınıf, kantin, bahçe, laboratuvar gibi tüm alanlarda İSG önerileri uygulanmalı, risk farkındalık eğitimleri tüm personele verilmeli ve öğrenenler bilinçlendirilmelidir.
- Kurumlarda ve hatta evde eğitim alanları için öğrenen ile birlikte “Sizce ne kadar güvendesiniz?” gibi “Psikolojik Güven Anketleri” geliştirilmeli, uygulanmalı, değerlendirilmeli ve bunların güncellemeleri yapılmalıdır.

Öğrenmenin ve Eğitimin Kalbi Güven Değerimiz ile Atar

Bir öğrenen sırasına oturduğunda defterini, kalemını sırasının üzerine bıraktığında ön koşul öğrenmelerini, hislerini ve duyduğu güveni de çıkartır çantasından ve bırakır yanı başına. Öğrenenin yüreğinde korkular mı var, umutlar mı var, endişeler mi var, mutluluklar mı var? Bu soruların etrafını sarmalar güven duygumuz. Kendini ruhsal ve fiziksel olarak güvende hissedenden

öğrenci sadece sınav kâğıtlarını dolduramaz yaşam becerilerini de doldurur çantasına, aklına, fikrine. Güvende hisseden öğretmen bilmenin yolu kadar sevmenin yoluna da ışık tutar.

Bilginin temeli zekâdır, çalışmaktır. Eğitimin kalbi ise güven ve sevgidir. Güven varsa öğrenme de olacaktır. Çünkü güven varsa orada gelecek de vardır.

1. Gültekin, Özgür. (2017). Adana ili okul öncesi çocuklarda eğitimi destekleyen güvenli mekân (kapalı, yarı açık, açık) tasarım ve malzeme kullanımı (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi
2. Yıldırım, Mehmet. (2022). Okullarda iş sağlığı ve güvenliği: Açıklayıcı karma yöntem. Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(10), 109-135
3. Yıldırım, Seda. (2017). Liselerde öğrenci ve öğretmenlerin güvenli okul iklimi algıları ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişki (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi

Abdullah KAYA

Uzman Öğretmen

Nazilli E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu

Şahin Bey

“Din için namus için hürriyet için ölüme atılmak bize ağustos ayı sıcaklığında soğuk su içmekten daha tatlı gelir.”

Tarih boyunca bazen tek bir kişi büyük bir orduya dönüşebilir ve onun kahramanlığı ile ardından gelenler en olumsuz durumlarda bile kendinden kat kat düşman ordularını yenebilirler. Kurtuluş Savaşı'nın büyük kahramanlarından biri olan Antepli Şahin Bey'in yaktığı bağımsızlık meşalesi de tarihimizin dönüm noktalarından biri olmuştur. Şahin Bey Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında büyük bir rol oynamıştır.

Şahin Bey, 1877 yılında Gaziantep'te dünyaya geldi. Asıl adı Mehmet Said idi. Küçük yaşta babasını kaybeden Şahin Bey dayısının yanında büyümüş ve o altın kalbi vatan sevdasıyla dolup taşmıştı. 1899 yılında sarı kumlarında ölümün, sarp dağlarında isyanın eksik olmadığı imparatorluğun en zor görev yerlerinden biri olan Yemen'e asker olarak gitti. Vatan aşkıyla alev alev yanan Şahin Bey kısa sürede Yemenli isyancılara göz açtırmamış,

büyük yararlıklar göstererek başçavuşluğa terfi ettirilmişti. Vatani görevini başarı ile ifa eden Şahin Bey memleketine geri dönmüştü.

Osmanlı Devleti'nin uzak vilayetlerinden biri olan Trablusgarp 1911 yılında İtalyanlar tarafından hiçbir gerekçe gösterilmeden asker çıkarılarak işgal edilmeye başlandı. Bu haberi duyar duymaz Şahin Bey gönüllü olarak savaşa katıldı. İçindeki büyük vatan aşkı ile yanıp tutuşan Şahin Bey Trablusgarp'ta da kahramanca savaştı. Balkan Devletleri'nin birleşerek Osmanlı Devleti'ne saldırması üzerine Trablusgarp'tan ayrılarak Balkan topraklarına savaşmaya gitti. Vatan bir yangın yeri idi ve bu ateş söndürülmeliydi. Vatani için her şeyinden vazgeçmişti. Şahin Bey için durmak, mola vermek diye bir tabir yoktu. Vatanın bağımsızlığı her şeyden üstün idi. Onun için canını dişine takıyor, kâh çöl kuytularında kâh sarp dağlarda durmadan, yılmadan savaşıyordu.

1914 yılında başlayan I. Dünya Savaşı'na Osmanlı Devleti'nin de katılımıyla Şahin Bey bu defa Galiçya Cephesi'nde savaştı. Daha sonra Sina Cephesine görevlendirilen Şahin Bey burada büyük kahramanlıklar göstermeye devam etti ve teğmenliğe terfi ettirildi. Son mermisine kadar kahramanca savaşan Şahin Bey maalesef 1918 yılında İngilizlere esir düştü. Bir yıl kadar İngilizlerin kahraman Mehmetçikimize en ağır işkenceler uyguladığı Seydibeşir kampında esir olarak tutuldu. 1919 yılında serbest bırakılması üzerine İstanbul'a gelerek vatani görevine kaldığı yerden devam etmek için emirleri bekledi ve kendisine Nizip Askerlik Şubesi Başkanlığı görevi verildi.

Mondros Ateşkes Antlaşması imzalanmış, maalesef vatan toprakları düşman postalları ile kirletilmeye başlanmıştı. Bu durumu içine sindiremeyen Şahin Bey memleket topraklarını ışıgaldan kurtarmak

için mücadeleye başladı. Askeri yetkililerle görüşerek Nizip'teki görevine gitmeyerek Kilis-Antep yolunu kontrol altına alma ve düşman askerlerinin buradan geçmemesi için gönüllü birlikler kurma görevini üstlendi. Büyük kahraman Şahin Bey gönüllü toplamaya başlamış ve Fransızlarla mücadeleye girişmişti. Antep halkı ile görüşen Şahin Bey halka şu sözü vermişti: *"Müsterih olunuz, düşman arabaları cesedimi çığnemededen Antep'e giremez."*

Kilis-Antep yolunu tutan ve Fransız işgal kuvvetlerinin ikmal yolunu tıkayan Şahin Bey ve bir avuç Osmanlı kahramanı, Fransızları defalarca yenilgiye uğrattı. Şahin Bey Fransız komutanına gönderdiği mektupta şöyle seslenmektedir: *"Kırlı ayaklarınızın bastığı şu toprakların her zerresinde şüheda kanı karışmıştır. Din için namus için hürriyet için ölüme atılmak bize ağustos ayı sıcağında soğuk su içmekten daha tatlı gelir. Bir an evvel topraklarımızdan savuşup gidiniz. Yoksa kıyarız canımıza."*

Kahramanca savaştan Şahin Bey ve kahraman gönüllü askerlerimize karşı Fransızlar 1920 yılında Albay Andrea komutasında 8000 kişilik bir ordu ile saldırıya geçti. 100 kişi kalan Şahin Bey ve kahraman askerleri iki gün boyunca düşmana geçit vermediler. Mücadele devam ederken bir avuç kalan kahraman askerler Şahin Bey'e geri çekilme talebini ilettiler. Şahin Bey ise askerlerine "Düşman buradan geçerse ben Ayıntap'a ne yüzle dönerim? Düşman ancak benim vücudum üzerinden geçebilir." dedi. Son kahraman asker de şehit olunca tek başına kalan Şahin Bey son mermisi de bitince silahını kırarak yumruklarıyla düşman üzerine atıldı. Bu durumu Şair Yavuz Bülent Bakiler şu mısralarla anlatmaktadır:

**“ Ben Antepliğim Şahinim Ağam
Mavzer omzuma yük
Ben yumruklarım dövüşeceğim
Yumruklarım memleket kadar büyük.”**

Uzaktan atılan mermilerle şehit edilen Şahin Bey'in düşman süngüleriyle mübarek bedeni parçalandı. Bu yiğit kahramanın şehadete yürümesi Antep halkını derin üzüntüye sevk etmişti. Antep halkı Şahin Bey'in kahramanca mücadelesini devam ettirmiş ve 11 ay sonunda 6000 şehit verilerek düşman askerleri Antep'ten çıkartılmıştır. Antep halkının bu kahramanca mücadelesi nedeniyle 8 Şubat 1921 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından oy birliği ile Antep şehrine "gazilik ünvanı" verilmiştir.

Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün Gaziantep ile alakalı şu sözleri Gaziantep halkının ne kadar büyük kahramanlıklar gösterdiğini anlatmaktadır: "Bu tek Türk şehri hiçbir yerden maddi yardım görmeksizin kendi kahramanlığıyla kendini kurtardı ve Gazi ünvanını hakkıyla, layıkıyla kazandı."

Tarihimizdeki bu büyük kahramanlığı unutulmayan Şahin Bey'in ismi bugün Gaziantep ilimizin bir ilçesine verilmiş ve Şahinbey ilçesi mübarek şehidimizin isminin sonuza kadar yaşayacağı bir yer haline gelmiştir. Bizler için önemli olan mübarek vatani için her şeylerini feda eden kahramanlara ve aziz şehitlerimize bakarak yarınımızı en güzel şekilde düzenlemektir. Unutulmamalıdır ki hiçbir şey geçmişten bağımsız değildir ve gerçek zafer unutanların değil hatırlayanlarınardır.

Mehmet YİĞİT

İdare Memuru

Akçadağ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

ŞAM'IN HAZİNESİ: Emevi Cami

İslâm tarihçilerine göre Şam Emevî Cami'nin inşa edildiği bölgede sırasıyla Sâbiîlerin, Yunanların ve Yahudilerin mabetler inşa ettikleri aktarılır. Farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış Suriye coğrafyasının bir İslâm kentine dönüşmesi ikinci Halife Hz. Ömer (r.a.) dönemine uzanır. Hz. Ömer, Suriye Cephesi'nde fetih için mücadele eden İslâm ordularının başkumandanlığına sahabenin önde gelenlerinden Ebu Ubeyde Bin Cerrah'ı (r.a.) getirmiştir. Ebu Ubeyde komutasındaki Müslümanlar 634-638 yılları arasında Bilâdüşşam ismi verilen ve bugünkü Suriye, Filistin, Lübnan, Ürdün toprakla-

rını kapsayan coğrafyayı Bizans'a karşı zafer kazanarak fethetmişlerdir. Bu toprakların merkezindeki Dimeşk (bugünkü Şam) şehrine giren Ebu Ubeyde şehir merkezinde yer alan ve antik dönemlere uzanan bir kilisenin bir bölümünü camiye çevirmek için Hristiyanlarla anlaşma yapmıştır. Kilisenin bir kısmı Hristiyanlara bırakılmış diğer kısmı ise Müslümanların ibadetine tahsis edilmiştir. Emevî Cami'nin hikâyesi böylece başlamıştır.

Günümüze kadar ulaşan kalıntılara göre pagan tapınağı olarak kullanılan yapıyı Romalılar, tanrıları Jüpiter adına miladi 3. yüzyılda inşa

etmişlerdir. Bu tapınağın yerine 5. yüzyılda Hristiyanlar Hz. Yahya (a.s.) adına bir kilise yapmışlardır. Müslümanların Dimeşke girmesiyle bu alanın bir bölümü cami olarak kullanılmaya başlanmış ancak artan ihtiyacı karşılamakta yetersiz kalınca Emevî Halifesi Velid b. Abdülmelik (705-715) tarafından aradaki duvar yıktırılmış ve bugünkü büyük caminin inşasına başlanmıştır. Halife bu süreçte halkın rızasını kazanmak için bol miktarda bahşiş dağıtmıştır.

Caminin temeli 705 veya 706 yılında atılmış, 714 yılında tamamlanmıştır. İnşaatta halifenin isteği

Kaynaklar

1. <https://islamansiklopedisi.org.tr/emeviyce-cami>
2. <https://www.gzt.com/mecra/samin-kalbi-emev-cami>

üzerine Bizans İmparatoru tarafından İstanbul'dan gönderilen ustalar da görev almıştır.

Emevîler, camiyi inşa ederken bölgedeki mimari birikimden faydalanmış aynı zamanda Mes-cid-i Nebevî'yi de örnek almışlardır. Dikdörtgen planlı olan Roma mabedinin kible yönüne denk gelen güney duvarı ve uçlarında yer alan iki burç değerlendirilmiş ve bu duvarın kuzeyinde yeni yapılar inşa edilmiştir. Burçlar ise minare kaidesi olarak kullanılmıştır. Avlu duvarı üzerine inşa edilen son minare "Gelin Minaresi" olarak bilinir. Rivayetlerden birine göre bir tüccar bu minareyi gelinine mehir olarak yaptırmış bir başka rivayete göre ise minare süslemeleriyle gelin gibi olduğu için bu isim verilmiştir. Minarenin hemen ilerisinde avlunun dışında Kudüs Fatihî Selahaddin Eyyûbî'nin türbesi yer alır. Türbe bahçesinde ayrıca ilk Türk hava şehitlerinin kabirleri de bulunmaktadır. Caminin dört kapısından üçü

avluya, biri ise kible yönünden ana ibadet alanına açılmaktadır. 714 yılında tamamlanan bu yapı İslâm cami mimarisinde bir dönüm noktası olmuş ve sonraki yüzyıllarda inşa edilen pek çok camiyi mimari açıdan etkilemiştir.

Cami tarih boyunca birçok felaketle karşı karşıya kalmıştır: savaşlar, depremler ve yangınlar... Bu olaylar neticesinde birçok kez onarılmış Selçuklu Sultanı Melikşah, Atabey Nureddin Zengi, Memlûkluk Sultanı Kayıtbay, Yavuz Sultan Selim ve Sultan II. Abdülhamid gibi pek çok Müslüman hükümdarın desteğiyle ayakta tutulmuştur. Caminin son kapsamlı tadilatı Sultan II. Abdülhamid döneminde bir yangın sonrası gerçekleştirilmiştir.

Emevî Camisi'nin kaderi adeta Orta Doğu'nun kaderiyle örtüşmektedir. Tüm kargaşalara rağmen bu ihtişamlı yapı Şam'ın kalbinde bir nabız gibi atmaya devam etmektedir. Son yıllarda Suriye'de yaşanan kaos ortamına rağmen cami tarihi

öneminden ve zarafetinden bir şey kaybetmemiştir. Yüzyıllara meydan okuyan Şam'ın kalbindeki Emevî Camisi'nin hemen yanında yer alan Kudüs Fatihî Selahaddin Eyyûbî'nin türbesini ve zulmün sona ereceği inancımızı yitirmedığımız Kudüs'ü ziyaret edebilmek duasıyla...

“ Caminin temeli 705 veya 706 yılında atılmış, 714 yılında tamamlanmıştır. İnşaatta halifenin isteği üzerine Bizans İmparatoru tarafından İstanbul'dan gönderilen ustalar da görev almıştır.

Mustafa Recep KOLCU

Memur

Ceza ve Tevkifler Genel Müdürlüğü İyileştirme ve Topluma Kazandırma Daire Başkanlığı

zeminde inceleniyor. “Hay”, animasyon türünde felsefi ve dini derinliği olan nadir yapımlardan biri olarak öne çıkıyor.

Yönetmen, Hay’ın yalnızlığını ve doğayla iç içe gelişimini ustalıkla betimleyerek izleyiciyi insanın temel güdülerini, düşünce yapısı ve kâinatla kurduğu doğal ilişki üzerine düşünmeye sevk ediyor. Film, insanın dışsal bir otoriteye veya öğretilmiş bilgilere ihtiyaç duymadan kendi aklı ve doğanın sunduğu verilerle metafiziksel gerçeklere ulaşabileceği fikrini sorguluyor.

Film, İslam düşüncesindeki “fitrat” kavramına benzerlik göstererek Hay’ın doğal süreçler yoluyla Allah’ın varlığına ve birliğine ulaşmasını etkileyici bir şekilde sunar. Aynı zamanda vahiy temelli bilgi ile aklın keşfettiği hakikatlerin aslında birbirini tamamlayabileceği fikrini de ustaca işler. “Hay” sadece bir çocuk hikâyesi olmanın ötesinde doğa, akıl ve vahiy arasındaki ilişkiyi özgün bir sinematik dille sunan, ontolojik ve epistemolojik sorgulamalara davet eden bir yapıttır. Issız adadaki yalnızlığı, insanın kendi öz doğasını ve potansiyelini keşfetmesi için gerekli bir zemin sunar. Toplumsal koşullardan uzak bir şekilde gelişimi, insanın temel güdülerini, düşünce yapısını ve evrenle kurduğu doğal ilişkiyi gözlemlememize olanak tanıyor. Bu bağlamda film “tabula rasa” (boş levha) teorisine karşı insanın doğuştan getirdiği bazı temel bilişsel yapılar ve merak duygusu olduğunu ima eder. Hay’ın doğal dünyayı anlamlandırma çabası kaçınılmaz olarak varlığın kaynağı ve birliği sorusuna yöneliyor. Çevresindeki düzeni, karmaşıklığı ve nedenselliği gözlemleyerek nihai bir yaratıcı-

nın veya ilk nedenin varlığına dair çıkarımlar yapması felsefi teolojinin temel argümanlarını doğal bir bağlamda yeniden üretiyor.

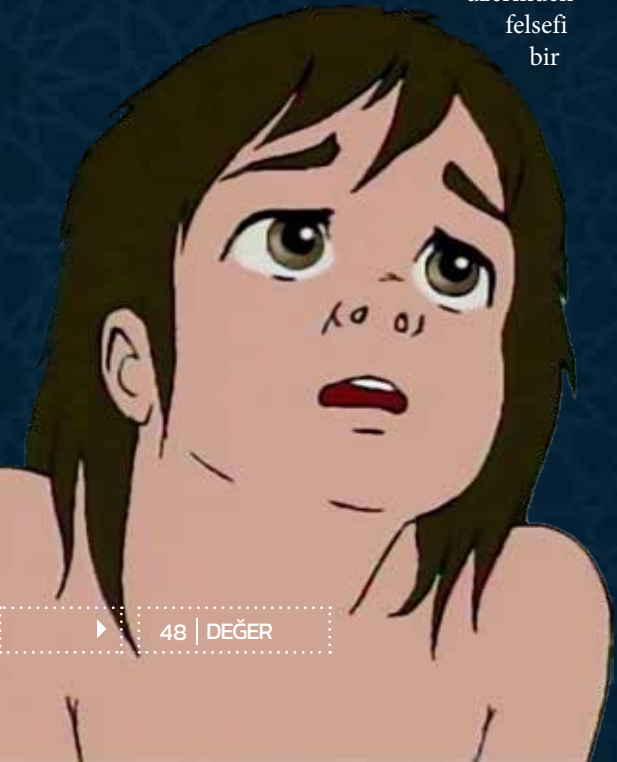
Hayy İbn Yakzan

Hay çizgi filmine ilham veren İbn Tufeyl’in Hayy İbn Yakzan adlı eseri, İslam felsefesi ve bilimsel düşüncenin senteziyle ortaya çıkmış, türünün zirvesine ulaşmış bir yapıt olarak kabul ediliyor. Bu eser, insanlığın temel varoluşsal sorularına yanıt ararken insan-ı kâmil olma sürecini, nesne ve öz ilişkisini, sosyolojik ve antropolojik yaklaşımlarıyla ele alıyor. Kitap, insanın kendi başına, hiçbir eğitim ve öğretim görmeksizin, doğayı inceleyerek düşünme yoluyla “insan-ı kâmil” aşamasına ulaşabileceğini savunuyor.

Bu büyük eserin imgesel hikâyesi Hay’ın ekvator çizgisindeki ıssız bir Hint adasında toprağın mayalanması sonucu bir damla suyun yeşermesiyle başlar. Yaratıcı, onu vahşi doğanın kucağına bırakır ve güzel bir ceylan gönderir. Ceylan, Hay’ı kendi yavrularından ayırmaz ona annelik yapar, sütünü içirir diğerlerinden korur ve sahiplenir. Hay, bebeklik günlerinin ardından annesi gibi sesler çıkarmaya başlar hatta sesi bir ceylanın sesinden ayırt edilemez hâle gelir. Bu özelliğini ilerleterek diğer hayvanlarla da yakınlık kurar ve adada yaşayan her türlü hayvana özgü sesi taklit eder hâle gelir. Ancak o, hayvanlar gibi doğuştan örtülü veya savunma araçlarına sahip değildir. Bu yüzden ayağa kalktığında ilk yaptığı şey örtünmek ve kendini savunabilmek için sert ve keskin bir araç yapmak olur.

Ayağa kalksa da hâlâ bir yavru olan Hay, anne ceylanın ölümüyle ergenliğine ilk adımı atar. Anne ceylanın ölümüne çok üzülen Hay, onu kurtarmak ve geri getirmek için türlü yollar dener ancak hiçbirinde başarılı olamaz. Hatta annesini kurtara-

1992 yapımı “Hay” çizgi filmi, İbn Tufeyl’in ölümsüz eseri “Hayy İbn Yakzan”ın modern bir uyarlaması olarak karşımıza çıkar ve izleyicisine benzersiz bir deneyim sunar. Bu animasyon filmi, ıssız bir adada dünyaya gelip dış dünyadan tamamen yalıtılmış şekilde büyüyen Hay’ın hakikate ulaşma serüvenini konu edinir. Bu yolculuk, insanın doğuştan getirdiği akıl yeteneği ve doğal dünya ile kurduğu derin ilişki üzerinden felsefi bir

bilmek için keskin sopasıyla onun içini açar, bütün organlarını tek tek inceler. Ancak anladığı bütün bu organların tamamıyla soğumaya başladığıdır. Ne yaparsa yapsın bunu engelleyemiyor ve işte o anda elle tutulamaz, gözle görülemez bir mefhumun eksikliğinin farkına varıyor. Kokmaya başlayan annesini toprağa gömmeden ve ruhun can veren özelliğini kavramadan önce Hay, annesini kurtarmak için yaptığı incelemelerle anatomi denilen pozitif bilimi en ince ayrıntısına kadar öğrenir. Anatomi bilimi üzerine çalışmalarına devam eden Hay'ın merakı yeni bir kurban bulur. Issız adanın ormanında çıkan yangının ardından Hay için artık en yüce şey tanımlayamadığı o ateş olur.

Ateşi bir yücelik olarak benimseyen Hay, ateş ile annesinin kalbinde bulunan sıcak buhar arasında bir benzerlik yakalar ve bu sebeple ateşe deneysel yaklaşmaya karar verir. Ateşin yakıcı gücünün canlılar üzerindeki etkisini öğrenen ve artık bir avcıya dönüşen Hay, yakaladığı bütün hayvanları kızartarak yemeye başlar. Nihayetinde Hay 21 yaşına bastığında artık canlılar ve maddeler hakkında oldukça birikimli biri haline gelir. Onun için sırada varlığın özüne yolculuk vardır. Hay, araştırmalarının sonucunda canlıların görünmeyen birliğinin varlığına erişir. Üstelik nesnelerin cisimsel doğasını keşfeden Hay, nesnenin gerçekliğin bir formu bir sureti olduğunu anlar. Madde üzerinde yıllarca süren araştırma ve deneylerle erişilen pozitif bilgi sonucu Hay, gözlerini gökyüzüne diker. Amacı sıfırdan sonsuzluğa, yıldızlardan kâinata, yeryüzünden melekûta ulaşmaktır. Oluşun ve bozuluşun, parlayan yıldızların, ölen hayvanların ve beyaz saçların akabinde Hay, düzenin kudretli bir gerçeklikten doğması, bir Yaratıcıya ihtiyacı olduğunu şüpheye yer bırakmayacak biçimde kavlıyor. İşte o anda cansız bedenlerin hayat bulduğu, nizamın nesneye büründüğü, gerçekliğin

surete dönüştüğü madde âleminin maddeyle tanımlanamayan, kâinatla sınırlandırılmayan tek ve mutlak bir varlık tarafından inşa edildiğini anlıyor. Varlığın özüne erişen Hay, günlerini tamamıyla ibadete ve tefekküre ayırmaya başlar. Hatta çoğu zaman yemek yemeyi bile unuttur, günlerce süren vuslatın (kavuşma, ulaşma, bütünleşme) eşsiz huzuru altındayken ölmek için dışarı çıkar ve ihtiyaçlarını giderir.

Ömrünü böyle yaşamaya adanmış Hay'ın karşısına sürprizlerle dolu olan ıssız ada günün birinde şimdiye kadar görmediği bir canlıyı çıkarır. Sudaki yansımasına benzeyen adamı gördüğünde karanlık bir köşeye çekilerek Yaratıcısı'nın huzurunda edeple ve sabırla iman eden kişinin kendisi gibi dünyadan, madde âleminden koptuğunu anlar. Karşısındaki Absal isminde bir insandır. Absal, Hay'ın doğduğu adanın yakınında bulunan büyük bir şehirde yaşayan soylu bir Müslüman'dır. İslam'ın ulaştığı bu şehirde bulunan Absal, İslamiyet'in yalnız yaşanacağını savunurken arkadaşı Salaman Müslümanlığını toplumsal hayatın içerisinde sür-

“ Bu büyük eserin imgesel hikâyesi Hay'ın ekvator çizgisindeki ıssız bir Hint adasında toprağın mayalanması sonucu bir damla suyun yeşermesiyle başlar. Yaratıcı, onu vahşi doğanın kucağına bırakır ve güzel bir ceylan gönderir. Ceylan, Hay'ı kendi yavrularından ayırmaz ona annelik yapar, sütünü içirir, diğerlerinden korur ve sahiplenir.

“Film, İslam düşüncesindeki “fıtrat” kavramına benzerlik göstererek Hay’ın doğal süreçler yoluyla Allah’ın varlığına ve birliğine ulaşmasını etkileyici bir şekilde sunar. Aynı zamanda vahiy temelli bilgi ile aklın keşfettiği hakikatlerin aslında birbirini tamamlayabileceği fikrini de ustaca işler.

dürebileceğini düşünmektedir. Bu sebeple Salaman şehirde kalırken Absal, Allah’a ulaşmak için ıssız bir yer olarak bilinen adaya gitmiştir. Yapayalnız olduğunu düşündüğü adada karşısında gördüğü Hay’ın varlığına oldukça şaşırır.

İlk defa bir insanla karşılaşan ve varlığındaki en büyük önceliği merak olan Hay, Absal’i incelemeye başlar. Bunun farkında olan Absal da aynı merakla karşılık verir. Neticede merakla başlayan bu dostluk bilgi alışverişine, akıl hocalığına ve yaratıcıya ulaşma yolundaki yoldaşlığa kadar uzanır. Absal, Hay’a dil öğretir ve İslam’ı tanıtır. İslam’la tanışan Hay’ın gerçekliği dinle bütünleşir, kalp gözü açılır. Absal ise kulağıyla duyarak, kalbiyle hissederek bütünleştiği İslami hükümlerin, hayatında hiçbir insanla karşılaşmamış Hay’ın üzerinde çoktan tecelli etmiş olmasına hayret eder. Beraber vuslata, tefekküre ve mücahedeye dalan bu mukaddes dostlar günün birinde eriştikleri kutlu makamın verdiği nimetleri

diğer insanlarla paylaşmak isterler. Arzuları kurtarabildikleri kadar insanı kurtarmak, öğretebildikleri kadar insana öğretmektir yıllar süren mücadeleler sonucu eriştikleri gerçekliği.

Beraber Absal’ın şehrine inen dostlar şehirde aradıklarını bulamazlar. Absal’ın dostu Salaman şehrin hükümdarı olmuş, Müslüman geçinen insanlarsa İslamiyet’in özünden oldukça uzaklaşmışlardır. Yıllar süren gayretler sonucu insanlar tarafından deli olarak adlandırılan Hay, gayretlerinin boşa olduğunu ve herkesin bu kutlu gerçekliğe ulaşamayacağını, varlığı birleyemeyeceklerini anlar. Absal ile birlikte ıssız adaya dönerek madde âleminde kalan ömürlerini nefes alacakları son güne kadar ibadet ve tefekküre adanlar.

Kendi Tarzında Bir İlk

Hay çizgi filmi, felsefi bir metnin animasyon uyarlaması olarak kendi tarzında bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Hem çocuklara hem

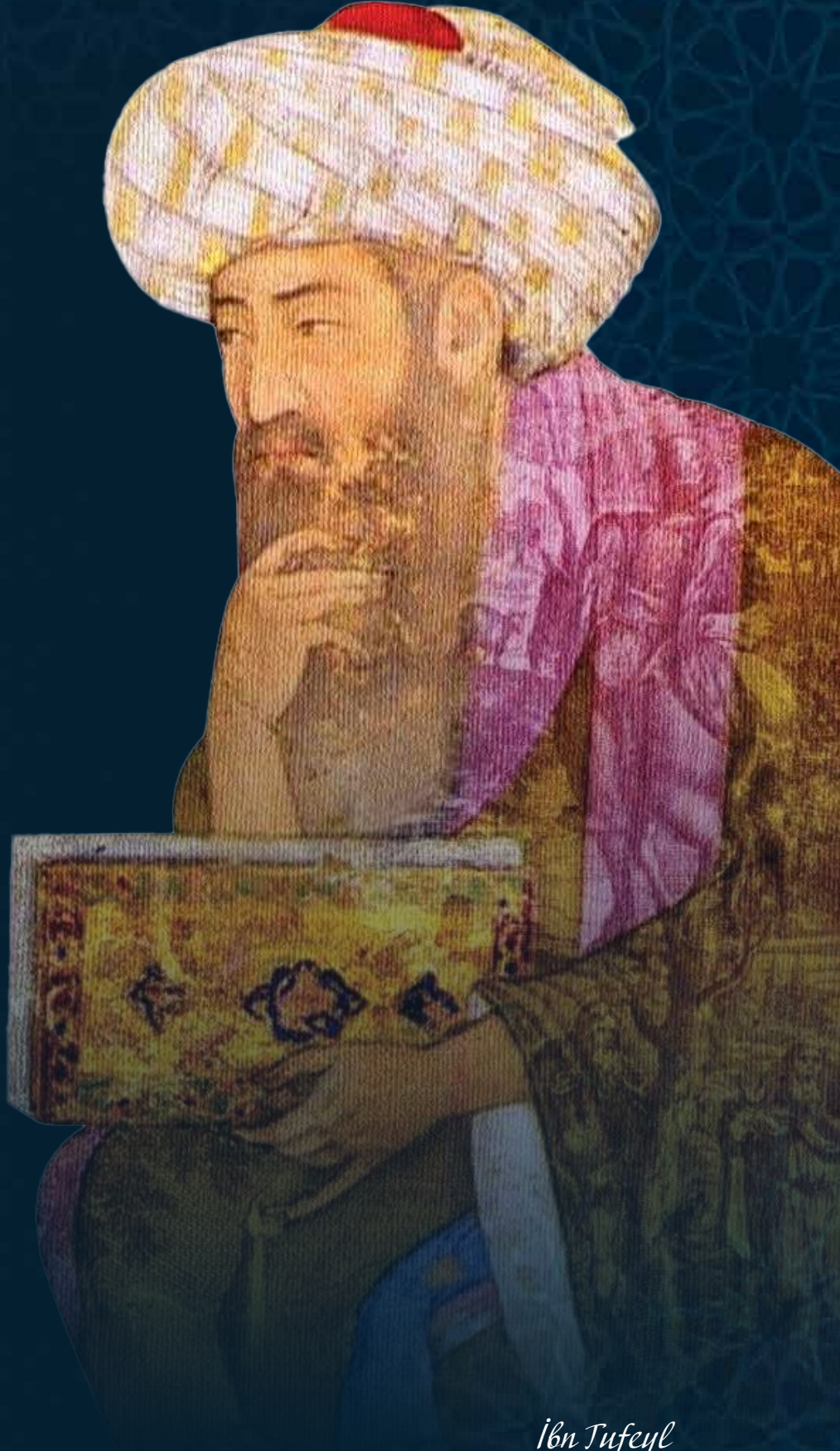
de yetişkinlere hitap eden bu yapıt, derin felsefi ve dini temaları sade ve anlaşılır bir dille sunmayı başarmıştır. İzleyicisini; varoluş, bilgi, inanç ve insan doğası üzerine düşündüren “Hayy”, animasyon sinemasında unutulmaz bir yer edinmiştir. Bu film ve ona ilham veren kitap, akıl, vahiy ve insanın doğal keşif yolculuğunu bir araya getirerek derin düşünmeye dair bir yolculuk sunmaktadır.

Hayy bin Yakzan, Batı’da birçok düşünürü ve sanatçıyı etkilemiş, bilimsel devrim ve Aydınlanma Çağı’nda etkisi olmuş bir eserdir. Hatta İngiltere’de “Kuakerler” denen Hristiyan mezhebinin bağluları tarafından bir ahlak kitabı olarak kabul edilmiştir. Kimine göre Jean-Jacques Rousseau’nun Emile’ine, Thomas More’un Ütopyasına, Daniel Defoe’nun Robinson Crusoe’suna esin kaynağı olmuştur.

İbn Tufeyl

İbn Tufeyl, 12. yüzyılda yaşamış, Endülüs’ün önemli İslam filozoflarından, hekimlerinden ve bilim adamlarından biridir. 1106’da Gırnata (Granada) yakınlarındaki Vadiül-Aş’ta (Guadix) dünyaya gelmiş ve 1186’da Marakeş’te vefat etmiştir. Batı dünyasında “Abento-fail” olarak da tanınmaktadır.

Tıp, felsefe ve gök bilim gibi birçok farklı alanda önemli çalışmalar yapmış, dönemin önde gelen düşünürlerinden biri olmuştur. Özellikle İsraki felsefesinin Endülüs’teki en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilir. İbn Tufeyl’in en tanınmış ve günümüze ulaşan eseri ise “Hayy İbn Yakzan”dır. Bu eser, felsefi bir roman niteliğinde olup insanın doğuştan gelen aklıyla ve doğa gözlemiyle hakikate ulaşabileceği fikrini işler. İbn Tufeyl’in ünlü filozof İbn Rüşd’ün de hocası olduğu bilinmektedir. İbn Tufeyl’in düşünceleri kendisinden sonraki birçok düşünürü, Batılı filozofları ve edebiyatçıları da etkilemiştir.

İbn Tufeyl

Dr. Burçin IŞİM

Müdür Yardımcısı

Bakırköy Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

1920 YILI DERSAADET (İSTANBUL) HAPİSHANE-İ UMUMİSİ KADRO CETVELİ

28 Ekim 1920'de Mebani-i Emiriye ve Hapishaneler İdaresi Müdüriyeti (Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü) İstanbul'da bulunan hapishane ve tevkifhanelere gönderdiği bir yazıda memurların isimleri, ünvanları, maaşları ve tayin tarihlerini gösteren bir cetvelin çok acele bir şekilde hazırlanmasını emretmişti. Bu cetvelde birçok hapishanenin çalışanlarına yer verilmekle beraber bu sayımızda sadece İstanbul Hapishane-i Umumi üzerinde duracağız. Bundan sonraki sayılarımızda ise diğer hapishanelere değineceğiz.

Yukarıda da bahsettiğimiz Hapishaneler İdaresi Müdüriyetinin 28 Ekim 1920 tarihli yazısından iki gün sonra 30 Ekim'de Hapishane-i Umumi Müdüriyeti tarafından Hapishaneler İdaresi Müdüriyetine cevap verilerek cetvellerin hazırlandığı bildirilmişti. Gerçi cetvellerin hazırlanma tarihi 31 Ekim'e aitti. Muhtemelen üst yazı yazılmış olmasına rağmen cetvelin hazırlanması ertesi güne kalmıştı.

Burada dikkatimizi çeken ilk husus hazırlanan cetvellerin iki adet olmasıdır. İlk cetvel hapishane müstahdemi hakkında bilgi verirken ikinci cetvel hapishane memurlarının bilgilerinden ibarettir. Kısacası istihdam edilmiş iki ayrı grup vardı. Bunların birincisinde gardiyanlar (infaz ve koruma memuru), hademe, odacı, aşçı, çamaşırcı ve şoför ünvanlı çalışanlar varken ikinci cetvelde memur olarak gruplandırılan müdür, muhasebe memuru, kâtip, tabip, asistan, ambar memuru, muallim, eczacı, sıhhiye memuru gibi ünvanlar görülmektedir. Oldukça şaşırtıcıdır ki bugün bakanlığımız

bünyesinde bakanlık ve komisyon atamalı personel olarak adlandırılan iki grup bulunmaktadır ve benzer ünvanların geçmişte de bu şekilde ayrıldığını bu cetvelde görmekteyiz. Dolayısıyla bu farkın çok daha eski bir tarihe, yüzyıl öncesine dayanmış olduğunu da bu cetvelden anlamış oluyoruz.

Öncelikle ilk cetvelimiz olan hapishane müstahdemi üzerinde bir değerlendirme yapalım. Bu cetvele göre 36 müstahdemin 33'ü görev başındayken 3 kadro münhal bulunmaktaydı. Bununla birlikte bu 3 kadrodan ikisinin de ataması yapılmış komisyon tarafından yazıları vilayete gönderilmişti. Bir ser gardiyanın bulunduğu kurumda 22'si erkek 2'si bayan gardiyan (nisa gardiyanı) olmak üzere toplam 24 gardiyan çalışmaktaydı. 1 hastane ser hademesi, 3 tane de hastane hademesi bulunan kurumda 2 odacı, 1 aşçı, 1'de arabacı bulunmaktaydı. Çamaşırcı kadrosu ise münhal pozisyondaydı.

Fiili olarak çalışan 33 kadronun 30'unun mesleğe giriş yılı 335, 336 yılı olarak kaydedilmişti. Başka bir ifade ile 1919-1920 yılları arasında çalışmaya başlamış bir veya iki yıllık görevlilerden ibaretti. Oysa aynı tarihlerde hükümet orduyu terhis ediyor, memurların maaş ödemesinde büyük sıkıntılar yaşıyordu. Dolayısıyla ülkenin en buhranlı zamanı olan Mütareke Döneminde bu kadar kişinin istihdam edilmesinin bir özel sebebi olmalıydı. Kanaatimizce mütareke ile birlikte İtilaf Devletlerinin hükümet üzerinde kurduğu baskı hükümeti bir takım çözüm yollarına başvurmaya sevk etmişti.

Müstahdemin cetveline göre, en yüksek maaşı ser gardiyan almaktaydı. Erkek gardiyanların maaşı 800 ile 1.000 kuruş arasında değişkenlik gösterirken bayan gardiyanların maaşı ise 600 kuruş olarak belirlenmişti. En düşük maaş ise 500 kuruş maaş ile hastane hademelerininindi.

“ Fiili olarak çalışan 33 kadronun 30'unun mesleğe giriş yılı 335, 336 yılı olarak kaydedilmişti. Başka bir ifade ile 1919-1920 yılları arasında çalışmaya başlamış bir veya iki yıllık görevlilerden ibaretti.

TARİHİ CEZAEVLERİ

Sıra No	Memuriyeti	Esamisi	Miktar-ı Maaşı	Tarih-i Tayini
1	Ser Gardiyan	Yusuf Ziya Efendi	1200	Fi.16 Eylül 36
2	Gardiyan	Faik Efendi	800	Fi. 26 Eylül 36
3	"	Ali Beşir Efendi	1000	Fi. 5 Haziran 36
4	"	Muharrem Efendi	800	Fi. 6 Nisan 327
5	"	Rahmi Efendi	1000	Fi. 22 Eylül 36
6	"	Abidin Efendi	1000	Fi. 11 Mayıs 35
7	"	Hamza Efendi	800	Fi. 8 Ağustos 36
8	"	Mehmet Haşmet Efendi	800	Fi. 12 Haziran 36
9	"	Hamid Hamdi Efendi	800	Fi. 6 Eylül 36
10	"	Ali Rıza Efendi	1000	Fi. 3 Teşrinievvel 36
11	"	İbrahim Efendi	800	Fi. 15 Teşrinievvel 36
12	"	Salih Efendi	900	Fi. 16 Eylül 36
13	"	Mehmet Şakir Efendi	900	Fi. 1 Temmuz 36
14	"	Mehmet Adil Efendi	800	Fi. 22 Eylül 36
15	"	İsmail Haşim Efendi	900	Fi. 8 Teşrinisani 35
16	"	Mustafa Efendi	800	Fi. 16 Eylül 36
17	"	Ali Rıza Efendi	800	19 Haziran 36
18	"	Şükrü Efendi	800	Fi. 13 Eylül 36
19	"	Yakup Efendi	900	Fi. 14 Teşrinievvel 35
20	"	Mehmed Efendi	900	Fi. 11 Mayıs 36
21	"	Faik Efendi	800	Fi. 4 Eylül 36
22	"	Hasan Efendi	800	Fi. 26 Haziran 35
23	"	Osman Efendi	800	Fi. 19 Haziran 36
24	"	Münhal	800	Tayinleri için komisyon-ı mahsusunca karar verilerek vilayete yazılmıştır.
25	"	Münhal	800	
26	Nisa Gardiyanı	Hanife Hanım	600	6 Şubat 334
27	"	Emine Sabiha Hanım	600	5 Haziran 36
28	Hastane Ser Hademesi	Abdülkerim	600	6 Teşrinievvel 36
29	Hastane Hademesi	Osman Ahmed	500	2 Teşrinievvel 35
30	"	İsmail Şerif	500	11 Temmuz 35
31	"	Halil	500	10 Haziran 36
32	Odacı	Kazım Efendi	600	2 Eylül 36
33	Odacı	Mehmed Ağa	600	3 Mayıs 36
34	Aşçı	Ahmed Ağa	600	22 Eylül 36
35	Çamaşırcı	Münhal	600	
36	Arabacı	Osman Ağa	600	1 Mart 329

TARİHİ CEZAEVLERİ

Sıra No	Esami	Memuriyeti	Miktar-ı Maaşı	Maaş-ı aslı	Tarih-i Tayini
1	Emrullah Bey	Müdür	3000	.	23 Ağustos 336 vekaleten [1] bin beş yüz kuruş maaşla 4 Eylül 336 asaleten
2	Nuri Bey	Müdür muavini	2000	.	4 Kanunuevvel 335
3	Cemal Bey	Muhasebe memuru	1500	.	1 Kanunusani 336
4	Lütfü Bey	Baş katip	1500	.	4 Kanunuevvel 335
5	Ensari Bey	Tahrirat katip vekili	700	1400	20 Eylül 336
6	Zekeriya Bey	İlamât katibi	1400		18 Nisan 328
7	Ali Tevfik Bey	Vekil-i harç ve ambar memuru	1400		14 Teşrinievvel 336
8	Neşe Bey	Muallim	1200		11 Teşrinisani 334
9	Hadi Bey	Evrak mukayyidi	800		25 Eylül 334
10	Kemal Efendi	Muhasebe kâtip vekili	400	800	19 Eylül 336
11	Zati Bey	Ser Tabip	2000		12 Mart 333
12	Jak (Jack) Bey	Tabip	2000		30 Nisan 329
13	Şahabettin Bey	Sıhhiye memuru	1000		10 Kanunuevvel 335
14	Bahor Efendi	Eczacı	1000		9 Kanunusani 335
15	Fehmi Efendi	Hastane idare memuru	1000		1 Eylül 335
16	Cemal Efendi	Tathirat memuru	1000		8 Mayıs 335
17	Hikmet Bey	İnzibat memuru	1000		4 Kanunuevvel 335
18	Mehmet Nuri Efendi	İmam	1000		12 Nisan 328
19	Konstantin Efendi	Rum papaz	600		29 Mayıs 333
20	Bedros Efendi	Ermeni papaz	600		12 Nisan 328
21	Aşkenazi Efendi	Haham	600		1 Temmuz 332

İkinci cetvelimiz ise memuriyet cetveli idi. Bu cetvelde müdür, muhasebe memuru, baş kâtip, tahrirat (yazı işleri) katibi, ilamât katibi, vekil-i harç ve ambar memuru, muallim, evrak mukayyidi (kayıt görevlisi), muhasebe katibi, tabip, sıhhiye memuru, eczacı, hastane idare memuru, tathirat memuru, inzibat memuru, imam, papaz ve haham gibi birbirinden farklı 18 çeşit ünvan vardı. Hapishane-i Umumi Müdürünün ismi Emrullah Bey'di. O, bu göreve 23 Ağustos 1920'de vekâleten görevlendirilmişti. 4 Eylül 1920'de ise asaleten atanmıştı. Asaleten atanması ile maaşı %100 artmıştı.

21 memurun 12'si 1919-1920 döneminde atanmıştı. Memurin cetvelinde en eski memurlar 1912 yılında göreve başlamış olan İmam

Mehmet Nuri Efendi, Ermeni Papaz Bedros Efendi ve İlamât Kâtibi Zekeriya Bey'di. Bununla birlikte kurumda en eski görevli müstahdemin cetvelinde ismi belirtilen Gardiyan Muharrem Efendi idi.

Maaş konusunda ise cetvelde iki maaş türü vardı. Birinci sütunda maaş miktarı belirtilmişken ikinci sütunda asıl maaşı yazılmıştı. Sadece Tahrirat Kâtibi Ensari Bey ile Muhasebe Kâtip Vekili Kemal Bey aldığı maaştan ayrı olarak daha fazla maaş almaktaydı. Ancak bu ayrımın nedeni belirtilmemişti. En yüksek maaşı Müdür Emrullah Bey almaktaydı. Müdür muavini ve doktor ise 2.000 kuruş ile en çok maaşı alan ikinci ünvanlardı.

Görüldüğü üzere hapishane kadrosundaki ünvan sayıları oldukça çeşitli idi. Bugün bu ünvanların

“Maaş konusunda ise cetvelde iki maaş türü vardı. Birinci sütunda maaş miktarı belirtilmişken ikinci sütunda asıl maaşı yazılmıştı. Sadece Tahrirat Kâtibi Ensari Bey ile Muhasebe Kâtip Vekili Kemal Bey aldığı maaştan ayrı olarak daha fazla maaş almaktaydı.

Mehmet Akif KARAKAYA

Şube Müdürü

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Basın ve Halkla İlişkiler Bürosu

KURUMSAL İmajın İnşası

olmadıkça kamuoyu nezdinde bu görseller “sadece süslü bir kabuk” olarak kalır. Kurumsal imajın sağlam temellere oturması bütün personelin yaptığı işe duyduğu saygı ve bağlılıkla mümkün olur. Çünkü kurumun gerçek yüzü orada çalışanların her an ortaya koyduğu profesyonellik ve etik duruştur.

Kurumsal imaj, sadece bir kurumun logosu, tabelası veya web sitesinde yer alan renklerle sınırlı değildir. Kurumsal imaj; o kuruma ait insanların davranışları, kullandıkları dil, kıyafet tercihleri hatta masa üstü düzenlerinden sosyal medya paylaşımlarına kadar uzanan geniş bir yelpazede şekillenir.

Kurumsal imaj bir anda oluşmaz; zamanla, sabırla ve tutarlılıkla inşa edilir. Her gün gösterilen küçük ama istikrarlı çabalar uzun vadede büyük bir algı farkı yaratır. Özellikle personelin bu imaj üzerindeki etkisi son derece büyüktür. Çünkü görev yaptığımız kurumlar toplumda “adalet, disiplin, güven” gibi kavramları temsil eder. Bu kavramların anlamı personelin her gün sergilediği tutum ve davranışlarla

somutlaşır.

Bazı kurumlar imaj sorunlarını yalnızca afiş, broşür ve reklam çalışmalarıyla çözebileceklerini düşünürler. Oysa kurumsal imaj bir “görünüm” olmakla birlikte bir “davranışlar bütünü”dür. Görsel tanıtım materyalleri kurumun dışa açılan penceresi gibi işlev görür. Ancak bu pencereden görünen içerideki gerçekliği yansıtmazsa dış dünyada oluşan algı kısa sürede olumsuzlaşır. İmaj; salt estetik kaygılarla değil her bir personelin görevine, kurumuna ve topluma karşı taşıdığı sorumluluk bilinciyle şekillenir.

Çalışanların davranışları, sözleri ve hizmet sunumundaki tutarlılık kurumsal imajın en güçlü yapı taşlarıdır. İyi hazırlanmış görsellerin arkasında samimi ve etkili iletişim, dürüst ve saygılı tutum, disiplinli çalışma ve çözüm odaklı yaklaşım

Ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlükleri, toplumda çoğu zaman sadece cezalandırma, hapsedilme ve denetim kavramlarıyla anılan, duygusal ve tarihsel ön yargılarla şekillenmiş kurumlardır. Bu ön yargılar kamuoyunda bu kurumlara yönelik soğuk, mesafeli ve hatta zaman zaman olumsuz bir algının yerleşmesine neden olmuştur. Oysa bu kurumlar adaletin onarıcı yönünü temsil eder; yenisinden topluma kazandırmayı, düzeni ve güveni tesis etmeyi amaçlar. Ancak bu hakikatin toplum nezdinde kabul görmesi sadece kurumların değil her personelin her vatandaşın sorumluluğudur.

Kurumsal İmajın Önemi

Kurumsal imaj hem personelin motivasyonu hem de dış paydaşların (vatandaşlar, medya, diğer kamu kurumları) güveni açısından

belirleyicidir. Kurumunu temsil ettiğinin bilincinde olan bir personel, yaptığı işi sadece prosedür gereği değil temsil ettiği değeri korumak adına da yapar.

Personel açısından kurumsal imajın faydaları:

- Mesleki aidiyeti ve motivasyonu artırır.
- Kurum içi dayanışma ve ortak amaç hissini pekiştirir.
- Personelin kendisine olan saygısını ve temsil gücünü yükseltir.
- Dışarıda kuruma yönelik olumsuz algıların doğrudan kendisine yönelmesini engeller.

Kurum açısından kurumsal imajın faydaları:

- Toplum nezdinde güven ve itibarı artırır.
- Zor koşullarda çalışan personelin kamuoyu desteğini sağlar.
- Diğer kurumlarla iş birliği süreçlerinde daha etkili olur.
- Kuruma yönelik ön yargıların azalmasına katkı sağlar.
- Yürütülen hizmetlerin daha saygın, görünür ve anlaşılır hale gelmesini sağlar.

Bir infaz ve koruma memurunun nöbet dönüşü marketten alışveriş yaparken sergilediği duruş, ziyaretçiyle kurulan birkaç cümlelik samimi diyalog, sosyal medyada yapılan küçük ama özenli bir paylaşım... İşte bu davranışlar kurumun güvenilirliğini ve itibarını inşa eden görünmez ama sağlam temel taşlarıdır.

Hükümlü, Tutuklu ve Yükümlülerle İletişim

Ceza infaz kurumlarında görev yapan personelin, hükümlü ve tutuklularla kurduğu iletişim ku-

rumsal imajın görünmeyen ama en güçlü bileşenlerinden biridir. Kurum içerisinde sergilenen her tavır adalet sistemine duyulan güvenin bir yansımasıdır. Sert, ilgisiz ya da emir verir tarzda bir yaklaşım kurumun soğuk ve mesafeli algılanmasına neden olurken adil, ölçülü ve insan onuruna saygılı bir iletişim dili kuruma olan toplumsal saygıyı artırır.

Unutulmamalıdır ki bir kurumu temsil eden yalnızca binası veya resmi yazışmaları değil içinde görev yapan personelin yaklaşımıdır. Bir hükümlünün dilekçesine zamanında verilen cevap, yükümlüye yapılan sabırlı bir bilgilendirme ya da basit bir soruya nezaketle karşılık verilmesi kurumun hem içeride hem dışarıda nasıl algılandığını belirler.

Ziyaretçilerle İletişim

Ceza infaz kurumları toplumda gizemli, merak uyandıran ve çoğu zaman duygusal bağlamda değerlendirilen yerlerdir. Ziyaretçilerin duygusal yükleri vardır: kaygı, özlem, stres... Bu ortamda kurulan her iletişim sıradan bir etkileşim değil temsilin en güçlü anıdır. Çünkü ziyaretçiler sadece sevdiklerini görmekle kalmaz aynı zamanda kurum hakkında da bir izlenim edinirler. Bu izlenim onların kurum ve personel hakkındaki genel algısını şekillendirir ve toplumdaki kurumsal itibarın temel taşlarından biri olur.

Ceza infaz kurumlarında görev yapan personelin en yoğun ve doğrudan temas kurduğu vatandaş grubu hiç kuşkusuz ziyaretçilerdir.

Kurumlara her hafta binlerce ziyaretçi gelir ve bu kişiler gördüklerini, yaşadıklarını, hissettiklerini dışarıda birçok kişiye aktarır. Bu denli geniş bir kitleyle kurulacak sağlıklı ve insani iletişim kurumun uzun vadeli itibarının da yapı taşlarını oluşturur.

Dikkat edilmesi gerekenler:

- Soğuk, buyurgan veya ilgisiz bir yaklaşım bireyi değil kurumu da yargılatır.
- Saygılı, açıklayıcı ve sabırlı bir dil tercih edilmelidir.
- Sorunların çözümüne odaklanan bir yaklaşım ziyaretçiye olduğu kadar kamuoyuna da güven verir.

Küçük bir örnekle yazımıza devam edelim. Ziyaret saatlerini yanlış anlayan ve geç kalan bir aileye, "Yönetmelik böyle" demek ile "Maalesef süremiz doldu ama bir dahaki gelişinizde size yardımcı olabilmemiz için saatleri birlikte tekrar gözden geçirebiliriz." demek arasında yalnızca empati farkı değil kurumsal itibar farkı da vardır.

Fiziksel Ortamın Kurumsal İmajdaki Yeri:

Bir kurumun kapısından içeri girildiğinde karşılaşılan ilk görüntü kelimelerden daha güçlü bir mesaj verir. Özellikle ceza infaz kurumları gibi güvenlik ve disiplin temelli yerlerde çevre düzeni, peyzaj, duvarların boyası, ziyaret alanlarının temizliği, kurumun dış dünyaya ne kadar özenli ve saygılı olduğunu yansıtır.

Ziyaret kabul alanları ve görüş mahalleri bir kurumun vitrinidir. Yerde bulunan sigara izmaritleri, kırık bir sandalye, duvarda sıyrılmış bir boya, kirli tuvaletler fiziksel eksiklik ve ihmal algısı yaratır. Bu da kurumsal itibarın ziyaretçi gözünde zedelenmesine yol açar.

Dikkat edilmesi gereken bazı başlıklar:

- Çevre ve iç alanların temizliği periyodik olarak yapılmalıdır.
- Ziyaretçi kabul salonlarında aydınlatma, havalandırma, oturma düzeni gözden geçirilmeli küçük dokunuşlarla samimi ve rahat bir ortam oluşturulmalıdır.

Küçük bir detay büyük bir fark yaratabilir. Bir ziyaretçi, ceza infaz kurumunun kapısından girdiğinde bahçe düzenlemesi ve ortak alanların temiz ve özenli olduğunu görürse bu durum kişide burada düzen var algısını yaratır. Çünkü detaylara verilen önem bütüne olan saygının göstergesidir.

Üniformanın İmajdaki Rolü

Kıyafet, bir kamu personelinin taşıdığı görünmez kimlik kartıdır. Özellikle ceza infaz kurumlarında görev yapan üniformalı personelin bu kimliği taşıma biçimi çok daha görünür ve etkileyicidir. Çünkü üniforma bir temsil aracıdır. Ancak bu temsili zedeleyen bazı tutumlar fark edilmese bile ciddi bir algı kaybına yol açar. Örneğin, tişörtün pantolon dışına çıkarılması, düğmelerin tamamının açık bırakılması, ayakkabıların boyasız ve kirli olması, yıpranmış ya da ağarmış üniformaların giyilmeye devam edilmesi ya da artık geçerliliği olmayan eski üniformaların tercih edilmesi gibi etkenler kurumsal ciddiyetin sorgulanmasına neden olan göstergelerdir.

Bir kurumun personeli olarak sokakta rastlanan bir memurun görüntüsü insanlar için o kurumu tanımanın ilk ve bazen tek yolu olabilir. Üniformanın hakkını vermek yalnızca disiplinle değil taşıdığı mesajın bilinciyle de mümkündür.

Sosyal Medya

Günümüzde kamu personelinin

sosyal medya kullanımı artık sadece bireysel değil kurumsal bir mesele hâline gelmiştir. Özellikle ceza infaz kurumu ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde çalışan personelin sosyal medyada kullandığı dil, üslup, görseller ve yorumlar kamuoyunda kurumu da bağlayıcı bir izlenim bırakabilir.

Kurumsal imajı zedeleyen sosyal medya davranışları:

- Üniforma ile uygunsuz ortamlarda yapılan paylaşımlar
- Mesleki gizlilik içeren hassas konuların paylaşılması
- Kaba, saldırgan, ayrıştırıcı üslup vb.

Kurumsal imajı güçlendiren sosyal medya davranışları:

- Kurum etkinliklerinin sade ve bilgilendirici bir dille paylaşılması
- Toplumsal faydaya dokunan projelerin görünür kılınması
- Empati ve nezaket içeren yorumlarla mesleki değerlerin temsil edilmesidir.

İmaj Bir Zincirdir

Kurumsal imaj yalnızca yöneticilerin veya ilgili birimlerin çabasıyla değil tabandan tavana herkesin ortak tutumuyla inşa edilir. Bir bölüm iyi işlerken diğer bölümün ihmal edilmesi bütünlüğü bozar. Aynı şekilde bir personelin özverili çalışması başka birinin ilgisizliğiyle gölgelenebilir.

İmaj bir zincirdir, her halka diğerini taşır ya da düşürür. Bu nedenle kurum içerisindeki her kademenin kendi görev alanında en iyi şekilde hareket etmesi kurumun dışa yansıyan değerini belirler.

Bazı kelimeler birbirinin içine doğar tıpkı 'düş' kelimesi gibi. Hem rüyayı hem hayali hem de aklı taşır çekirdeğinde. Düş, bilincin kontrolünde olmayan ama ruhun sesiyle dile gelen bir gerçekliktir. Uyurken gördüğümüz rüyalar kadar, uyanırken kurduğumuz hayaller kadar gerçektir düş ve aslında düş görmek bilincin sınırlarını aşmaktır. Rüya ve hayal arasında bir yerlerde olan bu kelime bilinçaltımız kadar bilincimizi de etkiler. İşte bu noktada düş görmekten bir adım öteye geçeriz yani düşlemeye.

Peki ya Düşlemek?

Düş kelimesinden türeyen düşlemek, düş görmeyi istemek demektir. Hayallerin irade ile canlanmış hâlidir. Belki bir özlem bir amaç ya da bir arayış... Hayal kuran insan hayatı ve hatta geleceği resmeden ona kendi boyalarından renk katan bir sanatçıdır. Gelecek önce bir hayalle başlar. Tüm icatlar mucitlerin onu önce hayal etmesi, onu düşlemesiyle başlamıştır. Edison, geceyi aydınlık hayal etmeseydi ya da Graham Bell, en uzaktaki sesi kulağında düşlemeseydi bugün bu icatlar yaşamımızda olur muydu? Düşlemekle başlayan içsel yolculuğumuz zamanla daha sistematik bir hâl alır yani düşünmeye başlarız.

Düşlemekten Düşünmeye

Düşünmek; bir şeyin üzerinde kafa yormak, onu aklından geçirmektir. Düşünmek, zihin ile bilinçli bir şekilde mantık yürütmektir. Düşünce her ne kadar akıl ile gerçekleştirilen bilişsel bir süreç olarak değerlendirilse de düşlemekten gelmektedir hâlbuki. Yani akıl da hayalden doğmuştur.

Düşlemek ile başlayan yolculuk düşünmekle ilerler. Düşünerek açarız hayal pencerelerini. Başka bir dünya inşa edebiliriz, zahmetsiz. Önce düşleyerek sonra üzerine düşünerek keşifler yapabiliriz. Böyle

lece hayal dünyamız yaşanabilir bir gerçekliğe dönüşebilir.

Hayal dünyamızı korumak önemlidir. Çünkü insan hayal dünyasını ne kadar koruyabilirse üretkenliği o kadar geliştirebilir. Peki, düşlemeyi ve düşünmeyi hayatın hangi evresinde yoğun yaşarız? Elbette çocuklukta... Çocukken hepimizin hayal dünyası genişti. O yüzden her gün hayatı keşfetmenin heyecanını yaşar, yetişkinlerin rutin gördüklerini macera kabul eder, her maceraya çok sevinir ve bir an önce her şeyin olmasını isterdik. Merak duygusu sarmışken her yanımızı bir an evvel büyüme için gün sayardık. İçimizde bu coşku ve heyecanla oyunlar oynar, düşler kurardık. Büyüdükçe hayal dünyamızın yerini gerçek dünyaya bıraktık. O kadar çok bıraktık ki teslim olduk âdeta.

Yeniden Düşlemek Mümkün mü?

Yetişkinlik, çocukluktan miras hayal dünyamızı sustursa da bu dünyanın kapılarını tekrar aralamak mümkün. Düşlemeyi bırakınca insan üretmeyi ve geliştirmeyi bırakmış oldu. Artık hayal etmeyen bir zihin sadece var olanlarla yetinen bir tüketici hâline geldi. Yapay zekâ ve nice logaritmaların yerini tutamadığı insan beyni, imgelemeyi bırakınca ket vurdu icatlara. Ancak bunu değiştirebiliriz. Hayal dünyamızı sanatsal faaliyetler ile kitap okuyarak, günlük tutarak veya rutinleri kırarak geliştirebiliriz. Hiçbirini yapamazsak çocukluğumuzu düşleyebiliriz.

Hatırlar mısınız? Biz çocukluk ve bir zamanlar TRT'de "Resim Sevinci" diye bir program vardı. Ressam Bob Ross resim yapar, düşlerini dökerdi tuvale ve şöyle derdi; şuraya küçük mutlu ağaçlar çizelim... Belki de yeniden düşlemek, o ağacın gölgesine yeniden oturmakla başlar.

AKLI MA DÜŞTÜ

Ferhat ÇELİKER

Öğretmen

Van Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

ULUSLARARASI SPOR

Spor organizasyonlarının tarihi, insanların eğlence ve rekabet için oyun oynadığı eski zamanlara kadar uzanır. Yunanistan'da Olimpiyat Oyunları, MÖ 776'dan MS 393'e kadar her dört yılda bir yapıldı. Bu oyunlarda koşma, atlama, atma gibi çeşitli atletik sporların yanı sıra boks ve güreş gibi dövüş sporları da yer alıyordu. Ulusların birlik ve beraberliğini sağlamak amacıyla düzenlenen bu organizasyonlar şenlik havasında ve inançlarına göre düzenlenirdi. Bu organizasyonlar bugünkü spor organizasyonlarının temelini oluşturması açısından büyük öneme sahiptir.

Uluslararası spor organizasyonları toplumları kaynaştıran, kültürler arası bağ kuran önemli bir etkinliktir. Özellikle bu organizasyonları düzenleyen ülkeler ekonomik, tanınabilirlik, prestij, sosyal ve alt yapı imkanları gibi birçok fayda elde etmeye çalışır. Uluslararası spor kuruluşları, ülkelere spor organizasyonlarının verilme sürecinde o toplumun spora bakış açısını ve spor kültürünü de göz önünde bulundurur.

Spor, Avrupa'da Orta Çağ boyunca aristokratlarla sınırlıydı. Genellikle

güç ve zenginlik göstergesinin bir yolu olarak görülüyordu. Modern spor çağı, 19. yüzyılda farklı sporlar için ulusal spor federasyonlarının oluşturulmasıyla başladı. Bu yüzyıldan itibaren yerel kulüplerden uluslararası federasyonlara kadar her düzeyde, her biri kendi kural ve düzenlemelere sahip olan spor organizasyonlarında bir artış meydana geldi. Spor organizasyonlarının çoğalmasıyla ulusal düzeyde yapılan spor müsabakaları gün geçtikçe yerini uluslararası boyutta yapılan müsabakalara bırakmıştır. Uluslararası spor organizasyonlarının yapılmasında toplumlar arasında birlik ve beraberliği sağlamak, spor branşlarını topluma tanıtmak ve yaygınlaştırmak, millî ve manevi duyguları geliştirmek, sportmenlik ruhunu yaşatmak, uluslararası alanda politik, sosyal ve ideolojik yönlerden üstünlük sağlamak, uluslararası alanda itibar kazanmak temel amaçlardandır. Spor organizasyonlarında çağımızdaki eğilimler arasında taraftar deneyimini geliştirmek ve oyuncu performansını iyileştirmek için teknolojinin artan kullanımı da yer almaktadır.

Bu temel amaçlar doğrultusunda en fazla izleyici kitlesi olan spor organizasyonu Olimpiyat Oyunla-

“Uluslararası spor organizasyonları içinde önemli bir yeri olan ve izleyicisinin çok fazla olduğu spor dalı futboldur. Futbolun özellikle dünya çapında çok sevilmesi birçok organizasyonu beraberinde getirmiştir. FIFA Dünya Kupası, UEFA Şampiyonlar Ligi, FIFA Dünya Şampiyon Kulüpler Kupası ve her kıtanın uluslararası yapmış olduğu futbol maçları en çok izlenen ve takip edilen spor organizasyonları içerisinde yer almaktadır.”

rı'dır. Olimpiyatlar birkaç yüzyıllık aradan sonra 1896 yılında Pierre de Coubertin'in çabasıyla geri döndü ve küresel spor kültüründe önemli bir etkinlik haline geldi. 1924 yılında kış olimpiyatlarının da eklenmesiyle oyunların çeşitliliği de arttı. Değişik spor dallarında ve farklı disiplinlerde binlerce sporcunun altın, gümüş ve bronz madalya için mücadele ettiği, tarihi eskilere uzanan ve dünyada en fazla seyircisi olan bir spor organizasyonudur.

Uluslararası spor organizasyonları içinde önemli bir yeri olan ve izleyicisinin çok fazla olduğu spor dalı futboldur. Futbolun özellikle dünya çapında çok sevilmesi birçok organizasyonu beraberinde getirmiştir. FIFA Dünya Kupası, UEFA Şampiyonlar Ligi, FIFA Dünya Şampiyon Kulüpler Kupası ve her kıtanın uluslararası yapmış olduğu futbol maçları en çok izlenen ve takip edilen spor organizasyonları içerisinde yer almaktadır.

Wimbledon Tenis Turnuvası da uluslararası düzeyde yapılan ve izleyicisinin çok olduğu bir organizasyondur. 1877 yılından itibaren her yıl haziran-temmuz aylarında oynanan dünyanın en eski ve en prestijli turnuvalarındandır. Oyun-

lar İngiltere'nin Londra şehrinde düzenlenir. Oyunların çim kortta oynanması, turnuvada beyaz kıyafet zorunluluğu gibi geleneksel kurallar bulunur.

Fransa Bisiklet Turu organizasyonu diğer bisiklet yarışlarına oranla dünyanın en ünlü ve en prestijli organizasyonlarından biri olarak kabul edilir. Fransa'da düzenlenen yarış üç hafta boyunca devam eder ve çeşitli zorlu etaplardan oluşur. Yarış hem fiziksel dayanıklılık hem de strateji gerektirir. Her yıl temmuz ayında yapılan organizasyonda yarış Fransa'nın doğa güzelliklerinin olduğu yerlerde yapılır.

Ülkemizde de birçok uluslararası spor organizasyonu başarıyla yapılmıştır. Ülkemizde birçok kez UEFA Şampiyonlar Ligi finali oynanmıştır. 2026 ve 2027 yıllarında da UEFA finallerinin oynanması UEFA'nın planları dâhilinde bulunuyor. 2032 Avrupa Futbol Şampiyonası'nı İtalya'yla beraber Türkiye'nin düzenleyecek olması ve daha önce ülkemizde organize edilen birçok uluslararası spor organizasyonlarının başarılı bir şekilde yapılması ülkemizin ortaya koyduğu vizyonla bu alanda başarılı bir ülke olduğunu göstermektedir.

“Uluslararası spor organizasyonları toplumları kaynaştıran, kültürler arası bağ kuran önemli bir etkinliktir. Özellikle bu organizasyonları düzenleyen ülkeler ekonomik, tanınabilirlik, prestij, sosyal ve altyapı imkanları gibi birçok fayda elde etmeye çalışır. Uluslararası spor kuruluşları, ülkelere spor organizasyonlarının verilme sürecinde o toplumun spora bakış açısını ve spor kültürünü de göz önünde bulundurur.

Kaynaklar

1. <https://www.antvet.com.tr>
2. Ayıldız, E. (2021). Toplumun Uluslararası Spor Organizasyonlarına Bakış Açısının İncelenmesi. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7(2), 630-641

Baycan ALTINGÜN

Nazilli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
İnfaz ve Koruma Başmemuru

Tehlikeli ve Davetsiz Misafir: YOL HIPNOZU

Hayal edelim, aracımıza binmişiz aracın tüm bakım ve kontrollerini tamamlamışız, trafik kurallarına tam hâkimiz o zaman güzel bir yolculuğa çıkmaya hazırız. Yolculuk sonunda belki tatil belki de sevdiklerimize kavuşma umudu var. Yola çıktığınızda direksiyon başında sürekli aynı hızda akan yol çizgileri, motor ve lastiğin çıkardığı sesler sanki orkestradan çıkan bir ninni melodisi gibi. Güneş ya da ay ışığı sürekli parlıyor. İşte bu anlarda uzun yolların sessiz misafiri yol hipnozu kapınızı çalmaya başlıyor.

Nedir peki bu yol hipnozu?

Aslında birden çok tanımı çıkıyor karşımıza. Algı kapanması, otonom sürüş modu gibi...

Beynin otomatik pilota geçmesi en çok bilinenler arasında. Uzun yol deneyimini hepimiz yaşamışızdır. Uzun saatler direksiyon başında hele ki yol dümdüz ve arabada yalnızsak başlar monoton sürüş saatleri. Deneyimli şoförler için araba kullanmak aslında bilinçaltı bir davranış gibidir. Beyin araç kullanımı için çok fazla çaba ve enerji harcamaz. Fakat araç kullanımında beynin en aktif olduğu zamanlar algı ve sezgi ile alakalıdır. Kişi araç kullanırken kontrol edeceği gösterge panellerine, ön, arka hatta karşı şeritten akan trafiğe bilhassa trafik dışı çevresel faktörlere sürekli odaklanmalıdır. Sabit gidilen bir yolda bu faktörler sürekli değişenler arasındadır.

Araç kullanmaya başladıktan yaklaşık 2-2,5 saat sonra başlar yol hipnozu. Siz bedeniniz ile araç kullanırken ruhunuz ve zihniniz

sizden bağımsız bir şekilde hareket etmeye başlar. Yol hipnozu yolculuğun 4. saatinde zirve noktasına ulaşır. Sürüş yaparken birden irkiliriz ve kendimize geliriz. O an zihnimiz ve algılarımız ait olduğu yerlere ve görevlere geri gelmiştir. Yoldaki her detayı görüp algılamaya başlarız ama 15 dakika önce geçtiğimiz yerin adını, köprüyü, kasabayı ya da solladığımız araçları hatırlamakta güçlük çekeriz. Bu, sürüş anındaki en tehlikeli zaman dilimlerinden birisidir. Araç kullanırken, konsantrasyon kaybı, uyku hâli, tepki süresinin yavaşlaması, düşüncelerinizin dağınıklaşması, göz kapaklarının ağırlaşması ve sık sık göz kırpmaya yol hipnozunun belirtilerindendir. Gözler açık ama zihin kapalıdır. Aktif trafikte hipnoz sürecinde önümüzdeki araçtan habersiz şekilde ilerlemek kaza olasılığını artırmaktadır.

Peki, bu yol hipnozundan kurtulmanın hatta hiç yol hipnozuna yakalanmamanın yolu nedir?

Öncelikle yola çıkmadan önce yeterince dinlenmiş ve uykumuzu almış olmalıyız.

Dinlenmiş şekilde yola çıkmak sadece yol hipnozu özelinde değil güvenli sürüş için de olmazsa olmazdır. Özellikle 2-2,5 saat sonra başlayan yol hipnozunu engellemek için sık sık mola vermeliyiz. Bu molalarda birkaç dakika yürümeli, vücudu rahatlatarak basit egzersizler yapmalıyız. Sürüş sırasında varsa araç içinde yolcular ile sohbet etmek, sürüş esnasında sabit bir noktaya odaklanmamak (yol çizgileri gibi), yolculuk sırasında dikkatlice bir şeyler yiyip içmek, camları ara ara açmak, farklı tarzlarda müzik dinlemek hatta sesli bir şekilde müziğe eşlik etmek yol hipnozunun etkisinden uzaklaşmaya yardımcı olacaktır.

Uzun yolların o büyüleyici atmosferi bazen zihnimizi tatlı bir uyuşukluğa sürükleyebilir. Ancak güvenli bir şekilde varış noktamıza ulaşmak için bu sessiz misafire karşı uyanık olmak ve kontrolü elden bırakmamak en doğrusudur. Çünkü yolculuğun sonunda sevdiklerimize sağ salım kavuşmak her şeyden daha değerlidir. Unutmayalım ki trafikte güvenli sürüş hayatı kurtarır.

“ Yolculuğun sonunda sevdiklerimize sağ salım kavuşmak her şeyden daha değerlidir. Unutmayalım ki trafikte güvenli sürüş hayatı kurtarır.”

Ersin KAYA

İnfaz ve Koruma Memuru

Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

YABAN ARISI YARASASI

“Bir mercimekten küçük kalbiyle gece karanlığında sessizce süzülen, varlığı bile ancak hassas bir gözlemlerle fark edilen muhteşem bir minyatür başka bir deyişle yaratılış harikası bir canlı türüdür. Dünyanın bilinen en küçük memelisi olan yaban arısı yarasası, küçük boyutunun ardında hayranlık uyandıracak kadar büyük sırlar saklıyor.”

Bilimsel adı “*Craseonycteris thonglongyai*” olan yaban arısı yarasası yalnızca birkaç gram ağırlığındadır. Vücut uzunluğu 3 santimetreyi nadiren aşar ve kanat açıklığı yaklaşık 13-15 santimetre civarındadır. Ortalama ağırlığı ise yalnızca 1,7 gramdır. Bu narin yapısıyla dünyanın en küçük memelisi olarak kabul edilir.

Dış kahverengimsi tüylüdür, tıpkı bir kurumuş yaprak gibi mağara duvarlarına tutunur. Uzmanlaşmış kulak yapısı ve yüksek frekanslı ses dalgalarıyla yönünü bulur, yaratılışındaki mükemmel sonar sistemiyle geceleri avını şaşmaz bir isabetle tespit eder.

Yaşam Alanları

Bu canlı yalnızca Tayland’ın batı bölgelerindeki kireç taşı mağaralarında ve Myanmar sınırındaki bazı izole alanlarda yaşar. Oldukça dar bir coğrafi yayılıma sahip olması onu doğadaki en hassas ve korunmaya muhtaç türlerden biri hâline getirir.

Gündüzleri nemli ve karanlık mağaraların tavan kısımlarında baş aşağı asılı hâlde dinlenir. Yaşam alanları insan müdahalesine son derece duyarlıdır. Bu zarif canlı sessizliğe, dengeye ve huzura ihtiyaç duyan bir hayat sürer.

Avlanma ve Beslenme

Bu minyatür yaratık geceleri uçarken avını havada yakalar. Besin kaynaklarını çoğunlukla küçük sinekler ve sivrisinekler oluşturur. Tüm yarsa türlerinde olduğu gibi uçuş sırasında çevresine yaydığı yüksek frekanslı ses dalgaları, yankı yöntemiyle avın konumunu belirlemesini sağlar.

Geceleri yalnızca birkaç saatliğine mağaradan çıkar, hedefi yeteri kadar beslenmek ve süratle geri dönmektir. Ağırlığı ile saldırdığı av arasında hassas bir denge bulunur. Bu da av seçimindeki öğretinin doğrudan yaratılışından geldiğini ortaya koyar.

Savunma Mekanizmaları

Bu canlının savunması büyüklüğünden çok küçüklüğündedir. O kadar narindir ki birçok yırtıcı hayvan onu fark etmez bile. Kamuflajı mağara taşlarının doğal renkleriyle birebir örtüşür. Ayrıca gece faaliyeti gösterdiğinden düşmanlarıyla karşılaşma ihtimali düşüktür.

Uçuş hızı ve ani yön değiştirme kabiliyeti sayesinde tehlikeyi sezinlediği anda hızla uzaklaşabilir. Allah’ın bu küçücük canlıya verdiği üstün refleksler, onun yaşaması için

adeta görünmeyen bir kalkandır. Bu boyuttaki bir canlının savunma mekanizması elbette saldırı olamaz. Daha çok kaçma ve gizlenme onun hayatını kurtaran yegâne yetenekleridir.

Üreme ve Yaşam Döngüsü

Yaban arısı yarasası yılda bir kez ürer ve genellikle tek bir yavru doğurur. Bu yavru, anneye tutunarak gelişimini sürdürür. Doğumdan sonra yavrunun kanatları zamanla gelişir ve uçabilir duruma gelir. Böylesine küçük ve narin bir canlının dünyaya bir hayat getirmesi bile mucize olarak değerlendirilebilir.

Bu kadar küçük bir canlıya uçabilme yetisi, sonar sistemi, avlanma kabiliyeti, yön bulma becerisi, üreme ve korunma stratejilerinin verilmiş olması gelişigüzel bir süreçle değil ancak bir yaratıcının iradesiyle mümkün olabilir. İnsanın gözünden bile kaçan bu zarif yaratık doğayı gözlemleyen her insana derin bir tefekkür kapısı aralar. Küçük bedeninde barındırdığı büyük sistemler Allah’ın ilim, kudret ve hikmet sıfatlarının canlı birer delilidir.

Kaynaklar

1. Hutson, A. M. (2011). Microchiroptera: Bats of the World. Bat Conservation Trust
2. Francis, C. M. (2008). A Guide to the Mammals of Southeast Asia. Princeton University Press
3. Edge of Existence Programme, Zoological Society of London. “Bumblebee Bat (*Craseonycteris thonglongyai*)”

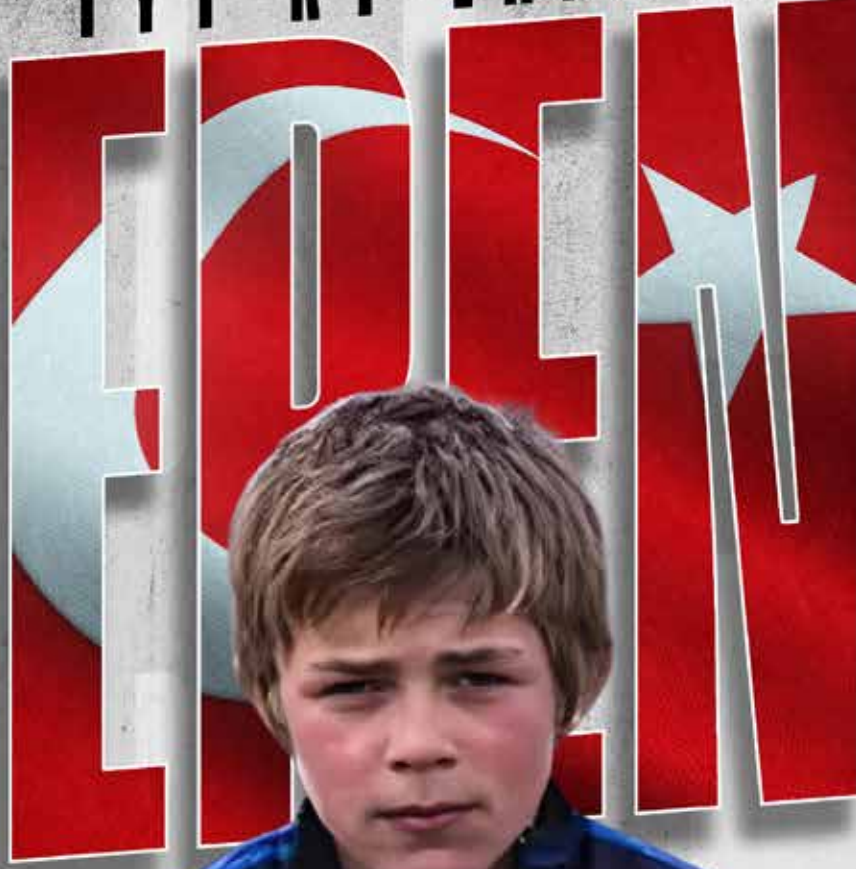
FERHAT GEDIK

***“Vatan İçin Can Verenler
Milletin Yüreğinde Sonsuza Dek Yaşayacak”***

DEGER

İYİ Kİ VARSIN

*"Gene hangi duayı okudun anne, vurduğum yerde güneş açtı,
Yine mi ağlıyorsun anne? Cennetime yağmur yağdı,
Git evladım yıllarca ben oğulsuz kalayım,
Şu yaralı bağrıma kara taşlar çalayım.
Hadi oğlum hadi git ya gazi ol ya şehit."*

DEĞER

